

**SDP:n XXXII
PUOLUEKOKOUKSEN
PÄÄTÖKSET**

SISÄLLYSLUETTELO

PÄÄTÖKSET ALOITTEISIIN VALIOKUNNITTAIN

	SS.
I Kansainvälisten asiain valiokunta	7— 30
II Ohjelmavaliokunta	30— 36
III Laki- ja hallintoasiain valiokunta	36— 44
IV Energia- ja elinkeinopoliittinen valiokunta	45— 48
V Työllisyyttä ja työelämän uudistamista käsittelevä valiokunta	48— 55
VI Asuntopoliittinen valiokunta	56— 59
VII Sosiaalipoliittinen valiokunta	60— 67
VIII Koulu- ja kulttuuripoliittinen valiokunta	67— 71
IX Kunnallis- ja veropoliittinen valiokunta	71— 74
X Järjestöasiain valiokunta	75— 81
XI Sääntövaliokunta	82— 88
XII Talousasiain valiokunta	88— 96
XIII Menettelytapavalio-kunta	96—110
VALINNAT	110—115
ERITYISPONNET	115—116
KANNANOTOT	116—119
JULKILAUSUMAT	119—120
OHJELMAT	120
SÄÄNNÖT	120

LUKIJALLE

Helpottaaksemme Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen XXXII:ssa puoluekokouksessa tehtyjen päätösten toteuttamista ja seurantaa, olemme tähän kirjaseen koonneet puoluekokouksen tekemät päätökset puoluekokoukselle tehtyihin aloitteisiin, puoluekokouksen suorittamat henkilövalinnat sekä kokouksessa hyväksytyt erityisponnet, kannanotot ja julkilausumat. Lisäksi on luettelo puoluekokouksessa hyväksytyistä ohjelmista, jotka ovat saatavina erikseen painettuina puoluetoimistosta.

Tätä kirjasta tulee käyttää rinnan puoluekokouksesityskirjan ja puoluekokouksesta laaditun pöytäkirjan kanssa.

**SOSIALIDEMOKRAATTINEN
PUOLUETOIMISTO**

SDP:N XXXII PUOLUE- KOKOUKSEN PÄÄTÖKSET

I Kansainvälisten asiain valiokunta

1 ULKOPOLIITTINEN ASIAKIRJA

Kriisien maailma

Ydintuhon mahdollisuus

Lähivuosikymmenet ovat vaarallista aikaa ihmiskunnan historiassa. Ydintuhon mahdollisuus on olennaisesti kasvanut maailmassa, jossa vanha valtajärjestelmä, sitä ylläpitänyt sotilaallinen tasapaino ja kapitalistisen maailmantalouden ylivoima ovat alkaneet horjua.

Kilpailu luonnonvaroista

Maailmantalous on törmännyt uusiutumattomien luonnonvarojen rajallisuudesta aiheutuviin ongelmiin, jotka tulevat entistä voimakkaammin vaikuttamaan kansainvälisiin suhteisiin. Vaikka raaka-ainevaroja ei uhkaakaan välitön ehtyminen, tulee niiden saatavuus olemaan kasvava poliittinen ja taloudellinen ongelma. Kilpailu energia- ja luonnonvarojen hallinnasta ja käyttöoikeudesta kiristyy.

Kansainvälisen talouden liikkeelle panevana voimana on vuosikymmenet ollut kapitalismin kansainvälinen laajentuminen. Toisen maailmansodan jälkeen laajentuminen on tapahtunut ennen muuta vapaakauppaan pohjautuvan taloudellisen yhdentymisen merkeissä.

Tuotantovoimien kehitys maailmantaloudessa on pitkään perustunut luonnonvarojen suunnittelemattomaan hyväksikäyttöön sekä kehitysmaiden ja niiden kansojen häikäilemättömään riistoon. Alkanut kansainvälisten talous- ja voimasuhteiden muutos merkitsee maailmantalouden perusteiden järkkymistä.

Kansojen vapausliike

Maailman alistettujen kansojen vapausliike on maailmansodan jälkeisinä vuosina saavuttanut merkittäviä voittoja ja vapauttanut enimmän osan ihmiskuntaa siirtomaavallan alaisuudesta. Tänäpäin vapausliike suuntautuu taloudellisen riippumattomuuden toteuttamiseen sekä omaehtoisten kehitysedellytysten luomiseen uuskolonialismia, taloudellista alistamista ja ulkomaisia väliintulopyrkimyksiä vastaan.

Maailmantalouden kriisi

Kansainvälistä taloutta ja kauppaa koetelleiden kriisien seurauksena on vapaakauppaan nojaava kapitalismin laajentumiskyky menettänyt voimaansa. Sitä ehdyttävät kapitalistisen talouden kriisialtius, luonnonvarojen saatavuudessa tapahtuneet muutokset sekä pyrkimys uuden kansainvälisen talousjärjestyksen toteuttamiseen.

Kansainvälisten voimasuhteiden muutos näkyy myös kapitalistisen maailman sisäisenä uudelleenjärjestäytymisenä, sosialististen maiden talouden ja eräissä tapauksissa sisäisen tasapainon järkkymisenä sekä uusien voimakusten syntyminenä kolmanteen maailmaan.

Kehityserot kaikkein köyhimpien kehitysmaiden sekä teollistuneiden tai teollistumassa olevien maiden välillä lisääntyvät. Kehityksen epätasaisuus luo pohjaa epädemokraattisille ja ihmisoikeuksia loukkaavalle vallan käytölle.

Uusi teknologia ja ylikansalliset yritykset

Uusimman teknologian kehittäminen on yhä harvalukuisempien ylikansallisten yritysten käsissä. Niiden hallussa tekniikka alistetaan ensisijaisesti palvelemaan voitto- ja valtapyrkimyksiä kehitysmaiden kansojen hyvinvoinnin kustannuksella. Imperialismi on saamassa uusia muotoja, jotka merkitsevät kehitysmaiden työvoimareservin yhä voimallisempaa riistämistä.

On osoittautunut, ettei tieteen ja teknologian ennennäkemätön kehitys ole yksinomaan lujittanut maailmanrauhaa tai edesauttanut oikeudenmukaisemman maailmanjärjestyksen rakentamista. Maailman henkisten ja taloudellisten voimavarojen väärinkäyttö myös varustelutarkoituksiin on yhä kiihtynyt.

Asevarustelun luoma uhka

Idän ja lännen vastakkainasettelu säilyy suurimpana uhkana maailmanrauhalle. Jatkuva taloudellinen ja poliittinen kilpailu kapitalistisen ja sosialistisen maailman välillä johtaa kiihtyvään sotilaalliseen varustautumiseen ja ydinsodan vaaran kasvuun. Uusien voimakeskusten vahvistumisen ja sen heijastuminen suurvaltojen liittoutumapotiikkaan voi johtaa arvaamattomiin seurauksiin.

Kiihtyvä varustelukilpa

Varustelukilpa tuottaa jatkuvasti uusia aseita ja asejärjestelmiä, jotka luovat uutta epävarmuutta ja saattavat houkutella sotilaallisiin seikkailuihin. Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain uudet ydinasejärjestelmät horjuttavat molemminpuoliseen pelotteeseen ja tunnustettuun tasapainoon perustunutta voimasuhdetta. Ydinsodankäynnin uudet strategiset ja taktiset opit sekä spekulointi rajoitetulla ydinsodalla alentavat ydinsodan kynnystä ja muodostavat uuden uhan erityisesti Euroopan rauhalle. Ydinasevaltojen lukumäärän lisääntyminen ja kasvava mahdollisuus väärinkäyttää ydinenergian tuotantoa sotilaallisiin tarkoituksiin lisäävät todennäköisyyttä, että ydinaseita käytetään alueellisissa konflikteissa.

Asevarustelusta on tullut maailmanlaajuinen. Sitä edistää sotilaallisiin ja taloudelliseen eduntavoitteluun perustuva asekauppa. Suurvaltojen kamppailu vaikutusvallasta kolmannessa maailmassa nojaa yhä enemmän sotilaallisiin keinoihin. Samalla kun tämä lisää suursodan vaaraa, se kaventaa mahdollisuuksia omaehtoisen, kansan tarpeista lähtevän kehityksen ja sitoutumattoman ulkopoliittikan toteuttamiseen.

Voimapoliittinen ajattelu

Kirstyvä suurvaltapolitiikka, kiihtyvä varustelu ja ydinasevaltojen lukumäärän lisääntyminen vahvistavat voimapoliittista ajattelua ja lisäävät väkivaltaisuutta kansainvälisissä suhteissa. Kriisialttiuden kasvuun, luonnonvarojen saatavuuden vaikeutumiseen sekä vastapuolen etenemiseen halutaan vastata voimakeinoilla.

Ristiriitojen rauhanomaisen säätelyn epäonnistuminen ja oikeudenmukaisempaan maailmanjärjestykseen pyrkivän yhteistyön puuttuminen kasvattavat noidankehänomaisesti ideologista ja uskonnollista kiihkomielisyyttä ja luottamusta voimatoimiin. Kansallinen itsekkyyks korostuu kansainvälisen politiikan johtavana periaatteena ja johtaa ihmiskunnan sen olemassaoloa uhkaavan katastrofin partaalle.

Maailmanliidon enteet voidaan torjua

Tällaiseen vaaralliseen kehitykseen ei kuitenkaan ole pakko alistua. Varustelukierre voidaan pysäyttää, oikeudenmukaisempi maailmanjärjestys on luotavissa yhteistyöllä, ihmisten perusoikeudet ja ihmisyhteisön ja luonnonjärjestelmän tasapaino ovat turvattavissa, jos maailman kansojen rauhantahto voittaa.

Kestävään rauhaan

Aseidenriisunta

Rauhanpolitiikka

Sosialidemokraattien näkemyksen mukaan rauhanpolitiikka on yhteiskunnallisen ja kansainvälisen muutoksen politiikkaa. Se vaatii pitkäjänteistä ja johdonmukaista valtioiden ja kansojen välistä yhteistoimintaa. Kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamiseksi rauhanpolitiikan on yhdistettävä liennytyksen, aseidenriisunnan, kansojen välisen solidaarisuuden ja ihmisoikeuksien edistämisen tavoitteet.

Rauhanpolitiikassa on saavutettu merkittäviä tuloksia päättyneellä vuosikymmenellä edistyksekkäiden ja rauhantahtoisten poliittisten voimien, rauhan- ja solidaarisuusliikkeen sekä niiden tukemien hallitusten ansiosta. Jännityksen lieventyminen, aseidenriisuntaneuvottelujen käynnistyminen ja kolmannen maailman poliittinen itsenäistyminen sekä voitot rotusorron vastaisessa taistelussa muuttivat kansainvälisiä suhteita. Vuosikymmenen loppupuolella nämä saavutukset ovat kuitenkin joutuneet uhatuiksi ja rauhanpyrkimykset ovat kokeneet vakavia takaiskuja.

1980-luvun tehtävä käänne rauhaan

SDP:n mielestä toiminta rauhan puolesta on 1980-luvun tärkein tehtävä. On saatava aikaan ratkaiseva käänne kestävään ja oikeudenmukaiseen rauhaan. On torjuttava tuhoisan maailmansodan vaara ja ydinsodan ihmiskunnan olemassaololle aiheuttama uhka. Todellinen rauha on jakamaton. Siksi on pyrittävä ratkaisemaan kaikki kiistat rauhanomaisesti. Voimakelojen käytöstä tai sillä uhkaamisesta on luovuttava.

Käänteeseen saavuttaminen edellyttää liennytyksipolitiikan uudistamista, todellista aseidenriisuntaa ja tasavertaista poliittista yhteistyöstä kaikkien valtioiden ja kansojen välillä kiistakysymysten ratkaisemiseksi ja yhteiskunnallisen ja taloudellisen oikeudenmukaisuuden luomiseksi.

Sosialistinen Internationaali

Tärkeä ohjelmajulistus 1980-luvun rauhanpolitiikkaan on Sosialistisen Internationaalin Madridin kongressissa 1980 hyväksytty aseidenriisuntaraportti. Se luo perustan sosialidemokraattien toiminnalle aseidenriisunnan ja liennytyksen saamiseksi uuteen alkuun.

Ydinaseriisunta

Poliittisen luottamuksen palauttaminen ja lujittaminen ydinasevaltioiden välillä samoin kuin ydinasevaltioiden ja ydinaseettomien valtioiden välillä on välttämätöntä ydinasesodan vaaran vähentämiseksi. Keskeinen merkitys on määrätietoisilla ja tuloksellisilla neuvotteluilla ydinaseriisunnan aikaansaamiseksi.

Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton on vastuunsa tuntien jatkettava neuvotteluja strategisten aseiden rajoittamiseksi ja supistamiseksi. Pysyvien tulosten varmistamiseksi on olennaista, että teknologian jatkuva kehittyminen ja soveltaminen asevarusteluun voidaan estää sitovin sopimuksin. Suurimman uhkan muodostavat uudet epävakaisuutta ja epävarmuutta luovat asejärjestelmät, joiden käyttöönotto on jo näkyvässä tällä vuosikymmenellä.

Ydinaseiden käytön kieltäminen

Kansainvälisen turvallisuuden lujittamiseksi ydinasevaltojen on annettava sitovat takuut olla käyttämättä ydinaseita ydinaseettomia valtioita vastaan **tai** niitä **näillä** aseilla uhkaamatta. Tämä on tärkeä edellytys myös ydinaseiden leviämisen estämiseksi **tulevina** vuosikymmeninä.

Ydinsulkusopimusta on lujitettava ja kattava kansainvälinen ydintoimintojen valvonta on ulotettava kaikkiin valtioihin, samalla kun taataan **tasavertaisuus ydinenergian ruhanomaisessa käytössä.**

Ydinasekoheet on kiellettävä kattavalla ja pysyvällä sopimuksella.

Lopullisena päämääränä on oltava ydinaseiden täydellinen kieltäminen ja hävittäminen. Se on ainoa pitävä tae ydinsodan torjumiseksi.

Asekaupan rajoittaminen

Aseidenriisunta on ulotettava koskemaan kaikkia alueita ja kaikkia aseita. On yhä määrätietoisemmin pyrittävä alueellisiin järjestelyihin, joissa

yhdistetään turvallisuutta lujittavat ratkaisut ja aseidenriisuntatoimet. Erityisen tärkeää on asekaupan rajoittaminen ostajavaltioiden ja myyjävaltioiden yhteisin sopimuksin.

Suurvaltojen sotilaallinen toiminta on viime aikoina ulottunut uusille alueille kolmannessa maailmassa. Tämä uhka johtaa myös sotilasliittojen toiminnan laajentumiseen niiden tähänastisen toimintapiirin ulkopuolelle. Kansainvälistä turvallisuutta ei kuitenkaan edistetä blokkipolitiikalla. Rauhanpolitiikan tavoitteena on sotilasliittojen purkaminen.

Ydinaseettomat vyöhykkeet Eurooppaan

Uusi ydinasevarustelun kierre Euroopassa on torjuttava ja ydinasesodan **uhka poistettava. Lyhyen ja keskimatkan ydinaseiden määrää on asteittain supistettava** sopimuksin. Ydinaseettomien vyöhykkeiden luominen Euroopassa on tärkeä keino ydinaseriisunnan edistämiseksi ja ydinasesodan uhkan vähentämiseksi. Pohjoismaat voivat antaa oman panoksensa tähän julistautumalla pysyvästi ydinaseettomaksi vyöhykkeeksi.

Euroopan aseidenriisuntakonferenssi

Euroopan kaikkien valtioiden on voitava tasavertaisina vaikuttaa maanosansa turvallisuuden vahvistamiseen. Tärkeä foorumi tulevina vuosina tässä työssä on Euroopan aseidenriisuntakonferenssi, joka on kutsuttava koolle ETYKin puitteissa. Tällainen konferenssi tarjoaa mahdollisuuden aseidenriisunnan käsittelemiseen kokonaisvaltaisesti ja erilaisten aseidenriisuntatoimien hyväksikäyttämiseen.

ETYKin monenkeskisten neuvottelujen jatkaminen on tärkeä keino yhteistyön jatkuvaksi laajentamiseksi ja luottamuksen lujittamiseksi Euroopan valtioiden välillä.

Aseidenriisunnan vapauttamat voimavarat on ohjattava tehokkaasti **tuottavaan rauhanomaiseen toimintaan, erityisesti kehitysyhteistyöhön.** Tämä on samalla tärkeä keino pohjoisen ja etelän välisen eriarvoisuuden kaventamiseksi ja poliittisen yhteistyön lujittamiseksi.

Rauhan yhteiskunta

Aseidenriisunnassa on vastuu jokaisella valtiolla. Yhteiskuntia on ryhdyttävä **valmistamaan aseidenriisuntaan. Militarismin kitkeminen** ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon demokraattisuus ovat edellytyksenä

rauhanrakenteiden luomiselle. Sotilaallisen tuotannon muuttamista rauhanomaiseksi on ryhdyttävä suunnittelemaan ja toteuttamaan.

Aseidenriisunta on viime kädessä poliittisen tahdon asia. Kansalaisten keskuudessa on herätettävä luottamusta rauhanomaisiin ratkaisuihin. Aseidenriisunta on osoitettava vaihtoehdoksi, joka on käytännössä toteutettavissa ja todellisen turvallisuuden taie.

Solidaarinen maailma

Kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan luominen on kolmannen maailman ja Euroopan yhteisten etujen toteuttamista. Rauhanpolitiikan on oltava yleismaailmallista ja sen on toteutettava kansojen välisen solidaarisuuden periaatteita.

Liennytyksen tulokset ja puutteet

Liennytys on vakiinnuttanut Euroopan valtioiden väliset suhteet ja poistanut monet pitkään jännitystä ylläpitäneet kiistakysymykset päiväjärjestyksestä. Se on luonut edellytykset pitkäjänteiselle kaikkia osapuolia hyödyttävälle yhteistyölle eri yhteiskuntaelämän aloilla Euroopassa. Liennytyksen osana käynnistyivät myös neuvottelut sotilaallisen vastakkainolon lievittämiseksi sekä aseistuksen valvonnan ja rajoittamisen toteuttamiseksi tällä kaikkien raskaimmin aseistetulla mantereella.

Liennytys ei ole kuitenkaan pystynyt takaamaan asevarustelun hillitsemistä eikä myöskään sotilaallisen tasapainon pysymistä vakaana. Liennytyksen kriisin syynä ovat myös alueelliset kiistat kolmannessa maailmassa, jossa suurvaltojen kamppailu vaikutusvallasta kytkeytyy väistämättömiin yhteiskunnallisiin murroksiin.

Voimakeinoista pidättyminen

Voimakeinojen käytöstä pidättyminen on keskeinen valtioiden välisten suhteiden periaate rauhan lujittamisessa. Se on myös liennytyspolitiikan perusta. Tätä periaatetta on noudatettava kaikissa kansainvälisissä suhteissa, ja kiistat on ratkaistava yksinomaan rauhanomaisin keinoin.

Kansojen itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava ja puuttuminen voimakeinoin toisten valtioiden sisäisiin asioihin lopetettava. Tämä on ainoa kestävä keino selkkausten ja vaarallisten kansainvälisten kriisien välttämiseksi.

Oikeudenmukaiseen rauhaan

Yhteiskunnallinen muutos kolmannessa maailmassa on välttämätön. Kansainvälisissä suhteissa on taattava kansojen oikeus yhteiskuntansa kehittämiseen. Kestävä rauha voi perustua vain oikeudenmukaisuuden toteutumiselle.

Siirtomaavallan ja rotusorron kumoaminen on välttämätön tie kansojen vapautumiseen. Hallitusten kansalaisiin kohdistamaa sortoa ja terroria ei voida hyväksyä. Perusihmisoikeudet on taattava kaikkialla ja niiden puolesta taisteltava solidaarisesti. Näihin kuuluu lähtemättömästi oikeus rauhaan.

Yhteistyöhön luonnonvarojen käytössä

Rikkaiden maiden kamppailu energia- ja raaka-ainevaroista uhkaa laajentaa johtavien sotilasvaltioiden ympärille rakentuvaa blokkiutumista kolmanteen maailmaan. Tämä jännitystä ja sodanvaaraa kasvattava kehitys on torjuttava. Sen sijaan on tuettava kansallista itsenäisyyttä ja alueellista yhteistyötä.

Kenelläkään ei ole oikeutta väärinkäyttää ihmiskunnan yhteisiä luonnonvaroja. **Voimakeinojen käyttäminen luonnonvarojen hankinnassa ja käytössä on estettävä. Kaikille osapuolille hyödyllistä kansainvälistä yhteistyötä on kehitettävä kunkin maan täysivaltaisuuden pohjalta oikeudenmukaisen kehityksen turvaamiseksi.**

Paikalliset ja alueelliset selkkaukset ja kiistakysymykset on ratkaistava ensisijaisesti alueellisella ja naapurisuhteiden pohjalla kansallista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Oikeus sitoutumattomuuteen on taattava. Kansojen enemmistön on saatava nykyistä paremmat mahdollisuudet osallistua kansainvälisten ongelmien ratkaisemiseen.

Kulttuuriyhteistyö

Kansojen välistä vuorovaikutusta voidaan rikastuttaa kulttuuriyhteistyötä voimistamalla sekä esteetöntä ja tasapainoista tiedonvälitystä kehittämällä. Erityisesti on tuettava kehitysmaiden mahdollisuuksia osallistua tiedonvaihtoon sekä torjuttava uuden viestintäteknologian joutuminen hyödyntävoittelun välineeksi.

YK:n tehtävät

Yhdistyneille Kansakunnille on luotava edellytykset toteuttaa peruskirjansa päämäärien ja periaatteiden mukaiset tehtävät. Tämän on perustuttava jäsenvaltioiden tasavertaiseen yhteistyöhön YK:n periaatteiden mukaisesti.

Oikeudenmukaiseen maailmaan

Ihmiskunnan selviytyminen **köyhyyden**, ylikansoituksen, luonnonvarojen tuhlauksen ja ekologisen tasapainon järkkymisen ongelmista edellyttää valtioiden ja yksilöiden kansainvälistä vastuuta ja solidaarista yhteistyötä.

Ihmisoikeudet

Ihmisoikeudet ovat rauhantilan olennainen osatekijä. Ne on nähtävä laajasti sekä poliittisina perusvapauksina että ihmisarvoiselle elämälle **välttämättöminä taloudellisina ja sosiaalisina oikeuksina**. Näihin kuuluu **peruuttamattomasti oikeus ammatilliseen järjestäytymiseen**.

Solidaarinen talousjärjestys

Kehityksen ja alikehityksen ongelmat ovat jakamaton kokonaisuus. Niiden ratkaiseminen vaatii maailmanlaajuisia yhteistyötä ja suunnitelmallisuuden **lisäämistä kansainvälisissä taloussuhteissa**. **Tähän liittyy puolestaan tarve kansainvälisten kauppasuhteiden ja valuuttajärjestelmän uudelleenjärjestämiseen**.

Kolmannen maailman alistettujen kansojen mahdollisuudet omaehtois-ten kehitysedellytysten luomiseen voidaan taata vain lisäämällä olennaisesti **ulkomaisten taloussuhteiden kansanvaltaista säätelyä kehittyneissä kapitalistissa maissa**. Erityisesti **ylikansallisten yhtiöiden nopeasti kasvaneen vallan vuoksi tässä vaaditaan tehokasta kansainvälistä yhteistyötä**.

Uuden oikeudenmukaisen talousjärjestyksen toteuttaminen edellyttää syvällisiä rakenteellisia muutoksia sekä uutta yhteiskunnallista tiedostamista. Se merkitsee samalla kansainvälisten voimavarojen ja tuotannon väistämätöntä **uusjakoa niin yhteiskuntien sisällä kuin kansakuntien välilläkin**. Keskeinen tavoite tulee olemaan nykyisen maailmankaupan käytännön muuttaminen, sillä se syrjii järjestelmällisesti kehitysmaita teollisuus-

maiden kustannuksella. Kehitysponnistukset vaativat entistä johdonmukaisempaa rahoituspolitiikkaa, johon täytyy liittyä kehitysmaiden mahdollisuus osallistua nykyistä huomattavasti laajemmin valuutta- ja raho poliittisiin päätöksiin.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Yhdistyneet Kansakunnat on asettanut kehittyneille maille velvoitteen osallistua kansainväliseen kehitysyhteistyöhön ensi vaiheessa 0,7 prosentilla ja myöhemmin yhdellä prosentilla bruttokansantuotteestaan. **Toistaiseksi vain muutama valveutunut maa on tähän yltänyt. Kansainvälisten tulonsiirtojen järjestelmä on kuitenkin kehitettävä olennaisesti laajemmaksi ja kannattavammaksi niin laadullisesti kuin määrällisestikin.**

On varauduttava toteuttamaan veromainen kansainvälinen maksujärjestelmä, jolla siirretään varoja asevarustelusta ja luonnonvarojen tuhlaamisesta kansainvälisiin kehityspyrkimyksiin.

Maailman meret ja niiden luonnonrikkaudet ovat ihmiskunnan yhteisiä omaisuutta. Niiden hyödyntämisen on tapahduttava kansainvälisen yhteisön valvonnassa ja sen hyväksi. Merten luonnonvaroja on myös suojeltava ekologista tasapainoa uhkaavilta vaaroilta.

Poliittinen ja taloudellinen riippumattomuus

Kehitysongelmien ratkaiseminen edellyttää kehitysmaiden taloudellisen ja poliittisen riippumattomuuden tukemista sekä ulkopuolisen painostuksen ja asioihin puuttumisen vastustamista. **Kehitystä ei ole se, että kolmanteen maailmaan istutetaan sellaisia teollistumisen ja kulttuurin kehitysmalleja, joiden synnyttämät ekologiset ja sosiaaliset ristiriidat tänään järkyttävät koko maailman olemassaolon perusteita.**

Kansallisen omaehtoisuuden lisääminen, sitoutumaton ulkopoliittikka ja kansan valtaenemmistön tarpeista lähtevä yhteiskuntapolitiikka ovat osoittautuneet onnistuneiksi ratkaisuiksi kehitysmaissa. Näihin tavoitteisiin kytkeytyy olennaisesti taistelu rotusortoa ja muita diskriminaation muotoja vastaan.

Avoimeen saalistukseen perustuneen ja ylikansallisten yhtiöiden vallan kasvuun sekä voimavarojen käytön vinoutumiseen johtaneen vapaakauden aika on väistymässä ja maailmantalouden rakenteellisen ja suunnitelmallisen uudistamisen aika alkamassa. Rajoittamalla ylikansallisten yhti-

öiden valtaa, valvomalla näiden toimintaa sekä edistämällä teknologian siirtoa kehitysmaihin voidaan edetä tähän suuntaan.

Keskeisellä sijalla oikeudenmukaisemman järjestelmän luomisessa tulee olemaan naisten mukaan saaminen kehityssponsisteluihin. Erityistä **huomiota tulee teknologian siirron yhteydessä kiinnittää sen vaikutuksiin** naisen asemaan.

Nälkäkatastrofi torjuttava

Kansainvälisen talouden pitkäjärjenteinen rakenteellinen uudistaminen on aloitettava välittömällä toimenpiteillä kehitysmaiden sietämättömän velkataakan keventämiseksi, maailman elintarviketuotannon vahvistamiseksi sekä elintarvikeavun nopeaksi ja tehokkaaksi suuntaamiseksi **nälkäkatastrofin uhkaamille alueille. Kehitysmaiden energiahuolto on** turvattava ennen kaikkea kehittämällä niiden omia energiavaroja. Koko maailman mitassa on pyrittävä luonnonvarojen ja energian säästeliääseen ja tasapainoiseen käyttöön.

Kansainvälisen tuotannollisen työnjaon uudistaminen vaatii ongelmien uutta tiedostamista, maailmanlaajuista vastuuta ja solidaarisuutta. Tämä edellyttää myös uudenlaista tiedotuspolitiikkaa kehitysmaiden larpeista sekä mahdollisuuksistamme osallistua niiden tydyttämiseen.

Suomen ulkopoliittikka

Suomen ulkopoliittikan on kyettävä tulevana vuosina vastaamaan kansainvälisessä järjestelmässä yhä nopeammin tapahtuviin muutoksiin **kansan enemmistön etuja vastaavalla tavalla.**

Tavoitteena on oltava Suomen itsenäisyyden, kansanvallan ja oikeudenmukaisen kehityksen turvaaminen. Kaikissa oloissa on taattava kansan säästyminen sodan tuhoilta.

Rauha ja solidaarisuus

Mikään valtio ei voi taata turvallisuuttaan ja hyvinvointiaan eristäytymällä tai lyhytnäköisesti korostamalla ahtaita kansallisia etuja.

On pyrittävä aktiivisesti vähentämään sodan vaaraa ja edistämään kansainvälisten kiistojen rauhanomaista ratkaisemista.

On toimittava sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen puolesta kaikkialla maailmassa.

On tuettava YK:n tunnustamia vapautusliikkeitä.

Kaikilta valtioilta edellytetään taloudellisia rakennemuutoksia sekä **valmiutta solidaarisesti osallistua uuden kansainvälisen talousjärjestyksen** rakentamiseen.

Turvallisuus

Nykyään mikään valtio ei voi nojata turvallisuuttaan asevarustelun luomaan harhakuvaan. Asejärjestelmien jatkuva tekninen kehitys ja niiden kustannusten jyrkkä nousu tekevät kilpavarustelun seuraamisen sotilasliittoihin kuulumattomille maille ylivoimaiseksi.

Suomi on kyennyt ja kykenee vastaisuudessaakin takaamaan turvallisuutensa nojautumalla ensisijaisesti ulkopoliittisiin keinoihin. Lisäksi Suomi ylläpitää puolustusvoimia omia tarpeitaan vastaavasti.

Samalla kun Suomi on tullut entistä riippuvaisemmaksi maailmanlaajuisesta **taloudellisesta ja sotilaspoliittisesta kehityksestä, ovat Eurooppa ja sen pohjoisosa säilyttäneet ja säilyttävät asemansa maamme turvallisuuspolitiikan keskeisenä toiminta-alueena.**

Paasikiven-Kekkosen linjaa jatkaen Suomen ulkopoliitiikan lähtökohtana on luottamuksellisten suhteiden ylläpitäminen naapurimaihin sekä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden lujittaminen aktiivista puolueettomuuspolitiikkaa harjoittaen. Näin voidaan myös estää jännityksen heijastuminen Euroopan pohjoisosaan.

Suomi ja Neuvostoliitto

Suomen turvallisuuden ja vakaan kansainvälisen aseman kulmakivenä ovat hyvät ja luottamukselliset naapurisuhteet Neuvostoliittoon.

Nämä suhteet on jatkuvasti kyettävä pitämään riippumattomina kansainvälisen politiikan vaihteluista, mille edellytykset luo yya-sopimuksen toteuttaminen keskinäisen yhteisymmärryksen hengessä. Sopimuksen voimaansaoloa tulee jatkaa hyvissä ajoin ennen nykyisen kauden umpeutumista.

Suomen ja Neuvostoliiton keskinäisen luottamuksen ylläpitämisessä kes-

keinen merkitys on molempien maitten poliittisten johtohenkilöiden säännöllisillä tapaamisilla. Hyvien naapuruussuhteiden lujittumista edistävät olennaisesti myös laajenevat yhteydet poliittisten puolueiden ja kansalaisjärjestöjen välillä.

Suomen ja Neuvostoliiton taloudellisia suhteita tulee edelleen laajentaa suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Tämä edistää merkittävästi talouden **vakaata ja häiriötöntä kehitystä Suomessa. Kulttuuriyhteistyötä on jatkuvasti monipuolistettava.**

Pohjoismainen yhteistyö

Maamme etujen mukaista on kehittää edelleen perinteistä pohjoismaista **eri tasojen yhteistyötä, joka perustuu Pohjolan kansojen yhteiseen kulttuuriin** ja historialliseen yhteenkuuluvuuteen.

Pohjoismaiden yhteistyön omaleimaisuus ja itsenäinen kehitys on turvattava Länsi-Euroopan yhdentymisen edetessä. Viime vuosikymmeninä asemansa vakiinnuttaneiden pohjoismaisten yhteistyöelinten edellytyksiä aktiiviseen ja aloitteelliseen toimintaan on parannettava.

Taloudellista ja teollista yhteistyötä pohjoismaiden välillä on suunnitelmallisesti laajennettava.

Pohjoismaiden olisi yhdessä ryhdyttävä tehokkaiisiin toimiin epätasaisesta alueellisesta kehityksestä johtuvien vääristymien korjaamiseksi. Tasapainoista kehitystä häiritsevä muuttoliike on hallittava määrätietoisin investointipolitiikan avulla ja samalla perinteiset vapaat työmarkkinat säilyttäen.

Kalottiyhteistyö

Pohjoismaiden ja Neuvostoliiton on tutkittava mahdollisuuksia toteuttaa yhdessä monenkeskisiä yhteistyöhankkeita, erityisesti Pohjoiskalotin alueella. Suomen tulee jatkaa omaa erikoistumistaan tieteellis-tekniseen ja taloudelliseen yhteistyöhön arktisilla alueilla.

Itämeri

Suomen on tuettava Itämeren rantavaltioiden yhteistyön laajentamista. Merellisen ympäristön suojeleminen on saatava toimimaan koko laajuudessaan.

Pohjolan turvallisuus

Suomen tulee tehdä kaikkensa sodan vaaran vähentämiseksi ja keskinäisen luottamuksen lisäämiseksi Pohjois-Euroopassa, erityisesti Pohjoiskalotin ja Itämeren alueella. Tavoitteena tulee olla alueen pitäminen kansainvälisen jännityksen ulkopuolella.

Pohjoismaiden olisi julistauduttava pysyvästi ydinaseettomiksi. Ydinasevaltojen tulisi antaa niille kuten kaikille ydinaseettomille valtioille takuuta siitä, ettei niitä vastaan käytetä tai niitä uhata ydinaseilla.

Euroopan turvallisuus

Suomen etujen mukaista on, että tilanne Euroopassa säilyy vakaana, että yhteistyö maanosassa eri aloilla laajenee ja että kylmän sodan aikana syntynyttä sotilaallista vastakkainasettelua kyetään jatkuvasti asteittain purkamaan.

Suomen on työskenneltävä ETYKin päätösasiakirjan viitoittaman laaja-alaisen yhteistoiminnan määrätietoiseksi toteuttamiseksi. ETYK-neuvottelujen jatkuvuus on turvattava ja pyrittävä luomaan niille eri tasolle pysyvät puitteet.

Suomen tulee jatkaa Helsingin ETY-konferenssissa aloitettuja ponnisteluja sotilasliittojen toimintaan liittyvän keskinäisen epäluulon purkamiseksi. Samalla on päästävä kaikkien aseidenriisuntaongelmien käsittelyyn yleiseurooppalaisena kysymyksenä.

Yhdistyneet Kansakunnat

Suomen on ponnisteltava yhdessä muiden samaan suuntaan pyrkivien valtioiden, erityisesti pohjoismaiden ja sitoutumattomien maiden kanssa **Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen, kuten UNESCO:n ja ILO:n, päämäärien toteuttamiseksi.** YK:n toimintakykyä on parannettava, **erityisesti aseidenriisunnan, kiistojen rauhanomaisen ratkaisemisen, rauhan turvaamisen, siirtomaavallan ja rotusorron kumoamisen sekä uuden kansainvälisen talousjärjestyksen luomisen alalla.**

Aseidenriisunta

Suomen tulee osallistua aktiivisesti ja aloitteellisesti pyrkimykseen yleisen

ja täydellisen aseidenriisunnan asteittaiseksi toteuttamiseksi tehokkaan **kansainvälisen valvonnan alaisena. Suomen tulee** pidättyä kansainvälisestä kilpavarustelusta. Suomen aseidenriisuntapolitiikan ensisijaisena tavoitteena tulee olla laadullisen ja määrällisen ydinasevarustelun vähentäminen.

Suomen tulee toimia ydinaseiden leviämisen estämiseksi ja ydinvoiman rauhanomaisen käytön saattamiseksi täydelliseen valvontaan. Suomen hallituksen on otettava tämä huomioon myös omassa ydinventipolitiikassaan.

Suomen tulee osaltaan edistää yleismaailmallisia alueellisia neuvotteluja tavanomaisen aseistuksen supistamisesta sekä asekaupan saattamisesta täydellisesti YK:n valvontaan. Osana näitä ponnisteluja Suomi luopuu sota-aseiden viennistä.

UKTJ

Suomen on tuettava uuden kansainvälisen talousjärjestyksen toteuttamista osallistumalla aktiivisesti pohjois-etelä neuvotteluihin ja soveltamalla näiden tuloksia käytännössä. Kehitysmaiden oikeudet edut on otettava huomioon kaikissa kansainvälistä kauppaa ja taloutta koskevissa järjestelyissä ja Suomen kauppapolitiikassa.

Suomen kehitysyhteistyö

YK:n kansainvälisen kehitysstrategian vahvistaman tavoitteen mukaisesti **Suomen tulee nostaa julkinen kehitysapunsa ensin vuoteen 1987** mennessä 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta sekä tämän jälkeen yhteen prosenttiin. Määrärahojen kasvu on varmistettava riittävän yksityiskohtaisella suunnitelmalla.

Suomen kehitysyhteistyö on pääasiassa suunnattava köyhimpiin kehitysmaihin. Avulla on tuettava sellaisia maita, jotka omissa suunnitelmissaan **korostavat kansan enemmistön elinolojen parantamiseen tähtäävää omaehtoisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.**

Kehitysyhteistyön toteutuksessa on varottava ratkaisuja, jotka aiheuttavat sosiaalisia ja ympäristöhaittoja. Erityisesti on tuettava naisten osallistumista yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Kehitysyhteistyön on lähdeävä vastaanottajamaiden tarpeista, jolloin se

myös **laajentaa Suomen** kansainvälisiä taloussuhteita. Kansainvälisen **talouden rakennemuutos vaatii elinkeinoelämältämme kykyä tuottaa** kehitykselle soveltuvia kilpailukykyisiä palveluksia ja tavaroita, joita myös **Suomen kehitysyhteistyössä voidaan käyttää hyväksi. Kehitysyhteistyön ja kaupallisen toiminnan ero on kuitenkin pidettävä selkeänä sekä käsitteellisesti että hallinnollisesti, eivätkä kaupalliset edut saa ohjata kehitysyhteistyön toteuttamista.**

Kauppapolitiikka

Ulkomaankaupasta riippuvaisena pienenä maana Suomi on tullut osalliseksi toisen maailmansodan jälkeisestä kapitalistisen maailmantalouden yhdentymiskehityksestä. Suomi on kuitenkin voinut toteuttaa **ulkomaankauppapolitiikkaansa puolueettomuusasemaansa vaarantamatta** sekä käyttämällä aktiivisesti hyväkseen sosialististen maiden kanssa käytävän kaupan antamia mahdollisuuksia.

Samalla kun Suomen kauppapolitiikka on vientiteollisuuden kasvun kautta edistänyt maan teollisuuden ja talouden kehitystä, on osallistuminen vapaakaupan pohjalta tapahtuviin yhdentymisjärjestelmiin myös aiheuttanut uusia ongelmia. Oikeiston vastustamat pyrkimykset talous-, teollisuus- ja kauppapolitiikan suunnitelmallisuuden lisäämiseen ovat vain osittain kyenneet torjumaan näitä haittavaikutuksia.

Suomen kauppapolitiikan tehtävä maailmantalouden muuttuvissa ja aikaisempaa kriisialttiimmista oloissa on olemassa olevien sopimusjärjestelmien etuja hyväksi käyttäen sopeutua hahmottuvaan uuteen kansainväliseen talousjärjestykseen. Tämä edellyttää joustavaa varautumista ulkomaankaupan rakenteen muuttumiseen sekä suunnitelmallisuuden piirteiden lisääntymiseen kansainvälisissä taloussuhteissa.

Suomen on käytettävä hyväkseen uuden teknologian ja kehitysmaiden merkityksen kasvun avaamia mahdollisuuksia kehittyvässä kansainvälisessä **työnjaossa. Uusien epäkohtien välttämiseksi** on ylikansallisten yritysten toimintaa valvottava tehokkaasti ja niiden valtaa rajoitettava.

Maailmantalouden lisääntyneen kriisialttiuden vuoksi on Suomessakin varauduttava häiriöihin varmuusvarastointia ja arkojen alojen omavaraisuutta lisäämällä. Edellytyksenä kuitenkin on, että tällaiset valmiustoitimet **tapahtuvat avoimesti eivätkä perustu kansalaisoikeuksien rajoittamiseen ja kansanvaltaisen päätöksenteon syrjäyttämiseen.**

Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa harjoitetulla kaupallisella ja taloudellisella yhteistyöllä on vastaisuudessakin keskeinen

merkitys Suomen kansantalouden ja sen tasapainon kannalta. Neuvostoliiton kanssa allekirjoitetun pitkän aikajakson ohjelman mahdollisuudet **on käytettävä täysimääräisesti hyväksi. Uusia mahdollisuuksia antaa myös yhteistyö sosialististen maiden kanssa kolmansien maiden markkinoilla.**

Suomen kauppapolitiikkaa tulee harjoittaa kaikkien maiden kanssa tavalla, joka on sopusoinnussa ulkopoliittikkamme yleisten päämäärien kanssa. Kaupankäynnin ja taloudellisen yhteistyön on osaltaan edistettävä kansainvälisen yhteisön tasaveroista ja tasapainoista kehitystä sekä turvattava Suomen talouden ja kulttuurin omaehtoinen kehitys.

SDP:n kansainvälinen toiminta

Työväenliike perustaa toimintansa kansainväliseen solidaarisuuteen. Tämän perusnäkemysten mukaan tulee poliittinen ja taloudellinen kansanvalta ulottaa koskemaan maailman kaikkia maita ja kansoja. Tähän tavoitteeseen pyritään rauhanomaista tietä: sosialidemokraattinen työväenliike on rauhanliikettä.

Kansainvälinen työväenliike

Sosialidemokraattisten ja sosialististen puolueiden tärkein yhteistyöfoorum on Sosialistinen Internationaali. SI:n poliittinen merkitys on viime vuosina kasvanut, ja etenkin toiminta aseidenriisuntakysymyksissä on osoitus siitä, että järjestö toimii vakavasti rauhan ja liennytyksen puolesta. Sosialistisen Internationaalin pyrkimys laajentaa yhteyksiään kehitysmaiden vapautusliikkeisiin ja muihin edistyksellisiin järjestöihin tukee **taistelua kansallisen itsemääräämisoikeuden ja demokratian puolesta.**

Perinteisesti sosialidemokraattien yhteistyö pohjoismaitten välillä on ollut hyvää. Yhteistyön kehittäminen piiritasolla on toivottavaa. Keskusteluyhteydet kansainvälisen työväenliikkeen piirissä eri ideologisten suuntausten välillä ovat vilkastuneet. SDP ja moni muu sosialidemokraattinen puolue on saanut myönteisiä kokemuksia yhteyksistään sosialististen maiden johtaviin puolueisiin. Sosialidemokraattien yhteistyö Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen kanssa on erityisen merkittävää. Tällaiset yhteydet ovat hyödyllisiä kansainvälisen liennytyksen jatkamiselle ja rauhan turvaamiselle.

Jäsenten toiminta

SDP:n kansainvälisen toiminnan tulee näkyä erityisesti paikallisella tasolla jäsenten aktiivisena osallistumisena.

Tietoisuus kansainvälisen yhteistyön ja kansainvälisten suhteiden merkityksestä Suomelle ja maamme työväenliikkeelle kasvaa jatkuvasti sosialidemokraattisen puolueen jäsenistön piirissä. Tämä ilmenee erityisesti lisääntyneenä aktiivisuutena rauhan, liennytyksen ja aseidenriisunnan kysymyksissä.

Kuitenkin on vielä paljon tehtävää puolueen jäsenten kansainvälisen tiedon lisäämisessä ja tämän pohjalle rakentuvan toiminnan kehittämiseksi. Pohjola- ja Eurooppa-keskeinen maailmankuva on 1980-luvulla liian suppea, ja pyrkimysten näkökulman laajentamiseen koko maailman kattavaksi on oltava keskeisellä sijalla järjestökentässä tehtävässä työssä. Kysymykset kehitysyhteistyöstä ja uudesta kansainvälisestä talousjärjestyksestä tulee tällöin esittää täsmällisesti ja jäsenistöä koskettavasti. Taivotteena on, että jäsenistö löytää oman elämäntilanteensa kansainväliset kosketuskohdat ja kriittisesti paneutuu maailmanlaajuisiin turvallisuus- ja talouspoliittisiin ongelmiin.

Kansanvaltainen työväenliike nojaa myös uiko- ja kansainvälispoliittisessa toiminnassaan jäsenistönsä tietoon ja aktiivisuuteen. Puoluekokous katsoo, että kansainvälisten asiain ja tapahtumien käsittelyn tulisi olla luonnollinen toiminnan osa myös piiri- ja kunnallisjärjestö- sekä puolueosastotasolla. Alkavana puoluekokouskautena tulisi valmistella toiminnan aktivoimista silmällä pitäen yksityiskohtaiset toimintasuunnitelmat.

Puoluekokous pitää arvokkaana sisarjärjestöjen kansainvälistä toimintaaja rohkaisee niitä aktivoimaan jäsenkuntaansa tällä alalla.

Ammattiyhdistysliike

Puoluekokous kehottaa ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraatteja toimimaan aktiivisesti omissa järjestöissään puolueen kansainvälisten tavoitteiden edellyttämällä tavalla.

Pääoman kansainvälistyminen ja uusimman teknologian keskittyminen ylikansallisten yritysten hallintaan asettavat ammattiyhdistysliikkeelle erityisen vastuun riippumattoman suomalaisen yhteiskuntapolitiikan toteuttamisessa pyrittäessä oikeudenmukaiseen maailmaan.

On tärkeätä, että ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraatit pyrkivät lu-

jittamaan kansainvälistä yhteistyötä niiden ongelmien ratkaisemiseksi, joita pääoman kansainvälistyminen ja teknologian keskittyminen synnyttävät. Tässä yhteydessä on myös osoitettava solidaarisuutta kehitysmaiden alistetuille kansoille.

Solidaarisuustoiminta ja rauhanliike

Puoluekokous pitää tärkeänä SDP:n jäsenten ja kannattajien osallistumista mahdollisimman laajasti rauhanjärjestöjen ja solidaarisuustyötä **tekevien kansalaisjärjestöjen toimintaan.**

Prosenttiliike

Puoluekokous antaa tukensa Suomen kehitysyhteistyön laajentamista **ajavalle prosenttiliikkeelle ja kehottaa sosialidemokraatteja osallistumaan** liikkeeseen Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön kautta.

Ystävyysseurat

Puoluekokous korostaa ystävyysseurojen työn merkitystä kansainvälisen yhteisymmärryksen ja yhteistyön ja sitä kautta rauhantyön kehittämiseksi. Myös ystävyyskuntatoimintaa on laajennettava. Erityistä huomiota on syytä kiinnittää pohjoismaiseen yhteistyöhön. Suomi-Neuvostoliitto-Seuran työtä ystävyysuhteiden lujittamisessa on jatkuvasti vahvistettava ja samalla huolehdittava seuran kansalaisjärjestöluonteen kehittämiseksi. Puoluekokous kehottaa sosialidemokraatteja toimimaan aktiivisesti seuran osastoissa ja edellyttää työn organisoimista myös piiri- ja kuntatasolla.

2 PUOLUSTUSPOLIITTINEN OHJELMA

Erikseen painettuna.

3 KEHITYSYHTEISTYÖ

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin ja viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan. Puolueen tulee laatia itselleen määrälliset ja laadulliset kehitysyhteistyötavoitteet. Puolue pyrkii siihen, että julkisista kehitysyhteistymäärärahoista kohtuullinen osa suunnataan ay-liikkeen

ja muiden työväenjärjestöjen kautta eri hankkeisiin. Niinkään puolue kiinnittää huomiota julkisen vallan kehitysyhteistyötiedotuksen tehostamiseen ja lisää omaa tiedotustaan kehitysyhteistyöasioista ja tuottaa yhdessä TSL:n kanssa opintoaineistoa kehitysyhteistyöstä.

4 KEHITYSYHTEISTYÖN VOIMISTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin ja viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan.

5 KEHITYSAVUN LISÄÄMINEN JA PAKOLLINEN PUOLUEVERO HYVIN ANSAITSEVILTA TÄHÄN TARKOITUKSEEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämisestä ja viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan.

Puoluekokous ei pidä tarkoituksenmukaisena »massiivisen ja pakollisen puolueveron» kantamista »erittäin hyvin ansaitsevilta puolueen jäseniltä». Tältä osin puoluekokous viittaa päätökseen jäsenmaksuista, joka sisältää solidaarisuusmaksun. Puoluekokous korostaa myös sitä, että kaikkien puolueen jäsenten toivotaan antavan vapaaehtoisia lahjoituksia Kansainväliselle Solidaarisuussäätiölle.

6 KEHITYSYHTEISTYÖMÄÄRÄRAHAN NOSTAMINEN

Puoluekokous kannattaa Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämistä siten, kuin ulkopoliittisessa asiakirjassa esitetään.

Puoluekokous pitää myönteisenä sitä, että Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö on tehnyt puolueen jäsenten keskuudessa tunnetuksi ns. »prosenttiliikettä». Nämä lahjoitukset ovat erittäin arvokkaita. Jokaisen jäsenen tulee kuitenkin voida vapaasti päättää siitä, antaa hän tällaisia lahjoituksia.

7 KEHITYSYHTEISTYÖMÄÄRÄRAHOJEN NOSTAMINEN JA KEHITYSYHTEISTYÖTIEDOTUKSEN LISÄÄMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin ja viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan.

8 KEHITYSYHTEISTYÖMÄÄRÄRAHAT

Puoluekokous yhtyy aloitteen sisältämään periaatteeseen siitä, että kehitysyhteistyöhön annettavat vapaaehtoiset lahjoitukset tulisi voida tehdä mahdollisimman joustavasti. Puoluekokouksen mielestä tulisi selvittää, mitä erilaisia tarkoituksenmukaisia menettelytapoja voitaisiin kehittää.

Lisäksi tulee pyrkiä saattamaan tällaiset lahjoitukset verotuksessa vähennyskelpoisiksi.

Puoluekokous yhtyy ehdotukseen kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämisestä ja viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan.

9 KANSAINVÄLISEN SOLIDAARISUUSSÄÄTIÖN VARAINHANKINTA

Puoluekokous yhtyy aloitteen sisältämään ajatukseen siitä, että Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön varainhankintaa tulee kehittää. Jo nykyisin huomattava osa säätiön tuloista kertyy puolueen jäsenten vapaaehtoisista lahjoituksista. Puoluekokous päättää kiinnittää Solidaarisuussäätiön huomiota asiaan ja saattaa sen tiedoksi aloitteen sisältämät konkreettiset ehdotukset.

10 SOSIALIDEMOKRAATTISEN PANOKSEN LISÄÄMINEN RAUHANTYÖSSÄ, AKTIVOINTI RAUHANJÄRJESTÖIHIN

Puoluekokouksen mielestä rauhanjärjestöt voivat antaa tärkeän panoksen työssä rauhan ja liennytyksen edistämiseksi. Ne voivat lisäksi myönteisellä tavalla tukea Suomen ulkopoliittista linjaa. Rauhantyöllä on tärkeä sija Sosialidemokraattisen Puolueen toiminnassa. Lisäksi puolueen jäsenten toivotaan antavan panoksensa myös muiden rauhanjärjestöjen työlle.

Puoluekokous kannattaa rauhanjärjestöjen taloudellisten toimintaedellytysten parantamista, mutta ei pidä mahdollisena puolueen varojen siirtämistä muille järjestöille.

11 PUOLUEEN LIITTYMINEN SUOMEN RAUHANPUOLUSTAJAT R.Y:N JÄSENEKSI

Puoluekokous toteaa, että asiaa on käsitelty vuosien 1966, 1972,

1975 ja 1978 puoluekokouksissa. Kaikissa näissä kokouksissa Suomen Rauhanpuolustajiin liittymistä tarkoittavat aloitteet on hylätty.

SDP on rauhanjärjestö. Tämä luonne on voimistunut entisestään viime vuosina. Erityisen selvästi se näkyy toiminnassamme Sosialistisen Internationaalin piirissä. Sosialidemokraattinen Puolue on yhteistyössä eri rauhanjärjestöjen, kuten Suomen Rauhanpuolustajien ja Suomen Rauhanliiton sekä sen jäsenjärjestöjen kanssa.

Monet sosialidemokraatit ovat myös jäseninä tällaisissa järjestöissä.

Puoluekokouksen mielestä ei ole syytä muuttaa aikaisempien puoluekokousten tekemiä päätöksiä.

12 PUOLUEEN LIITTYMINEN SUOMEN RAUHANPUOLUSTAJAT R.Y.N JÄSENEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 11 tekemäänsä päätökseen.

13 RAUHANTUTKIMUKSEN LUJITTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen sisältämään näkemykseen rauhantutkimuksen tärkeydestä. Puoluekokous kannattaa ehdotusta rauhantutkimuksen edellytysten lujittamisesta.

14 NY UTLÄNNINGSLAG/UUSI ULKOMAALAIKLAKI

Partikongressen bifaller motionen. SDP anser det vara viktigt, att regeringen snart lägger fram ett förslag till ny utlänningslag som överensstämmer med internationella avtal och nordiska modeller.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen. SDP pitää tärkeänä, että hallitus pikaisesti antaa esityksen kansainvälisten sopimusten ja pohjoismaisten mallien kanssa sopusoinnussa olevasta uudesta ulkomaa-laislaista.

15 KALOTTIALUEEN TYÖVÄENJÄRJESTÖJEN YHTEISTYÖN TUKEMINEN

Puoluekokous toteaa, että puolueen edustajat ovat eri yhteyksissä

pyrkineet parantamaan kalottiyhteistyön edellytyksiä aloitteen tarkoittamalla tavalla.

SDP:n tulee edelleenkin kehittää ja tukea XXXI puoluekokouksen päätösten jo vakiinnuttamalla tavalla sosialidemokraattisten puolueiden piirijärjestöjen kalottiyhteistyötä sekä toisaalta selvittää tämän yhteistyön kehittämismahdollisuuksia ja -muotoja,

16 PUOLUSTUSMÄÄRÄRAHAT

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa puolustuspoliittiseen ohjelmaan.

17 PUOLUSTUSMÄÄRÄRAHOJEN NOUSUKIERTEEN PYSÄYTTÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 16 tekemäänsä päätökseen.

18 SOTA-ASEIDEN VIENNIN KIELTÄMINEN PUOLUEEN PUOLUSTUSPOLIITTISEEN OHJELMAAN

Puoluekokous viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan.

19 SOTA-ASEIDEN VIENTI LOPETETTAVA

Puoluekokous viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan.

20 RAHAT VÄESTÖNSUOJIEEN RAKENTAMISESTA RAUHANTUTKIMUKSEEN

Puoluekokous viittaa puolustuspoliittiseen asiakirjaan sekä aloitteesta no 13 tekemäänsä päätökseen.

21 NS. EETTISTEN ASEISTAKIELTÄYTYJIEEN KIELTÄYTYMISMAHDOLLISUUKSIEEN PARANTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin ja viinaa puolustuspoliittiseen ohjelmaan.

22 SIVIILIPALVELUKSEN ASEMAN PARANTAMISESTA

Puoluekokous viittaa puolustuspoliittiseen ohjelmaan. SDP suhtautuu kielteisesti siviilipalveluksen sotilaallistamispyrkimyksiin ja pitää tärkeänä siviilipalvelusmiesten oikeusturvan parantamista, palveluksen mielekkyyden lisäämistä sekä asiallista tiedottamista siviilipalveluksesta eräänä asevelvollisuuden suorittamisen muotona.

23 RYHDIKÄS EI VARJO-SUOMELLE!

Puoluekokous yhtyy aloitteen päälinjaan ja viittaa puolustuspoliittiseen ohjelmaan sekä päätöksiin rauhanjärjestöistä ja rauhantutkimuksesta.

24 KOHTI RAUHAN SUOMEA

Puoluekokous viittaa ulkopoliittiseen asiakirjaan ja puolustuspoliittiseen ohjelmaan sekä päätöksiin aseviennistä, rauhantutkimuksesta ja Solidaarisuussäätiön tukemisesta. Puoluekokous yhtyy aloitteen näkemukseen uusien aloitteiden tarpeellisuudesta kansainvälisten kiistakysymysten ratkaisemiseksi sekä yhtyy aloitteeseen rauhankasvatuksen tehostamisesta.

II Ohjelmavaliokunta

25 NÄKÖKOHTIA PERIAATEOHJELMAN UUDISTAMISESTA

Puoluekokous päättää, että

- käynnistetään periaateohjelman uudistamistyö välittömästi.
- asiaa käsitellään 33. puoluekokouksessa vuonna 1984 ja tavoitteena tulee pitää sitä, että viimeistään 34. puoluekokous vuonna 1987 voi tehdä päätöksen uuden periaateohjelman hyväksymisestä;
- uudistamistyön valmistelun tulee tapahtua puolueen puheenjohtajan johdolla työskentelevässä periaateohjelmatoimikunnassa;
- uudistamistyöstä tulee luoda voimakas keskustelu- ja opioikampanja, johon jokaista puolueen jäsentä ja kaikkia perusjärjestöjä kannustetaan osallistumaan.

26 SOSIALIDEMOKRATIAN SUUNTA-OHJELMAN UUDISTUS

Puoluekokous päättää, Espoon puoluekokouksen päätökseen sekä **työryhmä-** ja perusjärjestökäsittelyyn **viitaten**, ettei **puolueen** sisäisen keskustelun ja ohjelmatyön kehittämisen kannalta ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista ryhtyä Sosialidemokratian Suunnan kokonaisuudistukseen.

Palkansaajarahastoja koskevan päätöksen osalta puoluekokous viittaa sisäpoliittiseen julkilausumaan.

27 PUOLUEEN PERIAATEOHJELMAN UUDISTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 25 tekemäänsä päätökseen.

28 TYÖRYHMÄ SEURAAMAAN PERIAATEOHJELMAN JA SOSIALIDEMOKRATIAN SUUNTA-OHJELMAN TOTEUTTAMISTA JA KEHITYSTARPEITA

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 25 ja 26 tekemiinsä päätöksiin.

29 SOSIALIDEMOKRATIAN SUUNTA-OHJELMAN SEURAAMINEN, TARKISTAMINEN JA UUELLEEN KÄSITTELY

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

30 PALKANSAAJARAHASTOT

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 26 tekemäänsä päätökseen.

31 YHTEISTOIMINTARAHASTOT

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 26 tekemäänsä päätökseen. Puoluekokous toteaa, että puoluetoimikunta on jo rahastojen selvitysvaiheessa toiminut kiinteässä yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa. Asiaa koskevien päätösten jälkeen yhteistyö tulee entistäkin tärkeämmäksi, jotta uudistus voitaisiin toteuttaa. Puoluekokous yhtyy esitykseen keskustelukampanjan järjestämisestä ja opintokerhoaineiston laatimisesta.

32 ÄÄNIOIKEUDEN PÄIVÄN VIETTO

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

33 SOSIALIDEMOKRAATTISEN IHMISKLVAN MÄÄRITTELEMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteessa ilmaistuun ajatukseen ihmisten keskinäisen solidaarisuuden tärkeydestä. Solidaarisuus ihmisten ja kansojen kesken on aina kuulunut sosialidemokratian keskeisimpään aatesisältöön. Puoluekokous esittää, etää periaateohjelman uudistustyön yhteydessä pohdittaisiin solidaarisuuden muotoja yhteiskuntaelämässä. Sosialidemokraattista arvomaailmaa voivat kuitenkin toteuttaa hyvin monenlaiset ihmiset, joten on arveluttavaa määrittellä yksiselitteistä sosialidemokraattista ihmiskuvaa.

Puoluekokous viittaa myös Järjestötoiminnan kehittäminen-asiakirjaan ja toteaa, että SDP:n parhaisiin perinteisiin kuuluu sisäinen demokratia ja sen vaaliminen. Puoluekokous yhtyy aloitteen kehotukseen puolueen jäsenille jatkuvasti seurata ja valvoa vallankäyttöä oman puolueemme piirissä ja koko yhteiskunnassamme.

34 SIIRTOLAISUUS

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen

35 VAALI- JA MIELIPIDEGALLUPEISTA LUOPUMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen käsityksiin siitä, että poliittisten mielipidetiedustelujen perusteella muotoiltu puolue toiminta johtaisi yhteiskunnan konservatismiin ja estäisi yhteiskunnallisen uudistustyön.

Myös mielipidetiedustelujen perusteella laaditut arviot puolueitten voimasuhteista ovat usein osoittautuneet vaalien tuloksiin verrattuna virheellisiksi. Mielipidetutkimusten tulosten julkistamisen ja niiden tulkintojen vaikutuksista niin sanotun yleisen mielipiteen muodostumiseen ei kuitenkaan ole käytettävissä riittävästi yksiselitteisiä tutkimustuloksia. Osaltaan puolueitten kannatusennusteiden paikkansapitämättömyys viittaa siihen, että tulosten julkistaminen ei ratkaisevasti vaikuta äänestyskäyttäytymiseen.

Valitettavasti joissakin tapauksissa mielipidetiedustelujen tieteelli-

sen julkisivun takana pyritään pelkästään korostamaan omia etuja tai kaupallisia näkökohtia. Kriittisesti ja asiantuntemuksella hyödynnettyinä mielipidetutkimusten avulla kuitenkin saadaan käyttökelpoista tietoutta tiedotustoiminnan tehokkuuden arviointia ja sen kohdentamista varten, mistä johtuen niiden seuraaminen ja teettäminen on hyödyllistä. Toisaalta SDP on perinteisesti vastustanut sananvapauden rajoittamispyrkimyksiä.

Mainituista syistä puoluekokous ei pidä tarkoituksenmukaisena irtaantua poliittisten mielipidetutkimusten hyväksikäytöstä eikä niiden vaalien alla tapahtuvan julkistamisen kieltämisestä.

Esityksen järkevän **keskustelun** aloittamisesta puoluejärjestelmämme tämän hetken tilasta ja periaatteellisuuden osalta puoluekokous viittaa päätökseen periaateohjelman uudistamisesta.

36 MIELIPIDEGALLUPIEN KÄYTTÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 35 tekemäänsä päätökseen.

37 IRROTTAUTUMINEN PUOLUEIDEN TILAAMISTA GALLUP-TUTKIMUKSISTA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 35 tekemäänsä päätökseen.

38 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO MIEHEN NÄKÖKULMASTA

Puoluekokous katsoo, että tulisi asettaa tasa-arvopoliittinen työryhmä, jonka tehtävänä on laatia tasa-arvopoliittinen ohjelma sekä seurata tasa-arvon edistymistä yleensä.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen myös siinä, että periaateohjelmaa uudistettaessa tasa-arvokysymys, myös sukupuolten välinen tasa-arvo, otetaan riittävän laajasti huomioon periaatteellisia tavoitteita määriteltäessä.

39 SUKUPUOLTEN TASA-ARVON EDISTÄMINEN PUOLUEESSA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 38 tekemäänsä päätökseen naisten osuuden lisäämisen ja tasa-arvo-ohjelman laatimisen osalta.

Luottamustehtävien kasaantumista koskevan aloitteen osalta puoluekokous viittaa järjestötoiminnan kehittäminen-asiakirjan esityksiin.

- 40 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ SEKÄ TASA-ARVO-OHJELMAN LAATIMINEN
- 41 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PUOLUEEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ SEKÄ TASA-ARVO-OHJELMAN LAATIMINEN
- 42 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ SEKÄ TASA-ARVO-OHJELMAN LAATIMINEN
- 43 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ SEKÄ TASA-ARVO-OHJELMAN LAATIMINEN
- 44 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ SEKÄ TASA-ARVO-OHJELMAN LAATIMINEN
- 45 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ SEKÄ TASA-ARVO-OHJELMAN LAATIMINEN
- 46 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ SEKÄ SUKUPUOLTEN TASA-ARVON EDISTÄMINEN PUOLUEEN SISÄLLÄ**
- 47 NAISILLE TASAVERTAISET MAHDOLLISUUDET PUOLUE-TOIMINTAAN**

Puoluekokous pitää tarpeellisena, että naisten osuutta puolueen päätöksenteko- ja valmisteluelimissä lisätään.

Tasa-arvo-ohjelman laatimisen ja muiden asiaan liittyvien aloitteiden osalta puoluekokous viittaa aloitteesta no 38 tekemiinsä päätökseen.

48 NAISTEN TASA-ARVOSTA

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 38—47 tekemiinsä päätöksiin.

49 SUUNNITELMALLISEN TASA-ARVOTYÖN PERIAATTEET JA TOIMINTASTRATEGIA

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 38—47 tekemiinsä päätöksiin.

50 PUOLUETOIMIKUNTA VALITTAESSA NOUDATETTAVA KÄYTÄNTÖ JA NAISEHDOKKAIDEN SYRJINTÄ

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 38—47 tekemiinsä päätöksiin.

51 NAISTEN OSUUDEN LISÄÄMINEN PÄÄTÖKSENTEKO- JA VALMISTELUELIMISSÄ

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 38—47 tekemiinsä päätöksiin.

52 TASA-ARVO-OHJELMAN LAATIMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 38—47 tekemiinsä päätöksiin.

53 TASA-ARVON TOTEUTTAMINEN SDP:N TOIMINNASSA

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 38—47 tekemiinsä päätöksiin.

54 GARANTERING AV BÄDA KÖNENS REPRESENTATION PÅ ALLA NIVÅER/MOLEMPIEN SUKUPUOLTEN EDUSTUKSEN TAKAAMINEN KAIKILLA TASOILLA

Partikongressen hänvisar tili besluten om motionerna nr 38—47.

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 38—47 tekemiinsä päätöksiin.

55 NUORISON ASEMAN PARANTAMINEN JA NUORISOTOIMINNAN TEHOSTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

III Laki- ja hallintoasiain valiokunta

56 PERUSTUSLAKIEN UUDISTAMINEN

SDP:n puoluekokous v. 1978 totesi, että perustuslakien tarkistaminen on ollut toistuvasti esillä mm. hallitusten muodostamisen ja hallitusten toiminnassa nimenomaan SDP:n aloitteesta. Puheenjohtaja Sorsan II hallituksen ohjelmassa päästiin eräistä uudistuksista periaatteessa sopimukseen. Samoin saatiin maininta perustuslakien uudistamisesta pääministeri Koiviston hallituksen ohjelmaan. Sen paremmin suoritettu komiteatyö kuin hallitusohjelmien periaatteelliset lausumat eivät kaikesta huolimatta ole johtaneet tuloksiin. Asia on kuitenkin jatkuvasti ajankohtainen ja kärjistyy puoluekokouksen käsityksen mukaan esimerkiksi ympäristölainsäädäntöä kohdanneissa vaikeuksissa, joissa porvarillisten tahojen ristiriitainen suhtautuminen ja perustuslain ylikorostunut omistussuoja nousevat entistäkin voimakkaammin esille.

Sosialidemokraattien toimesta perustuslakikysymyksiä on pyritty myös saattamaan jatkuvan julkisen keskustelun kohteeksi mm. eduskuntavaalien aikana. Tässä keskustelussa poliittinen ja ammatillinen työväenliike ovat esiintyneet rinta rinnan korostaen erityisesti perustuslakiuudistuksen merkitystä oikeudenmukaisen talouden yhteiskuntapolitiikan edellytysten parantamisessa.

Puoluekokous ei pidä erityisen työohjelman laatimista tarpeellisena, mutta yhtyy muilta osin aloitteeseen ja toteaa lisäksi aikaisempien puoluekokousten päätöksiin ja Sosialidemokratian Suuntaohjelmaan viitaten, että työtä perustuslakiuudistuksen toteuttamiseksi on kaikilla tasoilla jatkettava. Puoluekokous korostaa aloitteen mukaisesti havainnollisen perustuslakiuudistusta koskevan koulutus- ja tiedotusmateriaalin laatimisen ja jakamisen tärkeyttä sekä asiasta käytävän keskustelun laajentamisen ja jatkamisen merkitystä.

57 VALTIOSÄÄNTÖUUDISTUS

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 56 tekemäänsä päätökseen.

58 VALTIOSÄÄNTÖUUDISTUKSEN TOTEUTTAMINEN KESKEISEKSI KYNNYSKYSYMYKSEKSI HALLITUSPOLITIIKASSA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 56 tekemäänsä päätökseen.

59 PERUSTUSLAIN TULKINTA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 56 tekemäänsä päätökseen.

60 VALTIOSÄÄNTÖUUDISTUS JA TASAVALLAN PRESIDENTIN ASEMA

SDP:n v. 1978 puoluekokouksen hyväksymässä Sosialidemokratian Suunta-ohjelmassa todetaan hallituksen ja tasavallan presidentin asemasta seuraavasti:

»Eduskunnan aseman vahvistaminen ylimpänä valtioelimenä edellyttää eräitten tasavallan presidentille kuuluvien valtaoikeuksien siirtämistä eduskunnalle tai sille vastuunalaiselle hallitukselle.

Tasavallan presidentin vakiintunut asema ulkopoliitiikan johtajana on edelleen turvattava.

Valtiosääntöuudistuksen yhteydessä on toimittava seuraavien tavoitteiden saavuttamiseksi:

1. Oikeus eduskunnan hajoittamiseen ja ennenaikaisten vaalien määräämiseen on siirrettävä eduskunnalle, jonka tulee tehdä asiasta päätös hallituksen esityksestä.
2. Presidentin oikeus olla vahvistamatta eduskunnan hyväksymiä lakeja on siirrettävä hallitukselle. Hallituksen on palautettava vahvistamatta jätetyt lait eduskunnalle uutta, lopullista päätöksentekoa varten.
3. Korkeimpien oikeuksien jäsenten nimittäminen on tehtävä määraikaiseksi ja siirrettävä eduskunnalle.

4. Presidentin oikeus asetusten antamiseen on siirrettävä hallituk-selle.
5. Tasavallan presidentin valinta on siirrettävä eduskunnalle. On selvitetävä kaikki sellaiset tasavallan presidentin vaalittavan uu-distamismahdollisuudet, joissa tämä päätarkoitus toteutuu.»

Puoluekokous toteaa, että Sosialidemokratian Suunnassa otetut kannanotot ovat edelleen ajankohtaisia eikä niitä ole syytä muut-taa. Siltä osin kuin esitys poikkeaa kannanotosta, on selvitystyötä tarpeen jatkaa. Presidentin vaalittavasta puoluekokous toteaa, että sitä koskevassa Suunta-asiakirjan kannanotossa mainitun selvityk-sen piiriin kuuluu myös malli, jonka mukaan eduskunta valitsee presidentin, mikäli joku ehdokkaista saa riittävän enemmistön, mutta muutoin suoritetaan kansanäänestys.

61 TASAVALLAN PRESIDENTIN VALINNAN SIIRTÄMINEN EDUSKUNNALLE

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 60 tekemäänsä päätökseen.

62 SÄÄNTÖJÄ PRESIDENTTIPELIIN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 60 tekemäänsä päätökseen.

63 PRESIDENTIN VAALITAVAN MUUTOS

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 60 tekemäänsä päätökseen.

64 LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN PUOLUELOIKKAUS-TEN ESTÄMISEKSI

Puoluekokous toteaa, että puolueloikkaukset ovat heikentäneet kansalaisten luottamusta poliittiseen järjestelmään. Varsinkin välit-tömästi vaalien jälkeen tapahtuneilla loikkauksilla on estetty kan-san vaaleissa ilmaiseman tahdon toteutuminen. Vaarana on, että tä-mä johtaa lisääntyvään passiivisuuteen vaaleihin osallistumisessa ja vaarantaa vaalijärjestelmämme toiminnan. Siksi puoluekokouksen käsityksen mukaan on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta poliittiset loikkaukset voitaisiin välttää.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen. Puolue-elinten tulee selvittää,

voitaisiinko kunnallisia ja valtiollisia vaaleja koskevaa lainsäädäntöä muuttaa siten, että se ei tekisi mahdolliseksi puolueloikkausta tai että puoluevaihdoksen tapahduttua asianomaisen luottamushenkilön tilalle valittaisiin saman vaaliliiton ensimmäinen varamies.

Puoluekokous toteaa, että ongelma on kuitenkin ilmeisen vaikea ratkaista lainsäädäntöteitse. Siksi sen ohella tulee ryhtyä neuvotteluihin muiden puolueiden kanssa siitä, voitaisiinko puolueiden keskinäisin sopimuksin puolueloikkauksia rajoittaa jo nykyisenkin lainsäädännön aikana.

Puoluekokous korostaa poliittisen moraalien sekä ehdokkaiden valinnan ja koulutuksen merkitystä.

65 LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN PUOLUELOIKKAUSTEN ESTÄMISEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

66 LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN PUOLUELOIKKAUSTEN ESTÄMISEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätöksen.

67 VAALILAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN NK. LOIKKAUSTAPAUSTEN ESTÄMISEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

68 VAALILAIN MUUTTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

69 VAALIJÄRJESTELMÄN MUUTTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

70 VAALILAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN NK. LOIKKAUSTAPAUKSISSA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

71 VAALILAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN NK. LOIKKAUSTEN VUOKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

72 VAALILAKIEN MUUTTAMIEEN NK. LOIKKAUSTEN VUOKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

73 KUNNALLIS- JA KUNNALLISVAALILAIN MUUTTAMINEN NK. LOIKKAUSTEN ESTÄMISEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

74 PUOLUELOIKKAUSTEN ESTÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

75 VAALILAKIEN MUUTTAMINEN NK. LOIKKAUSTAPAUSTEN VUOKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

76 LAINMUUTOS PUOLUELOIKKAUSTEN ESTÄMISEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

77 PUOLUELOIKKAUKSET

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

78 VALTUUTETUN TOIMEN LAKKAAMINEN PUOLUEVAIHDOKSEN YHTEYDESSÄ

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

79 VAALILAIN MUUTTAMINEN PUOLUELOIKKAUSTEN ESTÄMISEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

**80 LAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN NK. LOIKKAUSTA-
PAUSTEN ESTÄMISEKSI**

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

**81 LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN PUOLUELOIKKAUS-
TEN ESTÄMISEKSI**

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen

**82 AVHOPPARE BÖR ERSATTAS MED SUPPLEANT/LOIKKA-
RI KORVATTAVA VARAEDUSTAJALLA**

Partikongressen hänvisar tili beslutet om motionen nr 64.

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

83 VAALILAIN MUUTTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen sisältämään ehdotukseen siitä, että vaalilainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että se kieltäisi puolueiden väliset vaaliliitot.

Muilta osin puoluekokous viittaa aloitteesta no 64 tekemäänsä päätökseen.

84 PITKÄT LISTAT

Puoluekokous toteaa, että pitkälistamenettelyn käyttöön ottamista on selvitetty mm. puoluerahituskomiteassa. Tällöin on kuitenkin todettu, ettei puolueen kannattamalla pitkälistamenettelyllä ole vielä riittävästi kannatusta muiden poliittisten ryhmien piirissä.

Puoluekokous toistaa edelleen puolueen kannanoton pitkälistamenettelyn puolesta.

85 KANSANEDUSTAJIEN VARAMIESJÄRJESTELMÄN KÄYTTÖNOTTO

Puoluekokous katsoo, että mahdollisuus kansanedustajien varamiesjärjestelmän käyttöön ottamiseksi tulee selvittää.

86 TASA-ARVON JA KANSANVALLAN TAKAAMINEN PUOLUE- JA VAALIRAHOITUKSESSA

Puoluekokous toteaa, että puolue- ja vaalirahoituksen julkisuuden aikaansaamiseksi puolueen tekemän esityksen perusteella asetettu puoluerahoituskomitea on saanut työnsä päätökseen ja ehdotukset lainmuutoksiksi ovat valmisteilla. Komiteassa käsiteltiin myös puolueiden jäsenten jäsenmaksujen ja lahjoitusten verovapautta, mutta poliittista tahtoa sen toteuttamiseen ei löytynyt. Sen sijaan kunnallisten luottamustoimiverojen vähennysoikeutta esitetään.

Puoluekokous korostaa, että puoluerahoitusta koskevaa lainsäädäntöä uudistettaessa on puolue- ja vaalirahoituksen sekä puolueille ja vaalitarkeoituksiin annettujen lahjoitusten saattaminen julkiseksi tärkeää. Yhteisöille ei tule myöntää verovähennysoikeutta puolueorganisaatioille ja vaaliyhdistyksille annetuista lahjoituksista.

87 SAARISTOLAKI

Eduskunta on hyväksynyt kevädistuntokaudella 1981 lain saariston kehittämisestä. Tämän johdosta puoluekokous toteaa, ettei aloite anna aihetta toimenpiteisiin.

88 HALLINTO JA BYROKRATIA

Sos.-dem. Puolue on kaikkinaista kansanvaltaa ja sen edistämistä kannattava puolue. Kansanvallan lisäämisen osalta keskeistä on ns. väliportaanhallinnon uudistaminen. Väliportaanhallinnon uudistamisen tulee perustua suoraan kansanvaaliin perustuvan hallintojärjestelmän muodostamiseen, tehtävien ja toimivallan siirtämiseen keskushallinnolta väliportaan hallinnolle sekä piirihallintoviramoisten kytkentää uudistettuun organisaatioon.

Samalla on myös vahvistettava peruskuntien asemaa.

89 VÄLITTÖMÄN KANSANVALLAN KOKEILEMINEN

Sosialidemokraattinen Puolue pitää myönteisinä kaikkia toimenpiteitä, jotka pyrkivät kansanvallan lisäämiseen. SDP on myös eri kannanotoissaan korostanut kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien laajentamisen merkitystä.

Puoluekokous päättää, että ryhdytään asiaa koskevaan selvitystyöhön.

90 AVSKAFFANDET OV ORDNDAR OCH ÄRETITLAR/KUNNIA-MERKKIEN JA ARVONIMIEN POISTAMINEN

Det finländska samhället har under innevarande sekel utvecklats i en positiv riktning. Arbetarrörelsen och dess förtroendevalda har på ett centralt sätt deltagit i detta uppbyggnadsarbete. Samhället har från början visat sina medborgare olika former av erkänsla för deras verksamhet.

Det nuvarande hederstitel- och ordenssystemet är emellertid från arbetarrörelsens synpunkt förknippat med historisk belastning, samtidigt som det understryker ojämlikheten i samhället och medborgarna emellan.

Partikongressen omfattar motionen såtillvida, att SDP:s mål bör vara att det nuvarande systemet avskaffas, och föreslår att man i likhet med Tyska Förbundsrepubliken t.ex. skulle ta i bruk ett enkelt republikförtjänstecken.

Suomalainen yhteiskunta on kuluvan vuosisadan aikana kehittänyt myönteiseen suuntaan. Työväenliike ja sen luottamushenkilöt ovat keskeisesti osallistuneet tähän rakennustyöhön. Yhteiskunta on alusta lähtien myöntänyt kansalaisilleen erilaisia tunnustuksia heidän toiminnastaan.

Nykyisin voimassa olevaan arvonimi- ja kunniamerkkijärjestelmään liittyy kuitenkin työväenliikkeen näkökulmasta historiallisia rasitteita. Samalla se myös korostaa eriarvoisuutta yhteiskunnassa ja kansalaisten kesken.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siltä osin, että SDP:n tavoitteena tulee olla nykyisestä järjestelmästä luopuminen ja ehdottaa, että tilalle luotaisiin esimerkiksi Saksan Liittotasavallan tapaan yksinkertainen tasavallan ansiomerkki.

91 KRIMINAALIPOLIITTISEN OHJELMAN UUDISTAMINEN

Vuonna 1969 hyväksytyn oikeus- ja kriminaalipoliittisen ohjelman hyväksymisen jälkeen on yhteiskuntavastaisuuden ilmenemismuodoissa tapahtunut perustavanlaatuisia muutoksia. Erityisesti ilmi

tulleiden taloudellisten rikosten määrä ja suuruusluokka ovat merkittävästi kasvaneet. Näillä aloilla on ilmennyt järjestäytyntä ja pitkälle suunniteltua suureen taloudelliseen hyötyyn pyrkivää ja vaikeasti selvitettävää rikollisuutta.

Tuomioistuinlaitoksen uudistaminen on käynnissä. Alioikeusjärjestelmän kansanvaltaistaminen ei kuitenkaan ole edennyt.

Puoluekokous velvoittaa puolue toimintaa valmistelemaan seuraavaan puoluekokoukseen mennessä uudistettu kriminaali- ja oikeuspoliittinen ohjelmaehdotus.

92 PUOLUEEN KRIMINAALIPOLIITTISEN OHJELMAN UUDISTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 91 tekemäänsä päätökseen.

93 ELINTARVIKETUOTANNON VALVONTA

Elintarvikevalvontaa on ainakin kauppa- ja teollisuusministeriössä (esim. elinkeinohallitus), sosiaali- ja terveysministeriössä (esim. lääkintöhallitus) sekä maa- ja metsätalousministeriössä (esim. maidontarkastuslaitos).

SDP:n puoluekokouksessa v. 1972 Tampereella hyväksytytjen kuluttaja- ja oikeusturvapoliittisten ohjelmien mukaan elintarvike-tutkimusta ja -valvontaa on kuluttajien suojaamiseksi huomattavasti tehostettava.

Puoluekokous toteaa lisäksi, että myös keskittäminen olisi periaatteessa paikallaan, ja tähän suuntaan tulisi toimia. Koska mm. elinkeinoelämän valvontaa koskevat kysymykset kuuluvat kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan ja elintarvikkeiden terveydellisiä vaikutuksia koskeva asiantuntemus on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla, joudutaan tämä viranomaisten työnjako käytännössä ottamaan huomioon. Keskittämistä tulee toteuttaa sitä mukaa, kuin hallinnon hajanaisuus muodostuu esteeksi tehokkaalle elintarvikevalvonnalle.

IV Energia- ja elinkeino- poliittinen valiokunta

94 ENERGIAPOLIITTINEN OHJELMA

Erikseen painettuna.

95 PYSYVÄN ENERGIAPOLIITTISEN TYÖRYHMÄN PERUSTAMINEN

Kuluneena puoluekokouskautena on puoluetoimikunnan alaisuudessa toiminut energiapoliittinen asiantuntijatyöryhmä, jonka tehtävänä oli mm. luonnoksen laatiminen puolueen energiapoliittiseksi ohjelmaksi. Tämän — samoin kuin muidenkin puolueen työryhmien — toimikausi on ollut kolme vuotta eli puoluekokousten välisen ajan. Puoluekokous päättää, ettei puoluekokouskauden kestäväen toimiajan periaatteesta poiketa.

% YDINVOIMASTA LUOPUMINEN

Puoluekokous viittaa energiapoliittiseen ohjelmaan.

97 SUHTAUTUMINEN YDINVOIMAN KÄYTTÖÖN

Puoluekokous viittaa energiapoliittiseen ohjelmaan ja katsoo, ettei aloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

98 KIELTEINEN KANTA UUSIEN YDINVOIMALOIDEN RAKENTAMISEEN JA SUUNNITTELUUN

Puoluekokous viittaa energiapoliittiseen ohjelmaan ja katsoo, ettei aloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

99 TURPEEN JATKOJALOSTUS

Ottaen huomioon turpeen kuljetukseen liittyvät kustannukset ja turpeen tuotannon alueelliset vaikutukset puoluekokous yhtyy näkemykseen, että turpeen jatkojalostuksen johtavaksi periaatteeksi tulisi ottaa raaka-ainelähteen alueella tapahtuva jatkojalostus.

Turpeen jatkojalostus on samalla nähtävä osana turvevarojemme kokonaiskäyttöä. Hyödynnettävät turvevarat ovat maassamme suhteellisen rajoitetut. Siten turvesoiden erilaiset käyttömuodot, kuten turpeen käyttö jalostamattomana, turpeen jatkojalostus energiatuotteiksi tai kemian teollisuuden tarpeisiin, soiden suojele jne., on suunniteltava ja sovitettava yhteen valtakunnallisella tasolla.

TURKISTEN JATKOJALOSTUS

Puoluekokous toteaa, että maan ainoa turkistalouskoulu toimii Vaasan läänissä Kannuksen maatalousoppilaitoksen yhteydessä. Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siltä osin, että koulutusta sekä kotimaassa että ulkomailla lisätään. Lisäksi puoluekokous kiinnittää erityistä huomiota turkisten jatkojalostuksen koulutuksen kehittämiseen.

IHMISRAVINNOKSI KELPAAVAN KALAN SYÖTTÄMINEN ELÄIMILLE

SDP:n 1978 puoluekokouksen Sosialidemokratian Suuntaohjelmassa esitetään kotimaisen kalan jalostusta ja markkinointia voimakkaasti lisättäväksi. Kalastuselinkeinon ja aloitteessa mainitun maailman ravintotilanteen kannalta ei silakan laajamittainen käyttö minkin rehuksi tunnu mielekkäältä.

Kehitysmaiden nälän poistaminen edellyttää ennen kaikkea sitä, että näitä maita avustetaan käyttämään hyväkseen oman elintarviketuotantonsa suuria lisäämismahdollisuuksia. Suomessa elintarvikkeiden tuottaminen tulee niin kalliiksi ja vaatii niin paljon kehitysmaiden kipeästi tarvitsemia tuotantopanoksia (öljyä, lannoitteita, koneita), että suomalaisia elintarvikkeita (lähinnä leipäviljaa), kannattaa yleensä toimittaa kehitysmaiin vain tilapäisesti, osana kansainvälistä katastrofiapua.

Silakkasaaliin käyttäminen katastrofiapuna edellyttää ensinnäkin, että se pystyttäisiin jalostamaan apua tarvitsevien käyttöön soveltuvaan säilyvään muotoon. Lisäksi tarpeisiin nähden vähäisillä kehitysapumäärärahoilla on pystyttävä auttamaan avun tarvisijoita mahdollisimman tehokkaasti. Siksi silakan kalastus-, jalostus- ja kuljetuskustannukset eivät saisi ylittää vastaavan muun elintarvikkeiden avun kustannustasoa. Puoluekokous katsoo, että elintarvikkeiden avusta vastaavien viranomaisten on selvitettävä, voidaanko ja millä kustannuksilla silakkaa käyttää katastrofiapuna.

XXXI puoluekokouksen Espoossa vuonna 1978 hyväksymässä Sosialidemokratian Suunta-ohjelmassa todetaan: »Turkistarhaukselle tarjoutuvia vientimahdollisuuksia on käytettävä hyväksi, mikä edellyttää kilpailukyvyn säilyttämistä rehujen hintojen osalta sekä alan tutkimustoiminnan kehittämistä.» Puoluekokouksen mielestä turkistarhauksessa tulee käyttää rehuja, joita ei tarvita elintarvikeohjelmien toteuttamiseen.

102 OSA-AIKA VIUELIJOIDEN ASEMAN PARANTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen sekä edellyttää, että myös SDP:ssä mm. piiriorganisaation toimesta suoritetaan tällaista selvitystyötä.

103 POHJANMAAN JOKIEN VESISTÖTYÖT, VESILAIN MUUTTAMINEN JA YMÄRISTÖMINISTERIÖN PERUSTAMINEN

Puoluekokous yhtyy pääosiltaan aloitteeseen ja velvoittaa sosialidemokraattisen hallitus- ja eduskuntaryhmän toimimaan siten, että hallitus asettaa kiireellisesti komitean tai toimikunnan uudistamaan vesistöyöhankeiden suunnittelussa ja päätöksenteossa noudatettavat periaatteet ja menettelytavat sekä selvittämään vesistöjen tilaa muuttavien töiden tarve ottaen huomioon luonnontaloudelliset näkökohdat ja väestön mielipiteet. Pohjanmaan vesistöitä voidaan toteuttaa vain mainitun rakennusohjelman osana.

Puoluekokous kehottaa puolueen hallitusryhmää jatkamaan ponnistelujaan, että oikeusministeriössä valmisteltu vesilain osittaisuudistus saatetaan perusteiltaan muuttamattomana eduskuntaan säädettäväksi.

Puoluekokous toteaa, että SDP:n on edelleen tehostettava toimiaan ympäristöministeriön perustamiseksi.

104 YMPÄRISTÖHALLINNON AIKAANSAAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa aloitteesta no 103 tekemäänsä päätökseen.

105 SAIMAAN ALUEEN VESIEN KOKONAISKÄYTTÖSUUNNITELMA

Puoluekokous toteaa, että Saimaan säännöstelyn vaikutuksia on erittäin vaikea arvioida vesistöalueen poikkeuksellisen laajuuden vuoksi. Viranomaisten toimesta ei kuitenkaan erilaisia säännöstelyvaihtoehtoja ole riittävästi tutkittu eikä mahdollisuutta vesilain poikkeusjuoksutussäännösten muuttamiseksi siten, että valtio ei tällaisessa tapauksessa olisi korvausvelvollinen voimatalouden menetyksistä, mikäli juoksutus on tarpeen muille aiheutuvien vahinkojen välttämiseksi. Kun Neuvostoliitto on ilmoittanut tarvitsevansa lisää aikaa ainakin syksyyn 1982 asti sille säännöstelystä koituvien vaikutusten selvittämiseksi, kaikki edellytykset eri vaihtoehtojen huolelliseen tutkimiseen ovat olemassa.

Puoluekokous velvoittaa hallitus- ja eduskuntaryhmiä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta vesilakia muutettaisiin niin, ettei valtio olisi velvollinen korvaamaan tulvavahinkojen torjumiseksi välttämättömien poikkeusjuoksutusten voimataloudelle aiheuttamia taloudellisia menetyksiä.

Viranomaisilta on myös edellytettävä sellaisen säännöstelyvaihtoehdon tutkimista ja suunnittelemista, joka ottaa tavoitteekseen veden korkeuksien vaihteluista kärsivien etujen huomioon ottamisen.

106 YMPÄRISTÖVALVONNAN JA -TUTKIMUKSEN SEKÄ YMPÄRISTÖHAITTOJEN KORVAUSMENETTELYN TEHOSTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

V Työllisyyttä ja työelämän uudistamista käsittelevä valiokunta

107 TÄYSTYÖLLISYYSOHJELMAN LAATIMINEN

Täystyöllisyyden asettaminen politiikan tavoitteeksi kuuluu sosialidemokratian keskeisiin periaatteisiin. Lähtökohtana on ihmisen

luovuttamaton oikeus mielekkääseen ja ihmisarvoiseen työhön sekä riittävään toimeentuloon. Tämä periaate on sosialidemokraattisen ja porvarillisen yhteiskunta- ja ihmiskäsityksen tärkeimpiä erottavia tekijöitä. Porvarillisen talouspolitiikan periaatteisiin kuuluu nähdä työvoima vain yhtenä tuotannon tekijänä, jonka arvo mitataan sen tuottaman taloudellisen hyödyn perusteella, ilman että siihen sisältyvää inhimillistä elementtiä pidettäisiin tärkeänä.

Puoluekokous toteaa, ettei hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin sääädös kansalaisten oikeudesta työhön ole toteutunut tyydyttävällä tavalla. Ponnisteluja kohti täystyöllisyyttä on jatkettava ja voimistettava.

Raju yhteiskuntamuutos, kapitalistinen tuotantojärjestelmä ja maamme asema kansainvälisen markkinatalouden piirissä ovat johtaneet siihen, että työttömyys myös Suomessa näyttää vakiintuneen huolestuttavan korkealle tasolle. Vaikka kyseessä ei kaiken aikaa olekaan sama muuttumaton joukko ihmisiä, on 100.000 suuruista perustyöttömyyttä pidettävä hälyttävän korkeana.

Työllisyys- ja työvoimapolitiikan hoito ei puoluekokouksen mielestä ole ollut riittävän suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Työllisyyttä määrärahoja käytetään usein epätarkoituksenmukaisella tavalla. Niiden määrällistä mitoitus ei ole onnistuttu tyydyttävällä tavalla rytmittämään työllisyystilanteessa tapahtuvien todellisten vaihtelujen mukaan. Näin varoja jää toisaalla käyttämättä, kun taas toisaalla voi syntyä huomattavaa vajausta. Tähän on osaltaan johtanut liiallinen byrokratia asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Työvoimaviranomaisten toimivaltuudet ja työnjako muiden hallinnonalojen kanssa ovat monessa suhteessa puutteellisesti järjestettyjä.

Puoluekokous yhtyy käsitykseen, että täystyöllisyydestä on puhuttu lähinnä periaatteellisella ja julistuksellisella tasolla ilman, että huomiota olisi riittävästi kiinnitetty käytännön ratkaisujen etsimiseen. Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

108 TYÖVOIMAPOLITIikka

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 107 tekemäänsä päätökseen ja katsoo, ettei aloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

109 TOIMENPIDEOHJELMA TÄYSTYÖLLISYYDEN SAAVUTAMISEKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 107 tekemäänsä päätökseen ja katsoo, ettei aloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

110 TYÖTTÖMYYSTURVAJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että työttömyysturvajärjestelmän uusimisen tarve on ilmeinen ja yleisesti tunnustettu. Asiaa on pyritty selvittämään useassa komiteassa, toimikunnassa ja työryhmässä. Sellaista ratkaisumallia, josta voitaisiin päästä riittävän laajaan yksimielisyyteen, ei kuitenkaan ole vielä löytynyt. Erään keskeisen perusongelman muodostaa kahden työttömyyskorvausjärjestelmän erillaisuus mm. siinä, että työttömyyskorvaukset ovat tarveharkintaisia, kun taas työttömyyskassojen maksamat työttömyysavustukset eivät ole. Ratkaisua mutkistaa vielä hallinnollinen hajanaisuus. Työttömyyskassa-asiat kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle ja työttömyyskorvausasiat työvoimaministeriölle.

Aloitteessa kiinnitetään huomiota lähinnä työttömyyskorvausjärjestelmässä ilmenneisiin epäkohtiin. Työttömyyskorvausasioissa on päätöksentekijänä työvoimatoimiston yhteydessä toimiva työvoimatoimikunta, johon kuuluu yhtä monta työntekijä- ja työnantaja-piirejä edustavaa jäsentä. Puoluekokouksen mielestä ei voida yleistää aloitteen näkemystä, jonka mukaan ratkaisut tehtäisiin yksipuolisesti työnantajien näkemysten perusteella.

Puoluekokous yhtyy siihen aloitteessa mainittuun käsitykseen, että valitusmenettely työttömyyskorvausasioissa kaipaa pikaisen korjauksen. Tällä hetkellä valitusviranomaisena toimii työvoimaministeriö, jonka antamiin varsin seikkaperäisiin ohjeisiin käytäntö työttömyyskorvausasioissa toisaalta perustuu. Ministeriö joutuu tuomariksi tavallaan omassa asiassa. Valittajan oikeusturva ei näin toteudu tyydyttävällä tavalla. Asiaan on kiinnitetty huomiota myös parlamentaarinen työllisyyslainsäädäntökomitea.

Puoluekokous pitää huomattavana epäkohtana työttömyyskorvausjärjestelmän tiukkaa ja kaavamaista tulosisidonnaisuutta. Työtömän puolison tulojen ylittäessä vain markallakin säädetyn enimmäistulorajan oikeus työttömyyskorvaukseen lakkaa kokonaan. Mikäli tarveharkintaisuus halutaan säilyttää, olisi voitava soveltaa tulorajoissa liukuvaa asteikkoa.

Puoluekokous yhtyy myös siihen aloitteessa mainittuun käsitykseen että työttömyyskorvausratkaisut perustuvat aivan liian suuressa määrin virkamiesten antamiin ohjeisiin. Oikeampi linja olisi ottaa tarkemmat säännökset työllisyyslakiin ja -asetukseen.

111 JULKISEN SEKTORIN TYÖLLISTÄMISMAHDOLLISUUDET JA -TAVOITTEET JA NIIDEN KANSANTALOUDELLISET EDELLYTYKSET

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

112 VALTION PALVELUKSESSA OLEVAN HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN LISÄÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 111 tekemäänsä päätökseen ja sen edellyttämiin selvityksiin sekä yhtyy aloitteeseen. Puoluekokous pitää tärkeänä aloitteessa mainitun tilapäisen henkilökunnan käytön ja eri hallinnon alojen todellisen henkilökuntatarpeen keskinäisen suhteen ja epäkohtien selvittämistä.

113 TULOEROJA TASAAVA PALKKA- JA ELÄKEPOLITIikka

Puoluekokous toteaa, että SDP:n puoluekokouksen v. 1975 Jyväskylässä hyväksymässä työelämän uudistamisohjelmassa todetaan: »Tuloerojen kaventamiseksi on solidaarista palkkapolitiikkaa edelleen jatkuvasti kehitettävä. Kysymys ei kuitenkaan ole vain palkan-saajien välisistä tuloeroista. Erityisesti on tasoitettava eroja pääoma- ja yrittäjätulojen ja palkkatulojen välillä.»

SDP:n puoluekokouksessa Espoossa v. 1978 hyväksytyssä Sosialidemokratian Suunta-ohjelmassa todetaan: »Sosiaalipolitiikan tulo- ja tasoittavien keinojen lisäksi tulopolitiikassa on käytettävä määrätietoisesti solidaarista palkkapolitiikkaa ja matalapalkkaryhmien palkkauksellista asemaa korjaavaa matalapalkkapolitiikkaa. Sosialidemokraattinen Puolue tukee ammattiyhdistysliikkeen pyrkimyksiä solidaarisen palkkapolitiikan toteuttamisessa.»

SDP:n puoluekokouksen v. 1972 Tampereella hyväksymässä eläkepoliittisessa ohjelmassa todetaan:

»Eläkepolitiikalla on kaksi perustavoitetta:

Kaikille eläkeläisille on taattava kohtuullinen vähimmäistoimeentu-

lo, joka on riippumaton aikaisemmasta osallistumisesta tuotantoon ja ansiotasosta.

Palkansaajien aktiivikautena saavuttama kulutustaso on kohtuullisesti turvattava myös ansiotulojen päätyttyä.

Tulotasoeroja on kavennettava ensisijaisesti palkkapolitiittisin ja veropoliittisin keinoin. Koska kuitenkin eläkejärjestelmät ovat suu-remmassa määrin yhteiskunnan säädeltävissä kuin muut ansiot, myös eläkepolitiikassa on pyrittävä tuloerojen tasoittamiseen.

Vähimmäiseläketurva ei saa jäädä kohtuuttoman pieneksi keskimääräiseen eläkkeeseen verrattuna.»

Sosiaalidemokratian Suunta-ohjelmassa todetaan: »Eläketurvaa varten kerätyt varat ovat työntekijöiden ansaitsemaa ja tulevaisuuden varalle säästämää palkkaa.

Työeläkelakien asteittaisesta voimaantulosta johtuen saavutetun ansiotason turva on vanhoilla työntekijöillä puutteellinen. Samalla on estettävä ylisuurten eläkkeiden muodostuminen kaikissa eläkejärjestelmissä.»

SDP:n puoluekokouksen v. 1975 Jyväskylässä hyväksymässä kannanotossa SDP: n eläkepolitiittisen ohjelman toteuttamisesta todetaan: »Eläkekatto toteutetaan kansan- ja ansioeläkkeiden alenevalta yhteensovitusprosentilla siten, että pienipalkkaisimmilla eläke vastaa palkan määrää, yhteensovitusprosentti alenee tulojen kasvaessa.»

Puoluekokous toteaa edelleen, että sosiaali- ja terveysministeriön asettama eläketoimikunta selvittää degressiivisen eli asteittain alenevan eläkeasteikon luomista ansioeläkejärjestelmään.

Puoluekokous katsoo, että edellä mainituissa ohjelmissa Sosialidemokraattinen Puolue on ottanut selvän kannan tuloeroja tasaavan palkka- ja eläkepolitiikan puolesta ja yhtyy aloitteen käsitykseen siitä, että tuloeroja tasaavaa politiikkaa on jatkettava.

FÖRNYANDET AV ARBETSLAGSTIFTNINGEN/TYÖLAIN- SÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

Partikongressen omfattar motionen om nödvändigheten av en förnyad arbetslagstiftning och konstaterar, att reformkraven i motio-

nen överensstämmer med målen i SDP:s program om arbetslivets förnyelse och »Socialdemokratins inför 80-talet», vilka partiet förklarar i samarbete med fackföreningsrörelsen.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen työlainsäädännön uudistamisen tarpeellisuudesta ja toteaa, että aloitteessa esitetyt uudistamistavoitteet ovat samansuuntaisia kuin SDP:n työelämän uudistamishjelman sekä Sosialidemokratian Suunta-ohjelman tavoitteet, joita puolue toteuttaa yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa.

115 TYÖSUOJELUVALVONNAN TEHOSTAMINEN SATAKUNNASSA

Puoluekokous toteaa, että työsuojeluhallintoa kehitettiin viimeksi työsuojeluorganisaatiotoimikunnan ehdotuksen (1971) perusteella. Uusia työsuojelupiirejä perustettiin lääninjaon mukaan entisten vanhaa talousmaakuntajakoa noudattavien ammattientarkastuspiirien tilalle. Samalla lisättiin voimakkaasti valvontahenkilökuntaa. Tässä selvityksessä todettiin, että Satakunnan alue työpaikkojen määrän sekä työsuojeluongelmien osalta vaatisi omaa piiriorganisaatiota. Koska pohjaratkaisu kuitenkin noudatti lääninjakoa, ehdotettiin Satakuntaan tässä vaiheessa vain omaa sivutoimistoa Poriin.

Aloitteessa on jälleen kerran asiantuntevasti perusteltu oman työsuojelupiirin ja lisähenkilökunnan tarpeellisuutta. Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja katsoo, että asia olisi toteutettava välittömästi Satakunnan lääninasian saatua myönteisen ratkaisun.

116 TYÖAJAN LYHENTÄMINEN JA TYÖAJAN JOUSTAVUUDEN LISÄÄMINEN

Puoluekokous toteaa, että SDP:n v. 1975 puoluekokouksen hyväksymässä työelämän uudistamishjelmassa asetettiin tavoitteet työajan lyhentämiseksi. Puoluekokouksen päätöksen perusteella on tehty myös työajan lyhentämisvaihtoehdoista selvitys (päivittäinen, viikoittainen, vuosittainen, elinikäinen jne.), jonka perusteella puolueen piirissä käytiin laaja keskustelu ja tavoitteita täsmennettiin Sosialidemokratian Suunta-ohjelmassa.

Puoluekokouskaudella on työmarkkinajärjestöjen välisin sopimuksin ja lainsäädäntöä muuttamalla lyhennetty vuosittaista työaikaa

nim, että kaikille työntekijöille tulee asteittain oikeus viidenteen vuosilomaviikkoon (talviloma).

Aloitteessa esitetyt näkemykset perheiden ja työelämän tarpeiden yhteen sovittamisesta ja joustavasta eläkeiästä vastaavat pääpiirteissään työelämän uudistamisohjelmassa ja Sosialidemokratian Suunta-ohjelmassa esitettyjä tavoitteita, joiden toteuttamiseksi puolue toimii yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa. Näitä asioita selvitetään parhaillaan valtioneuvoston asettamissa työaika- ja eläkeikäkomiteoissa.

VUOSILOMAN LASKEMISESTA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 116 tekemäänsä päätökseen ja toteaa, että vuosiloman pidentäminen on yksi puolueen vaihtoehtoisista työajan lyhentämistavoitteista. Käytännössä vuosiloman asteittainen pidentäminen toteutetaan yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa osana työmarkkinaratkaisuja.

Puoluekokous toteaa, että sinänsä lainsäädännön ja sopimusten laskentatapojen yksinkertaistaminen ja yhdenmukaistaminen vähentäisi byrokratiaa.

YRITYSDEPRfOKRATIA

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siinä, että yhteistoimintalaki ei nykyisellään täysin täytä sille asetettuja vaatimuksia. Yhteistoimintalain käytäntöön soveltamisessa työntantajien ja henkilöstön kokemukset poikkeavat huomattavasti toisistaan.

Puoluekokous lähtee siitä, että puolue toimii tiiviissä yhteistoiminnassa ay-liikkeen kanssa yhteistoimintalain sovellutusohjeiden aikaansaamiseksi työmarkkinajärjestöjen kesken neuvotteluteitse. Ellei myönteistä kehitystä saada aikaan, tulee lain säännöksiä tämentää asetusteitse.

Samalla luottamusmiesten asemaa on vahvistettava lain tulkinnassa ja sen valvonta on tarvittaessa siirrettävä työsuojeluviranomaisten tehtäväksi. Tulkintakysymyksissä on mahdollistettava lausuntojen saanti työneuvostolta. Edelleen on ryhdyttävä valmistelemaan säännöksiä, joilla taataan työntekijöille mahdollisuus osallistua päätöksentekoon yrityksen toimeenpanelevassa johdossa. Työntekijäpuolen avuksi on tarvittaessa voitava antaa yritystalouteen ja uuteen teknologiaan perehtyneitä asiantuntijoita.

119 YRITYSDEMOKRATIAN KEHITTÄMINEN MAASSAMME

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 118 tekemäänsä päätökseen.

120 TYÖSUHDEASIOISSA ESIINTYVÄ POLIITTINEN SYRJINTÄ

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

121 NIMITYSPOLITIikka

Puoluekokous toteaa, että koulutusmahdollisuudet ovat tasavertaistuneet. Siksi myös viranhakijoiden joukko on maailmankatsomukseltaan entistä tasapuolisempi. Tämän vuoksi voidaan lähteä siitä, että virkamieskuntaan valitaan hakijoista pätevimmat ja parhaat.

Asiaa yksinkertaistaisi, jos määriteltäisiin ne virat, joissa poliittiset perusteet otetaan huomioon. Keskushallintokomitean yksimielisesti ehdottama ministerien mukana vaihtuva poliittinen valtiosihteeri toisi selkeän ratkaisun ongelmaan ja paine poliittisiin nimityksiin vähenisi muilta osin. Samalla on myös luovuttava kaikesta poliittisesta syrjinnästä.

122 VALTION YHTIÖIDEN EROAMINEN STK:STA

Valtiojohtoiset yritykset toimivat pääasiassa teollisuusaloilla, mistä johtuu, että niiden työehtojen on vastattava suurelta osin yleistä käytäntöä. Työntekijäin kuuluessa kukin oman alansa työntekijäliittoon toisistaan varsin suuressakin määrin poikkeavien työehtosopimusongelmien käsittelyn vieminen esimerkiksi sopimusvaltuuskuntaan saattaisi pikemminkin vaikeuttaa kuin helpottaa niiden ratkaisemista. Aloitteen näkemys, ettei valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden jäsenyydellä työnantajajärjestöissä saisi tukea yksityisten yrittäjäin tarkoituseriä, on oikea.

Puoluekokous katsoo, että kysymystä selvitellään yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa.

VI Asuntopoliittinen valiokunta

123 ASUNTOKANNAN SAAMINEN ASUNNONTARVITSIJOIDEN TEHOKKAASEEN KÄYTTÖÖN

Puoluekokous toteaa, että aloitteessa käsitellään asuntopoliittisesti tärkeitä ja ajankohtaisia, mutta poliittisesti varsin vaikeita kysymyksiä. Niihin tullaan yksityiskohtaisemmin vastaamaan SDP:n uudessa asuntopoliittisessa ohjelmassa, joka on parhaillaan työn alaisena. Uusien asuntojen tuotantotarpeen vähitellen alentuessa suuntautuukin tarvittavien asuntopoliittisten toimenpiteiden painopiste yhä enemmän olemassa olevan asuntokannan käyttöön liittyviin kysymyksiin.

Kun on ryhdytty suunnittelemaan valtion asuntolainoituksen ulottamista myös vanhojen asuntojen ostoihin, on puolueen kantana ollut, että lainoitus tulee suunnata ensi vaiheessa kunnille vuokra-asuntojen hankkimiseksi nuorille ja muille vähävaraisille asunnontarvitsijoille. Kuten aloitteessa todetaan, verotustuki suuntautuu varsin runsaana myös kohtuullisen tason ylittävään asumiseen. Myös verotustuen osalta tulee päästä siihen, että sen kohdentumisessa otetaan nykyistä paremmin huomioon perheen koko ja tuen tarve niin kuin asumisen muissakin tukimuodoissa. Asuntojen vaihtoa perheen muuttuvan tilantarpeen mukaan voidaan edistää vanhoissa ikäryhmissä muuttopalkkioilla.

Puoluekokous katsoo että, koska aloite tullaan käsittelemään uuden asuntopoliittisen ohjelman yhteydessä, ei aloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin. Puoluekokous pitää uuden asuntopoliittisen ohjelman aikaansaamista tärkeänä ja edellyttää, että ohjelmatyö saatetaan päätökseen tämän vuoden aikana.

124 ASUNTOTUOTANNON RAHOITUS

Puoluekokous toteaa aloitteen alkuosaan, että SDP:n aloitteesta tuli vuonna 1978 voimaan laki asuntorahoituksen neuvottelujärjestelmästä. Sen tehtäviä on varmistaa ensisijaislainojen saanti vuokratuloihin. Neuvottelujärjestelmällä ei ole kuitenkaan vielä päästy tyydyttäviin tuloksiin. Vuoden 1975 puoluekokouksessa tulikin päätökseksi, että ellei asuntorahoitusta pystytä turvaamaan esitetyn neuvottelujärjestelmän avulla, tulee perustaa valtakunnallinen asuntopankki. Valtio voi ryhtyä myös muihin erityisjärjestelyihin

esimerkiksi työeläkevarojen saamiseksi vuokratalojen ensisijaisrahoitukseen.

Aloitteen jälkiosaan puoluekokous toteaa, että uuden lain mukaan valtion vuokratalolainoja myönnetään vain valtioneuvoston erikseen nimeämille yhteisöille. Tämän lisäksi on vuokratalojen luovutusrajoitusten voimassaoloaikaa pidennetty keinottelumahdollisuuksien poistamiseksi. Vuokratalojen rakennuttaminen erilaisten yhteisöjen toimesta ja niiden omistukseen on ollut monessa tapauksessa tarpeen kuntien puuttuvan kiinnostuksen vuoksi.

Puoluekokous katsoo, ettei aloite tässä vaiheessa anna aihetta erityisiin asioita koskeviin päätöksiin.

125 ASUNTOASIOIDEN HOITO KUNNISSA

Puoluekokous toteaa, että kuntien asuntopoliittiset tehtävät ovat jatkuvasti lisääntyneet ja parhaillaan on keskushallinnosta siirtymässä huomattavia asuntohallintotehtäviä kuntiin. Vaikeudet suoriutua näistä tehtävistään ovat suurimmat kunnissa, joissa ei ole asuntolautakuntaa eikä päätoimisia asuntovirkkamiehiä.

Asuntohallintoon liittyvien tehtävien lisääntyminen kunnissa ilman vastaavaa kuntien hallinnon kehittämistä, voimavarojen lisäämistä ja muutoksiin liittyvän kunnallisen neuvonnan tehostamista johtaa byrokratian tarpeettomaan lisääntymiseen ja hankaloittaa kuntaisten elämää.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että ensivaiheessa ainakin tietyn väkiluvun ylittäviin kuntiin tulee lakisääteisesti perustaa asuntolautakunta. Valtion on kuitenkin samanaikaisesti huolehdittava siitä, että kunnilla on taloudellisia voimavaroja asuntoasioihin perehtyneiden viranhaltijoiden palkkaamiseen.

126 PUOLIKUNNALLINEN ASUNTOTUOTANTO

Puoluekokous toteaa, että puolikunnallisessa asuntotuotannossa kunta ottaa itseasiassa vastuun siitä asunnon rahoitusosasta, joka jää uupumaan valtion ja pankkien lainoituspanoksesta asunnonhankkijan kohtuulliseen omarahoitusosuuteen pääsemiseksi. Koska puolikunnallista tuotantoa ja asuntolainarahastointia käyttää parhaassakin tapauksessa vain osa kunnista, järjestelmä ei voi käyttö-

kelpoisuudestaan huolimatta muodostaa pohjaa asuntorahoituson-
gelmiä valtakunnalliselle ratkaisemiselle.

Puoluekokouksen kantana on, että asunnonhankkijan omarahoi-
tuosuuden pienentämiseksi tulee päästä valtion ja ennen muuta
pankkien rahoitusosuuden suurentamiseen. Omarahoitusosuuden
alentaminen pitää olla osa kokonaisjärjestelmää, jossa yhdistyvät
asuntosäästöpalkkio, lyhyt etukäteinen säästöaika, pankkien vas-
taantulolainojen pidentäminen ja niiden korkotuki.

Puoluekokous katsoo, ettei aloite anna aihetta muihin toimenpitei-
siin.

ELÄKELÄISTEN OMIEN ASUNTOJEN KORJAUSTOIMINTA

Puoluekokous toteaa, että eläkeläisasuntojen korjausavustuksia on
myönnetty viime aikoina vuosittain noin 40—50 milj. markkaa ja
noin 6.000—7.000 asuntoon. Avustuksia on kuitenkin jaettu lähin-
nä työllisyysperustein työvoimaministeriön toimesta ja pääasiassa
kehitysalueiden pieniin kuntiin.

Puoluekokous yhtyy periaatteessa aloitteeseen ja esittää kantanaan,
että tulisi tutkia mahdollisuuksia eläkeläisasuntojen korjausavus-
tusten jakamiseksi nykyistä paremmin sosiaalisen tarveharkinnan
mukaan koko valtakunnan alueella asuntohallituksen kunnallisen
kiintiöjärjestelmän kautta. Näistä avustuksista, energia-
avustuksista ja peruskorjauslainoista on luotava asuntohallituksen
alaisuuteen yhtenäinen järjestelmä, joka ottaa huomioon vanhus-
ten oikeutetun tarpeen asua omassa asunnossaan mahdollisimman
pitkään. Näin vähenee myös tarve rakentaa erillisiä vanhusten
asuntoja ja laitospaikkoja.

ASUNNONHANKKIJAN OIKEUSTURVAN LISÄÄMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen 1—2. kohtiin ja toteaa, että asunno-
nostajan suojassa ilmenee huomattavia puutteita ja että suojaa tu-
lee kiireellisesti parantaa kuluttajansuojalakiin tarkoitettuja kulu-
tustavaroita ja palveluksia vastaavaksi. Kuluttajansuojalakiin on
sisällytettävä tarkoituksenmukaisella tavalla myös asuntokaupat.

Puoluekokous toteaa, että asunto-osaakeyhtiölaki on luonut Suomes-
sa perustan poikkeuksellisen laajalle asuntojen perustajaurakoille.
Sitä säätelevät voittopuolisesti rakennusliikkeiden taloudelliset etu-
näkökohdat. Useimmissa muissa Euroopan maissa on sitä vastoin

lainsäädäntöä, jolla tuetaan asukkaiden eduista lähtevää yleishyödyllistä ja osuustoiminnallista asuntojen rakentamista. Sen keskeisiä kriteereitä ovat kunnallinen valvonta ja kuntien osallistuminen rakennuttajarytiksiin, voitonjaon rajoitus sekä riippumattomuus rakennusliikkeistä ja urakkakilpailuun perustuva rakentaminen. Monissa maissa on perustajaurakointi kielletty valtion lainoittamassa tuotannossa. Puoluekokouksen kantana on, että asukasehtoisien yleishyödyllisen rakennuttamisen lakisääteinen määrittely tulee suorittaa myös Suomessa.

129 VÄESTÖNSUOJELUKOHTTEIDEN RAKENTAMINEN

Puoluekokous yhtyy periaatteessa aloitteeseen ja kehottaa asianomaisia puolue-elimä selvittämään mahdollisuuksia aloitteen toteuttamiseksi.

130 YHTEISKUNNALLISEN RAKENNUSTOIMINNAN TEHOSTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 128 tekemäänsä päätökseen. Valtaosalle kuntia — ehkä suurimpia kaupunkeja lukuunottamatta — on tarkoituksenmukaista keskittyä maanhankintaan, kaavoitukseen ja rakentamisen tekniseen valvontaan sekä toteuttaa asuntotuotantoa niiden valvonnassa olevien yleishyödyllisten rakennuttajayhteisöjen avulla.

Tämän lisäksi puoluekokous toteaa, että puolueen jatkuvana tavoitteena on pitää valtion lainoittaman ja sen hinta- ja laatuvalvonnan olovan tuotannon osuus mahdollisimman suurena koko asuntotuotannosta. Niin ikään keskeisiä asuntopoliittisia tavoitteita on ollut ja tulee olemaan asuntolainojen laina-aikojen pidentäminen. Nimenomaan rahoituslaitosten kansainvälisesti erittäin lyhyiden laina-aikojen pidentäminen antaa Suomelle muihin maihin verrattuna poikkeuksellisen hyvän mahdollisuuden tasata asumiskustannuksia sekä vaimentaa energian hinnan ja muiden käyttökustannusten noususta johtuvia vaikutuksia rakennus- ja lämmityskustannuksiin.

131 VALTION ASUNTOMÄÄRÄRAHOJEN OSOITTAMINEN VANHOJEN ASUNTOJEN OSTOON

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa aloitteesta no 123 tekemäänsä päätökseen.

VII Sosiaalipoliittinen valiokunta

132 PERHEPOLITIikka — SDP:N KESKEINEN KEHITTÄMIS- KOHDE 80-LUVULLA

Puoluekokous viittaa aloitteen asuntotuotantoa koskevalta osalta aloitteista no:t 123, 124 ja 126 tekemiinsä päätöksiin. Puoluekokous yhtyy aloitteen avustusmuotojen yksinkertaistamista ja äitiysrahan korottamista koskeviin periaatteisiin ja viittaa näiltä osin sekä SDP:n puolueuuevoston 14. 11. 1974 hyväksymässä perhepoliittisessa ohjelmassa että SDP:n puoluekokouksen vuonna 1978 Espoossa hyväksymässä Sosialidemokratian Suunta-ohjelmassa kirjattuihin perhepoliittisiin tavoitteisiin.

Lapsilisien tuntuva korottaminen, indeksiin sitominen ja ulottaminen myös 16- ja 17-vuotiaisiin sisältyvät sosialidemokraattien tavoitteisiin lapsilisäjärjestelmän kehittämisestä. Aloitteessa esitetty lapsilisien markkamäärä merkitsisi kuitenkin vuositasolla 8,5 miljardin markan kustannuksia, mikä olisi 70 % sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonalan nykyisistä kokonaiskustannuksista ja 6,6 miljardia markkaa enemmän kuin perhekustannusten tasukseen nyt käytetyt määrärahat. Suorien tulonsiirtojen lisäksi voimavaroja on käytettävä nykyistä enemmän myös lapsiperheiden tarvitsemien palvelujen, kuten lasten päivähoidon, kehittämiseen. Näistä syistä puoluekokous ei yhdy aloitteessa esitettyyn lapsilisen markkamääräiseen tavoitteeseen.

Valtionosuusjärjestelmän vaikutuksista puoluekokous toteaa, että koska valtionosuus myönnetään lapsiperheiden tarvitsemien palvelujen käyttökustannuksiin ja osittain myös perustamiskustannuksiin, kohdentuu valtion tukea eniten kuntiin, joissa lasten osuus väestöstä on suuri, kuten aloitteessa edellytetään. Tavoitteen toteutuminen edellyttää kylläkin, että kunta perustaa ja ylläpitää lapsiperheille palveluja kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisesti.

133 VÄESTÖPOLIITTISET TAVOITTEET

Puoluekokous toteaa, että aloitteessa puututaan paljon keskustelua synnyttäneeseen kysymykseen. SDP:n perhepoliittisessa ohjelmassa todetaan: »Kansainvälisesti katsoen on perhepolitiikan keskeinen ongelma väestön liikakasvu. Suomessa syntyvyys on sitä vastoin

alentunut. Syntyvyyden lisäämistä on virheellisesti vaadittu yhteiskunnan isetarkoitukselliseksi tavoitteeksi.

- Väestöpolitiikan tavoitteeksi on otettava tasapainoisen väestökehityksen seuraaminen.
- Yhteiskunnan on luotava ihmisille taloudelliset ja sosiaaliset mahdollisuudet toivomiensa lasten hankkimiseen ja huoltamiseen.
- Yhteiskuntapolitiikan keinoin on jokaiselle lapselle luotava turvalliset ja kehitystä tukevat elinolosuhteet.»

Puoluekokous pitää perhepoliittisen ohjelman väestöpoliittista kannanottoa ajanmukaisena ja riittävänä eikä täten yhdy aloitteen ehdotukseen erillisen väestöpoliittisen ohjelman laatimisesta.

134 SAIRAAAN JA VAMMAISEN LAPSEN HOITO

Puoluekokous toteaa, että sairaan lapsen hoidon osalta aloitteessa esitetty tavoite sisältyy Sosialidemokratian Suunta-ohjelmaan. Puoluekokous yhtyy myös lapsen kuntoutusta ja terveystarkastuksia koskeviin aloitteen vaatimuksiin. Puolue edistää näitä tavoitteita mahdollisuuksien mukaan seuraavalla puoluekokouskaudella yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa siten, että sairaan lapsen osalta vanhemman poissaoloaika vuodessa ei rajata ja että pitkäaikaissairaan ja vammaisen lapsen osalta ikärajoitus poistetaan.

135 ÄITIYSRAHAN SUORITTAMINEN ERITYISTAPAUKSISSA

Sairausvakuutuksen äitiyspäivärahan määräytymissäännöksissä on puutteita, jotka johtavat joissakin tapauksissa kohtuuttomiin tilanteisiin. Puoluekokous katsoo, että näitä puutteita tulee korjata ja selvittää tässä yhteydessä myös aloitteessa esitetty vaatimus.

136 NEUVOLATOIMINNAN KEHITTÄMISESTÄ

Puoluekokous viittaa perhepoliittiseen ohjelmaan, jossa lapsiperheiden neuvolapalvelujen kehittämistavoitteet vastaavat aloitteessa esitettyjä lähtökohtia. Samalla puoluekokous toteaa, että kasvatusneuvonnan kehittäminen ja sen osuuden lisääminen palvelujärjestelmässämme edellyttää kaikkien näissä toimivien ammattiryhmien toimenkuvan laajentamista ja aloiteessakin tarkoitettua yhteistyön lisäämistä.

137 KRIISIAVUN JÄRJESTÄMINEN YHTEISKUNNAN TOIMESTA MAKSUTTOMASTI AVIOEROPERHEILLE

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

138 HOLHOUSLAIN UUDISTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa perhepoliittisen ohjelman kannanottoihin holhouslainsäädännön uudistamisesta.

139 SUOJATYÖPAIKAT

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa puolueuuevoston 19. 11. 1980 hyväksymään Sosialidemokraattisen Puolueen ohjelmaan vammaisten aseman parantamiseksi, jossa esitetään suojatyöpaikkoja koskevat tavoitteet. Ohjelman mukaan työelämää ja työhönottoa on kehitettävä siten, että vammaiset sijoittuvat ensisijaisesti avoimille työmarkkinoille. Puoluekokous toteaa, että tämä ei käytännössä läheskään aina ole mahdollista, joten erityistoimenpiteitä, kuten suojatyötoimintaa ja erimuotoisia työllistämistukia on voimakkaasti kehitettävä.

140 VAMMAISTEN ASEMAN PARANTAMINEN

Puoluekokous viittaa Sosialidemokraattisen Puolueen ohjelmaan vammaisten aseman parantamiseksi sekä toteaa, että vammaisten tarvitsemia palveluksia ja niiden hinnoittelua, vammaisille maksettavia rahaetuksia ja verovähennyksiä on tarkasteltava sellaisena kokonaisuutena, joka parhaalla mahdollisella tavalla pystyisi turvaamaan vammaisten ja heidän perheittensä sekä taloudelliset että muut edellytykset täysipainoiseen elämään.

141 VEROASTEIKON ALENTAMINEN HENKILÖILLE, JOTKA ASUVAT YHTEISPERHEENÄ TYÖ- JA VANHUUSELÄKETTÄ SAAVIEN TAI VAMMAISIKSII RYHMITELTYJEN HENKILÖIDEN KANSSA

Puoluekokous toteaa, että verouudistuksen yhteydessä vuonna 1975 siirryttiin yhden veroasteikon käyttöön, joten aloitteessa tarjottaneen verovähennyksiä tukea ja hoitoa tarvitsevien henkilöi-

den kanssa yhdessä asuville omaisille. Puoluekokous viittaa aloitteesta no 140 tekemäänsä päätökseen.

142 LIIKEVAIHTOVERON POISTAMINEN LASTEN KÄYTTÖVAATTEISTA

Puoluekokous katsoo, että lapsiperheiden tukea tulee lisätä käyttäen jo olemassa olevia tukimuotoja ja erityisesti korottamalla lapsilisää sekä pidentämällä niiden maksukautta. Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

143 »LAPSI»-KÄSITTEEN IKÄRAJAN NOSTAMINEN 12 VUODESTA 18 VUOTEEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siltä osin, että monien lasta koskevien tukimuotojen osalta ikärajan korottaminen vastaamaan täysi-ikäisyysrajaa on perhepoliittisesti ja myös nuorisopoliittisesti perusteltua.

144 KANSANTERVEYSLAIN TOTEUTTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa puoluetoimikunnan 16. 1. 1980 antamaan kannanottoon:

»Sosialidemokraattinen Puolue on puoluetoimikunnassaan käsitellyt terveydenhuollon tilaa maassamme ja pitää välttämättömänä, että kansanterveyslaki toteutetaan suunnitelmallisesti ja eduskunnan yksimielisesti hyväksymistä tavoitteista tinkimättä myös maamme suurimmissa asutuskeskuksissa.

Sosialidemokraattinen Puolue on johdonmukaisesti ollut rakentamassa maahemme perusterveydenhuoltoa, jonka palvelukset olisivat tarjolla kaikille kansalaisille asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta. Kansanterveystyön uudistaminen käynnistyi 1970-luvun alussa ja voimavarat suunnattiin aluksi maaseudulle sekä Itä- ja Pohjois-Suomeen, missä tilanne oli tuolloin vaikein. Näillä alueilla onkin kansanterveyslain toteutus edennyt hyvin myönteisesti. Kun uudistusta oli aika toteuttaa myös asutuskeskuksissa, taloudellinen tilanne muuttui ja kehityssuunnitelmia supistettiin olennaisesti.

1980-luvun tarkempia tehtäviä on turvata myös suurimpien kau-

punkien asukkaille riittävät palvelut. Tämä edellyttää terveyspalveluksiin lisää voimavaroja ja myös toiminnan sisällön kehittämistä. Peruskoulu- ja päivähoitoinvestointien jälkeen suurimmassa kaupungissa on vapautumassa taloudellisia edellytyksiä terveyskeskusten kehittämiseksi.

Kansanterveystyön kehittämistä on tarkasteltava myös työllisyyden kannalta. Terveystieteiden alalla koulutusta on tuntuvasti laajennettu ja on tärkeää, että valmistuva henkilökunta voidaan sijoittaa asianmukaisesti tehtäviin terveydenhuollon palvelujen kehittämiseksi.»

145 TERVEYSKESKUSLÄÄKÄRIT TOIMIMAAN PERHELÄÄKÄREINÄ

SDP:n vuonna 1975 hyväksytyssä terveyspoliittisessa ohjelmassa todetaan:

»Terveyspalvelusten saatavuus ja riittävyys on turvattava. Palvelusten on myös oltava mahdollisimman lähellä väestöä. Perusterveydenhuoltopalvelusten on nojaututtava selkeään aluevastuujärjestelmään, jolloin tietyllä palveluyksiköllä on vastuu koko alueensa väestön terveydenhuollosta. Jokaisen kansalaisen on voitava selkeästi tietää, mistä ja keneltä hän voi saada ensisijaiset terveyspalvelunsa. Samalla on kuitenkin taattava yhteiskunnallisen palvelujärjestelmän sisällä joustavat mahdollisuudet valita hyvien hoitosuhteiden luomiseksi, keiden palveluksia haluaa käyttää.»

Puoluekokous viittaa myös aloitteesta no 144 tekemäänsä päätökseen ja yhtyy ajatukseen siitä, että terveyskeskuslääkäreiden toimintaa kehitetään perhekeskeiseen suuntaan ja tällä tavalla luodaan pohja perhelääkärijärjestelmälle.

146 AIKUISHAMMASHUOLLON KIIREHTIMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että aloite vastaa pääpiirteissään niitä tavoitteita, joita puolue on asettanut terveyspoliittisessa ohjelmassaan. Valtioneuvosto on myös asettanut komitean selvittämään, millä tavalla aikuisten hammashuolto voitaisiin järjestää.

147 LÄÄKEHUOLTO YHTEISKUNNALLISTETTAVA

Puoluekokous toteaa, että aloite vastaa pääpiirteissään SDP:n terveyspoliittisen ohjelman ja Sosialidemokratian Suunta-ohjelman tavoitteita, joiden suuntaisesti poliittisten mahdollisuuksien mukaan asteittain edetään lähtien niistä lääkehuollon osa-alueista, joilla yhteiskunnan vaikutusvallan lisääminen on kiireellisintä.

Puoluekokous viittaa myös puoluetoimikunnan 25. 10. 1979 antamaan byrokratian vähentämistä koskevaan esitykseen saada ilmaisia lääkkeet ja päivystyslääkkeet suoraan terveyskeskuksesta lääkäriläkäynnin yhteydessä.

Puoluekokous toteaa, että puoluekokouskaudella tehdään selvitys lääkehuollon tilasta ja kehittämisestä pitkällä ja lyhyellä aikavälillä.

148 UUDEN ELÄKEPOLIITTISEN OHJELMAN VALMISTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että SDP:n puoluekokouksessa Tampereella vuonna 1972 hyväksytty eläkepoliittinen ohjelma on eräiltä osin jo vanhentunut. Puoluekokous antaa puoluetoimikunnan tehtäväksi selvittää seuraavalla puoluekokouskaudella voimassa olevan eläkepoliittisen ohjelman uudistamistarpeen.

149 YLISUURET ELÄKKEET, PALKKOJEN JA ELÄKKEIDEN SUHDE

Puoluekokous viittaa eläkepoliittiseen ohjelmaan ja toteaa, että aloitteessa mainittu ylieläkeongelma on pääasiallisesti ratkaistu muuttamalla eläkeindeksiä ja eläkkeen perusteena olevan palkan säännöksiä. Edelleen puoluekokous toteaa, että sosiaali- ja terveysministeriön asettama eläketoimikunta parhaillaan selvittää ylisuurten eläkkeiden osalta degressiivisen eli asteittain alenevan eläkeasteikon toteuttamismahdollisuuksia.

150 ELÄKEIKÄRAJAN ALENTAMINEN 60 VUOTEEN

Puoluekokous viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1972 Tampereella hyväksymään SDP:n eläkepoliittiseen ohjelmaan, SDP:n puoluekokouksen vuonna 1975 Jyväskylässä hyväksymään kannan-

nottoon eläkepoliittisen ohjelman toteuttamisesta sekä SDP:n puoluekokouksessa vuonna 1978 Espoossa Sosialidemokratian Suuntaohjelmassa hyväksytyyn kannanottoon, jonka mukaan eläkeikää ja työkyvyttömyyssäännöksiä on tarkistettava siten, että eläkeratkaisuissa voidaan nykyistä joustavammin ottaa huomioon ihmisen työkyky ja yksilölliset ominaisuudet. Puoluekokous toteaa edelleen, että eläkekysymyksiä selvittää valtioneuvoston 30. 12. 1977 asettama eläkeikäkomitea, jossa puolueen edustajat pyrkivät puolueen asettamien tavoitteiden toteuttamiseen.

151 NAISTEN ELÄKEIÄN ALENTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 150 tekemäänsä päätökseen.

Nuorten työntekijöiden työllistämisen osalta puoluekokous pitää aloitetta perusteltuna.

Eläkekysymykset on ratkaistava tasa-arvoisina naisten ja miesten kannalta. Kun päästään joustavaan eläkkeelle siirtymiseen, on perheissä mahdollisuus ratkaista alimman mahdollisen eläkekynnyksen käyttämisestä. Naisten työllisyyttä ei voida ratkaista irrallisella naisia koskevalla eläkeratkaisulla eikä myöskään nuorten työllistäminen ole mahdollista yksinomaan eläkeratkaisulla, vaan kokonaistyöaikaa lyhentämällä ja mös muilla toimenpiteillä sekä uusia työpaikkoja luomalla.

152 KOKO RAKENNUSALA LEL:N PIIRIIN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

153 KOKO RAKENNUSALA LEL:N PIIRIIN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

154 SAIRAUSVAKUUTUSLAIN MUKAISEN PÄIVÄRAHAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

Puoluekokous toteaa, että vuoden 1982 alusta astuu voimaan sairausvakuutuslain muutos, joka merkitsee sairausajan toimeentuloturvan parantamista aloitteessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

155 PAKOLLINEN TAPATURMAVAKUUTUS YHTEISKUNNAN HOIDETTAVAKSI

Puoluekokous viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1972 Tampereella hyväksymään vakuutuspoliittiseen ohjelmaan ja toteaa ensi vaiheessa olevan tärkeitä lisätä palkanansaitsijain ja heidän etujärjestöjensä osallistumismahdollisuuksia tapaturmavakuutuksessa. Lopullisena tavoitteena pakollisen tapaturmavakuutuksen kehittämisessä on sen antaminen yhteiskunnan hoidettavaksi siinä järjestyksessä kuin nämä toimenpiteet todetaan vakuutettujen ja yhteiskunnan etujen kannalta tarkoituksenmukaisiksi. Tällä hetkellä vakuutettujen etujen parantaminen on keskeinen asia.

VIII Koulu- ja kulttuuri- poliittinen valiokunta

156 YLEISSIVISTÄVÄN KOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN

Puoluekokous yhtyy esitettyihin tavoitteisiin ja viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1975 Jyväskylässä hyväksymään koulutuspoliittiseen ohjelmaan ja SDP:n puoluekokouksen vuonna 1978 Espoossa hyväksymään Sosialidemokratian Suunta-ohjelmaan sekä katsoo, että peruskoulua kehitettäessä on otettava huomioon ne vaatimukset, joita yhtenäiskoulutyypinen oppivelvollisuuskoulu opetussuunnitelmalle asettaa, ja että lukion opetussuunnitelmaa kehitettäessä on otettava huomioon, että pääosa lukion päättäneistä jatkaa opintojaan ammatillisissa oppilaitoksissa.

Peruskoulun opetussuunnitelmaa kehitettäessä on nykyistä voimakkaammin korostettava työn kasvatuksellista merkitystä. Tämä edellyttää sekä koulun sisäisten työtapojen kehittämistä että koulun ja työelämän välisten vuorovaikutuksen syventämistä.

Taito- ja taideaineiden osuutta opetussuunnitelmassa on vahvistettava ja oppilaan vapaan harrastustoiminnan edellytyksiä parannettava.

Koulun sisäisten ja koulun ja kodin välisten ihmissuhteiden parantamiseksi on kehitettävä opettajien työnohjausta, luokanvalvojatointa ja opettajien ja vanhempien yhteistyön edellytyksiä. Koulupsykologi- ja koulukuraattoritoimintaa koskeva lainsäädäntö on saatava aikaan.

Koulun opetus- ja kasvatustyön parantamiseksi on suunnaitava lisää voimavaroja opetusryhmien pienentämiseen.

Lukion uuden lukusuunnitelman toimivuus erilaisissa lukioissa on selvitetävä ennen sen valtakunnallista toteuttamista.

157 KESKIASTEEN KOULUTUS

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen painottaen kuitenkin sitä, että ammatillisten oppilaitosten aloituspaikkojen kokonaismäärä mitoitetaan siten, että yleissivistävän koulutuksen päättävällä nuorella on mahdollisuus hankkia ammattipätevyys ammatillisen koulutuksen avulla.

158 AMMATTIKOULUN OPPILAANOJJAUS

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

159 VALTION OPPIMATERIAALITUOTANNON KEHITTÄMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1978 hyväksymään Sosialidemokratian Suuntaohjelmaan, jossa todetaan, että koulutuksen sisällöllisten tavoitteiden toteuttamisen kannalta on tarpeellista, että oppimateriaalin laatiminen ja tuottaminen liitetään kiinteään yhteyteen opetussuunnitelmien kehittämistyön kanssa ja että yhteiskunnan ylläpitämää koulutusta varten on opetussuunnitelmat sekä kirjallinen ja muu opetusmateriaali laadittava julkisen vallan toimesta.

Opetusmateriaalin valmistaminen on toteutettava taloudellisella tavalla. Kustantajana voivat tällöin tulla kysymykseen valtion ao virastot, Valtion Painatuskeskus, Yleisradio, Valtion AV-keskus, kunnat ja julkisen vallan perustamat yhteenliittymät.

160 AMMATTIYHDISTYSTIETOUDEN LISÄÄMINEN KOULULAITOKSEN OPETUSOHJELMISSA

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, mutta korostaa sitä, että ammattiyhdistys- ja työmarkkinatietoa on lisättävä kaikkien ammatillisten oppilaitosten, ei vain ammattikoulujen, opetuksessa.

161 LUKION JA AMMATTIKOULUJEN KOULUDEMOKRATIAN KEHITTÄMINEN

Puoluekokous pitää aloitteen perusteluja pääosin ansiokkaina ja yhtyy aloitteeseen muilta osin, mutta toteaa kohdasta 5, että vaikka kasvatukselliset keinot ovat ensisijaisia ratkaistaessa työrauhahäiriöitä, kysymystä rangaistusten poistamisesta ei voida käsitellä irrallaan lukion ja ammatillisten oppilaitosten sisäisen työskentelyn kehittämistyöstä.

162 OPISKELIJOIDEN SOSIAALISEN ASEMAN PARANTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siten muutettuna, että se velvoittaa puoluetoimikunnan laatimaan selvityksen opintolainojen opiskeluaikaisten korkojen poistamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Puoluekokous viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1978 hyväksymään Sosialidemokratian Suunta-ohjelmaan ja puoluekokouksen vuonna 1975 Jyväskylässä hyväksymään koulutuspoliittiseen ohjelmaan.

163 OPISKELIJOIDEN ASEMAN PARANTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen kohtaan 3 ja viittaa muilta osin aloitteesta no 162 tekemäänsä päätökseen.

164 OPISKELIJOIDEN SOSIAALISET EDUT

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, mutta toteaa ammatillistenkin oppilaitosten tarjoamissa sosiaalisissa eduissa olevan huomattavia eroja, mistä syystä keskiasteen opiskelijoiden sosiaalisia etuja tulee kehittää kaikkien koulumuotojen osalta tasaveroisesti.

165 SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVÄENLIIKKEEN ARKISTOIMINNAN SAATTAMINEN KANSAINVÄLISELLE TASOLLE

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen. Niin ikään puoluekokous katsoo, viitaten puolueuuevoston 19. 11. 1980 tekemään kannanottoon, että on yleensäkin turvattava työväenperinteen jatkuva tallentaminen

ja tutkimus ja että perinnettä on julkistettava ja käytettävä laajasti hyväksi.

166 TYÖVÄEN ARKISTON KIRJASTON KEHITTÄMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

167 KOULUJEN JA KIRJASTOJEN RAKENNUSLUPASÄÄNNÖSTEN UUDISTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, kuitenkin siten, että se kehottaa puolueen päätöksentekuelimiä ryhtymään asiassa välittömiin ja kii-reellisiin toimenpiteisiin sanotun rakennushankkeita rasittavan by-rokratian vähentämiseksi. Lisäksi puoluekokous katsoo, että juuri nyt on peruskoulujärjestelmään siirtymisestä johtuva erittäin huomattava koulu- ja kirjastotilojen rakentamis- ja perusparannuksen tarve. Sen takia puoluekokous kehottaa puolueen päätöksentekuelimiä toimimaan siten, että lähivuosina varaudutaan nykyistä selvästi suurempaan koulu- ja kirjastorakennusten valtionrahoitusmahdollisuuteen.

168 KIRKON JA VALTION SUHTEIDEN JÄRJESTÄMINEN

Puoluekokous viittaa SDP:n puoluekokouksen vuonna 1972 Tampereella hyväksymään kannanottoon »Valtion ja kirkon suhteet», joka on edelleen riittävän ajankohtainen kannanmäärittely.

169 VIESTINTAPOLIITTISEN OHJELMAN UUDISTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteessa ilmaistuun tarpeeseen uudistaa SDP:n viestintäpoliittinen ohjelma. Asiaa on käsitelty myös SDP:n viestintäpoliittisessa jaostossa, joka osaltaan on pohtinut puolueen viestintäpoliittisten tavoitteiden uudelleenasettamista.

Viitaten aloitteeseen on no 170, jossa ehdotetaan puolueen laadittavaksi kannanotto tietoyhteiskuntaan liittyvistä kysymyksistä, jotka sivuavat olennaisesti Töölön Sosialidemokraattisen Yhdistyksen aloitteessa tehtyjä ehdotuksia, päättää puoluekokous siirtää asian puoluetoimikunnalle. Sen tulee ottaa huomioon kumpikin aloite päätettäessä viestintä- ja tietoliikennepoliittisen ohjelman laatimisesta.

170 SUHTAUTUMINEN TIETOTUOTANTOON, TIETOLIIKENTEeseen JA VIESTINTÄÄN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 169 tekemäänsä päätökseen.

171 VIDEO- JA VÄKIVALTAVIIHTEEN LEVIÄMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteessa ilmaistuun huolestuneisuuteen videoviihteen sisällöstä erityisesti koskien väkivaltaviihettä ja kehoittaa puolueen päätöksentekoelementtejä toimimaan siten, että sanotun viihteen levittäminen estetään lainsäädännöllisin keinoin. Puoluekokous viittaa lisäksi esityksestä no 284 (Kannanotto lasten ja nuorten aseman parantamiseksi) tekemäänsä päätökseen.

Puoluekokous pitää tärkeänä videolaitteiden hyväksikäyttöä vammaisten hoidossa ja opetuksessa ja katsoo, että laitteiden hankintaa ja lainausta on tuettava yhteiskunnan varoin.

IX Kunnallis- ja veropoliittinen valiokunta

172 KUNNALLISEN NUORISOTYÖN ERÄIDEN EPÄKOHTIEN POISTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että nuorisotoimessa keskeisintä on nuorten asemaa koko yhteiskunnassa edistävä työ. Nuorisotoimi onkin nähtävä laajana koko yhteiskuntaan ja sen eri toimialoihin kohdistuvana uudistustoimintana. Nuorten oma-aloitteisen ja virikkeisen vapaa-ajanvietto- ja harrastustoiminnan edellytysten luomiseksi tarvitaan monikäyttöön soveltuvia nuorisotiloja. Näitten tilojen rakentamiseen on syytä lisätä myös valtion voimavaroja.

Nuorisotyön kehittämiseksi ja laajentamiseksi on myös luotava paremmat taloudelliset edellytykset. Tällöin on myös tuettava nuorisjärjestöjen toimintaa. Voimavaroja suunnattaessa on erikseen huomioitava alueelliset tarpeet. Kuntien tulisi saada valtionosuutta myös kunnan nuorisotoiminnan yleisestä toiminnallisesta kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

173 TUTKIMUKSEN KÄYNNISTÄMINEN SOSIALIDEMOKRAATTISENENEMISTÖISTEN KUNTIEN KUNNALLISPOLIITIKAN TULOISTA

Puoluekokous toleaa, että puoluetoimiston toimeksiannosta on eri yhteyksissä selvitelty kunnallispolitiikassa toteutunutta kehitystä riippuen eri kunnallisvaltuustojen voimasuhteista. Tätä seuranta-työtä on syytä suorittaa jatkuvasti ja saattaa selvitysten sisältö sosiaalidemokraattista kunnallispoliittista toimintaa palvelemaan muutoin eri ajankohtien tarpeiden mukaan.

174 SIIVOUSPALVELUJEN OSTAMINEN YKSITYISILTÄ YRITTÄJILTÄ

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

175 KUNTALAISIA KOSKEVAT RATKAISUT

Puoluekokous toteaa, että valtion- ja kunnallistalouden välisissä suhteissa on runsaasti epäkohtia, epäoikeudenmukaisuuksia sekä epätarkoituksenmukaisuuksia. Kuntien valtionapujärjestelmää tulisi-kin kokonaisuudessaan pikaisesti uusia. Työskentelystään puolueen kunnallisasiaainjoasto on vastuussa puoluetoimikunnalle. Käytännön yhteys on toteutunut siten, että puoluetomikunta on nimen-nyt jaoston puheenjohtajaksi puoluetoimikunnan jäsenen. Tehtävät puoluetoimikunta on määritellyt jaoston nimeämisen yhteydes-sä.

176 KUNNALLISTEN VEROLUONTEISTEN MAKSUJEN EPÄOIKEUDENMUKAINEN PERINTÄ

Puoluekokous toteaa, että kuntien maksuissa ja taksoissa on enenevissä määrin omaksuttu ns. aiheuttamisperiaatteeseen pohjautuva taksoitusjärjestelmä. Maksujen perimistä ja perimättä jättämistä on tarkasteltava niiden yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Maksuisa on aina pyrittävä kohtuullisuuteen ja otettava paikallisten olojen ohella huomioon kaikkinaiset taloudelliset vaikutukset ja maksujen kohtaantuminen. Maksut eivät saa muodostua kunnallisveron korvikkeeksi. Siten ylijäämien tuottaminen ei saa olla maksujen mää-
räämisen ja mitoituksen yleisenä tavoitteena.

177 KUNTIEN MAKSUPOLITIikka

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 176 tekemäänsä päätökseen ja

toteaa tarpeelliseksi jatkuvasti seurata maksujen määräytymispe-
rusteiden tarkoituksenmukaisuutta. Myös maksujen yhdistämis-
mahdollisuuksia tulisi tutkia.

178 KUNNALLISHALLINNON KEHITTÄMINEN

Puoluekokous toteaa, että kunnallishallinnon tehostamista on jat-
kuvasti toteutettava. Tätä edellyttää kansanvallan kaikinainen
vahvistaminen. Kunnallishallintoa voidaan tehostaa vahvistamalla
luottamushenkilöiden asemaa, uudistamalla sisäistä hallintomenet-
telyä ja lisäämällä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

179 SKATTEREFORM MED NETTOLON SOM MÄL/VEROI U- DISTUKSEN TAVOITTEENA NETTOPALKKA

Partikongressen hänvisar tili det ställningstagande i programmet
»Socialdemokratian inför 80-talet» som godkändes vid SDP:n par-
tikongress i 1978 i Esbo. Enligt ställningsstagandet bör man vid bes-
kattningen av valiga personer övergå tili että system som innehär att
en vanlig löntagare inte längre behöver avge någon skattedeklarati-
on och inte heller få fests katt eller skatteåterbäring. Skattedeklara-
tion kunde avges om en person viii ha »specialbehandling» eller
förutom löne-eller pensionsinkomst också har övriga inkomster.

Partikongressen bifaller motionen och konstaterar, att man kom-
mer att fortsätta med åtgärderna för att uppnå ovannämnda mål.

Puoluekokous viittaa SDP:n v. 1978 puoluekokouksessa Espoossa
Sosialidemokratian Suunta-ohjelmassa hyväksytyyn kannanot-
toon, jonka mukaan tavallisten henkilöiden verotuksessa tulee siir-
tyä järjestelmään, jossa tavallisen palkansaajan ei tarvitse enää an-
taa veroilmoitusta eikä hänelle tulisi lisäveroja tai palautuksia. Ve-
roilmoituksen voisi antaa, jos haluaa »erityiskohtelua» tai on
palkka- tai eläketulon lisäksi muuta tuloa.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että toimia ein. päämää-
rän toteuttamiseksi jatketaan.

180 LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TOIMEENTULOI URVAN PA- RANTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

181 KUNNALLISEN LUOTTAMUSTEHTÄVÄN HOITAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siinä, että kunnallisen luottamustoimen hoitamisesta aiheutuneet menot — myös ns. puoluevero — ovat rinnastettavissa valtiollisen luottamustoimen hoitamisesta aiheutuneisiin menoihin. Ne tulisikin säätää tulohankkimismenoina vähennyskelpoisiksi. Muilta osin puoluekokous yhtyy periaatteessa aloitteeseen ja antaa asianomaisten puolue-elinten tutkittavaksi mahdollisuuksia aloitteen tavoitteiden edistämiseksi.

182 VALTIOLLISEN JA KUNNALLISEN LUOTTAMUSTEHTÄVÄN HOITAMISESTA AIHEUTUVIEN KUSTANNUSTEN VÄHENNYSKELPOISUUS

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa aloitteesta no 181 tekemäänsä päätökseen.

183 YHDENVERTAISUUSPERIAATTEIDEN VOIMAANSAATTAMINEN PERINTÖ- JA LAHJAVEROTUKSESSA SEKÄ PERIMYSTÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että perintöveroasteikko on progressiivinen ja se tulisi sellaisena säilyttää.

Muilta osin puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja esittää sen sisältämien ajatusten mukaisesti, että perintöveroa tulisi uudistaa niin, että kaikki omaisuuslajit arvostettaisiin veroa määrättäessä samojen perusteiden mukaan eli täyteen arvoonsa. Tällöin verotus olisi tasa-puolista. Veroasteikkojen alarajan tulisi olla niin korkealla, ettei tavannomukaisen asunnon yms. omaisuutta sisältävistä perinnoista menisi perintöveroa.

184 VEROVILPM JA VEROTARKKAILU

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

185 KUNNALLISESTA YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että siinä mainitut näkökohdat tulee ottaa huomioon puolueen asianomaisten elinten ja hallitus- sekä eduskuntaryhmän toimenpiteissä.

X Järjestö asiain valiokunta

186 JÄRJESTÖTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Erikseen painettuna.

187 KRISTILLISEN KESKUSTELUN ASEMA SOSIALIDEMOKRAATTIEN KESKUUDESSA

Päättäneellä puoluekokouskaudella on puolueen tuki kristillisten sosialidemokraattien työlle merkittävästi lisääntynyt. Puoluekokous toteaa, että tätä työtä tulisi jatkaa nyt saavutettujen kokemusten pohjalta.

188 KRISTILLISEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN TOIMINNAN TEHOSTAMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja antaa puolueen piirissä toimivan seurakuntatyön jaoston tehtäväksi laatia em. aihetta käsittelevän työsuunnitelman puoluekokouskaudelle 1981—84.

189 SOLIDAARISEEN LÄHIMMÄISEN VASTUUSEEN PERUSTUVIEN TOIMINTAMUOTOJEN LUOMINEN

Puoluekokous toteaa, että puoluetoimiston toimesta on aloitettu puoluetta lähellä olevien sosiaalisten järjestöjen yhteistyön kehittäminen. Tarkoituksena on saada myös paikallinen puolueväki nykyistä enemmän mukaan lähiympäristönsä sosiaaliseen työhön, jolloin voidaan käyttää hyväksi myös yhdyskuntatyössä saatuja kokemuksia.

190 YHDYSKUNTATYÖOHJELMAN LAATIMINEN

Puoluekokous viittaa Järjestötoiminnan kehittäminen-asiakirjaan ja ei pidä erillisen yhdyskuntatyöohjelman laatimista tarpeellisena.

191 KANSANVALTAISEN PÄÄTÖKSENTEON KEHITTÄMINEN PUOLUEESSA

Puoluekokous pitää puolueen järjestödemokratian kehittämistä tulevan toiminnan keskeisenä tavoitteena. Puoluekokous viittaa Järjestötoiminnan kehittäminen -asiakirjaan.

191 TOIMIVAAN JÄSENDEMOKRATIAAN

Puoluekokous pitää puolueen järjestödemokratian kehittämistä tulevan toimintakauden keskeisenä tavoitteena.

Esitykseen puolueen eri hallintoelinten jäsenyysaikojen määräaikaistavasta puoluekokous ei katso voivansa yhtyä, koska ne esitetyllä tavalla toteutettuna estäisivät kokemuksen kautta saavutettujen tietojen ja taitojen hyödyntämisen puolueyössä.

Naisten ja miesten suhteellista tasapuolisuutta sekä jäsenäänestyksen käytäntöä koskevalta osalta puoluekokous viittaa Järjestötoiminnan kehittäminen -asiakirjan esityksiin.

193 LUOTTAMUSTEHTÄVIEN KASAANTUMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, mutta toteaa, että luottamustehtävien kasautumisen estämisen keinoista esiintyy eriäviä käsityksiä. Kysymyksen ratkaisemiseksi lainsäädäntöteitse tuskin saavutetaan tarvittavaa yksimielisyyttä.

Puoluekokous velvoittaa puoluejärjestöjä kiinnittämään entistä enemmän huomiota luottamustehtävien kasaantumiseen sekä yhteiskunnan että puolueen tehtävissä.

194 LUOTTAMUSTEHTÄVIEN KASAANTUMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 193 tekemäänsä päätökseen.

195 PUOLUETOIMIKUNNAN VALINTA

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, koska se toteutettuna asettaisi puolueen jäsenet eriarvoiseen asemaan puolueen luottamustehtäviä täytettäessä.

196 KOKOPÄIVÄTOIMINEN PUOLUESIHTTEERI

Puoluekokous toteaa, että SDP:n puoluesihteerin tehtävä on vaativien järjestöllisten tehtävien lisäksi mitä suurimmassa määrin poliittinen, joka edellyttää osallistumista myös poliittiseen päätöksenteoon. Mitä tulee puoluesihteerin osallistumiseen eduskuntatyöhön, ei puoluekokous pidä sitä esteenä tehtävien hoitamiseksi. Puoluesihteerin osallistumisesta valtioneuvoston jäsenyyteen on päätetty Jyväskylän puoluekokouksessa 1975, päätös uusittiin Espoon puoluekokouksessa 1978. Puoluekokous ei pidä tarkoituksenmukaisena tehdä asiassa uusia puoluekokouspäätöksiä.

197 TASAPUOLISUUDEN JA KOKEMUKSEN KAUTTA SAADUN PÄTEVYYDEN HUOMIOIMINEN LUOTTAMUSTEHTÄVIIN VALITTAESSA

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen todeten, että työväenliikkeen eri järjestöissä saadun kokemuksen tulee olla keskeinen peruste luottamustehtäviin puolueen jäseniä valittaessa.

198 VALTION JA KUNTIEN VIRANHALTIJAT PUOLUEEN EDUSTAJINA

Puoluekokous toteaa, että puoluetoimiston toimesta on päättyneellä puoluekokouskaudella järjestetty julkisen hallinnon eri alojen piirissä toimivien sosialidemokraattien koulutus- ja keskustelutilaisuuksia. Niistä saadut kokemukset osoittavat, että vastaavaa toimintaa tulisi laajentaa.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja velvoittaa puoluetoimikunnan laatimaan esityksen puolueen eri hallinnonalojen ja ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraattien yhteistyön kehittämiseksi.

199 VALTA PIIRIJÄRJESTÖISSÄ PIIRIKOKOUKSILLE

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

200 PUOLUEEN ALLE 30-VUOTIAAT JÄSENET NUORISOLIITON JÄSENIKSI

Puoluekokous katsoo, että alle 30-vuotiaiden puolueen jäsenten au-

tomaattinen liittäminen nuorisoliiton jäseneksi ei ole mahdollista, koska kunkin jäsenen tulee saada itse ratkaista, haluaako hän liittyä nuorisoliiton jäseneksi vai ei.

Muilta osin puoluekokous jättää aloitteen esityksen puolue toiminnan ja nuorisoliiton johdon yhteisesti selvitettäväksi.

201 PERIAATEOHJELMA JA SÄÄNNÖT JÄSENKIRJAN YHTEYTEEN

Puoluekokous toteaa, että puolueen jäsenkirjaan on painettu periaateohjelma ja puolueosaston säännöt. Puolueen, piirijärjestön ja kunnallisjärjestön sääntöjä on mm. puolueen piiritoimistoissa, joiden tulee huolehtia siitä, että jäsenistön saatavissa on kulloinkin voimassa olevat puoluejärjestöjen säännöt.

202 PUOLUEEN JA SISARJÄRJESTÖJEN PIIRIRAJAT YHTENEVÄISIKSI

Sisarjärjestöissä esiintyy järjestöjen piirirajoissa eroavuutta erityisesti Nuorten Kotkain ja Sosialidemokraattisen Raittiusliiton osalta.

Kun kysymyksessä on itsenäisten järjestöjen järjestölliset ratkaisut, ei puoluekokous voi velvoittaa esim. mainittuja järjestöjä muuttamaan piirirajojaan, vaikka pitääkin pyrkimistä vaali piirikohtaiseen piirijakoon tarkoituksen mukaisena.

203 SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN YHTEYS JA ASENNOITUMINEN TOIMIHENKILÖIDEN AY-LIIKKEISIIN

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Järjestötoiminnan kehittäminen -asiakirjassa esitettyihin toimenpiteisiin, että puolue tukee toimihenkilöjärjestöissä toimivien puoluetovereiden työtä kaikissa niissä kysymyksissä, jotka ovat periaateohjelman ja puolueen hyväksymien erillisohjelmien mukaisia.

204 JÄSENISTÖN IDEOLOGISEN VALMIUDEN KEHITTÄMINEN

Puoluekokous toteaa, että jäsenistön ideologisten valmiuksien ke-

liittämisen tulee olla läpäisyperiaatteella mukana puolueen koulutustoiminnassa ja myöskin muussa järjestötoiminnassa.

Erityinen vastuu tämän tavoitteen toteuttamisessa on puolueyhdistyksillä.

205 KUNNALLISTEN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN IDEOLOGINEN KOULUTUS

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 204 tekemäänsä päätökseen.

206 JÄRJESTÖMUOTOISEN KANSANSIVISTYSTYÖN TOIMINTAEDELLYTYSTEN PARANTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että opintokeskuslakia säädettäessä merkittiin eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintöön sosialidemokratian aloitteesta lausuma, jossa vaadittiin opintokerhon valtionavun kehittämistä asteittain mahdollisimman pian vastaamaan suunnitteen kansalais- ja työväenopistojen opintopiirien yhteiskunnalta saamaa taloudellista tukea.

Edelleen puoluekokous toteaa, että opintokeskuslain mahdollinen laajentaminen opinto- ja kulttuuritoimintalaiksi tulee selvittää aikuiskoulutuksen kehittämisorganisaation työn yhteydessä.

207 KANSANLIIKKEIDEN ASEMAN TURVAAMINEN

Yhteiskunnan kehitysjolle on ollut luonteenomaista sekä julkisen vallan että yksityisen elinkeinoelämän voimavarojen huomattava lisääntyminen, on muuttanut vapaiden kansaliikkeiden, kansalaisjärjestöjen olemassaolon ja toiminnan edellytyksiä. Yhteiskunnan jäsenten omissa kansalaisjärjestöissään harjoittaman vapaan omaehtoisen toiminnan merkitys koko yhteiskunnan kannalta on kuitenkin tänä päivänä yhtä suuri kuin koska tahansa aikaisemmin. Sen takia Sosialidemokraattinen Puolue tekee kaiken voitavansa vapaiden kansalaisjärjestöjen merkityksen turvaamiseksi muuttuvissa olosuhteissa. Se kehottaa jäseniään ja kannattajiaan aktiivisuuteen ja uskollisuuteen omaa kansanliikettään, sosialidemokratista työväenliikettä kohtaan ja osallistumaan harrastustensa mukaan myös muiden kansanliikkeiden toimintaan. Puoluekokouksen mielestä keskustelua kansanliikkeiden ja kansalaisjärjestöjen asemasta ja merkityksestä on työväenliikkeessä ja koko yhteiskunnas-

sa lisättävä, mutta ei katso erityisen toimenpideohjelman laatimista välttämättömäksi aloitteessa lausutun tarkoituksen toteuttamiseksi.

208 PUOLUELEHDISTÖN LEVIKIN LISÄÄMINEN

Puoluekokous yhtyy aloitteen tekijäin arvioihin lehdistön merkityksestä sekä pyrkimykseen lisätä työväenlehdistön levikkiä ja täten myös sen vaikutusta.

Sosialidemokraattisen työväenlehdistön levikki on 70-luvulla selvästi kasvanut. Osittain tähän on vaikuttanut sak:laisen ay-liikkeen ns. lehtiseteli ja muut tukimuodot, osittain lehtiemme kohentunut sisältö ja myös tehostunut markkinointi. Käytäntö osoittaa, että ammattiyhdistysliikkeen mahdollisuudet kantaa lehtisetelikäytön taloudelliset seuraukset ovat aiempaa heikommät.

Puoluekokous päättää siirtää aloitteen yksityiskohtaisemman tarkastelun sosialidemokraattiselle työväenlehdistölle ja ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraateille.

209 PUOLUEEN SANOMALEHTIEN PÄÄTOIMITTAJIEN TOIMIKAUSI MÄÄRÄAIKAISEKSI JA EHDOKKAIDEN NIMEÄMINEN PUOLUEKOKOUKSEN JA PIIRIKOUSTEN TEHTÄVÄKSI

Sosialidemokraattisten sanomalehtien päätoimittajien valinta tapahtuu nykyisin lehtien johtokunnissa ja nämä valinnat vahvistaa sääntöjen mukaan puolueoimikunta. Käytännössä päätoimittajavalinnoissa neuvotellaan puolueen edustajien kanssa, mikä vahvistaa lehtien asemaa puoluelehtinä eli niiden keskeisimmässä tehtävässä.

Lehtien toimintaa tarkastellaan säännönmukaisesti puolue- ja piirikokouksissa sekä useissa muissa yhteyksissä puolueorganisaation kaikilla tasoilla, mikä takaa jäsenten mahdollisuuden vaikuttaa lehtiin.

Edellä olevan perusteella puoluekokous päättää hylätä aloitteen.

210 SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATIN ILMESTYMISKERTOJEN LISÄÄMINEN

Puoluekokous toteaa, että sanomalehtien toimintaedellytyksiin vai-

kuttaa ratkaisevasti ilmoitustulojen keskittyminen julkaisupaikkakunnan suurlevikkisimpään lehteen. Tämän haitallista vaikutusta ei ole pystytty muuttamaan suurillakaan rahapanostuksilla. Kakkoslehtien asema on jatkuvasti vaikeutunut.

Vuonna 1980 tehtiin selvitys Suomen Sosialidemokraatin muuttamisesta 6-päiväiseksi, jolloin lehti olisi ilmestynyt myös maanantaina. Tällöin lisäkustannukset olisivat olleet vuodessa 3,7 milj. markkaa. Samanaikaisesti lehden saamat tulonlisäykset olisivat olleet n. 0,7 milj. markan tilausmaksujen lisäkertymä, joten lisäkustannus olisi ollut 3,0 milj. markkaa.

Suomen Sosialidemokraatin muuttaminen 7-päiväiseksi lisäisi toimituskustannuksia arviolta 1,0 milj. markalla, painatus- ja jakelukustannuksia arviolta 6,5 milj. markalla, kun taas vastaavasti tulo-puolella olisi 1,5 milj. markan tilausmaksujen kasvu. Koska ilmoitustulot eivät ilmestymispäivien lisääntymisestä huolimatta kasvaisi, olisi lisärahoitustarve vuosittain 6,0 milj. markkaa.

Koska Suomen Sosialidemokraatti jo nyt tuottaa vuosittain huomattavaa tappiota, joka on katettava yhteiskunnan tuella, katsoo puoluekokous, että lisärahoitusta lehden ilmestymiskertojen lisäämiseksi ei ole löydettävissä ja että Suomen Sosialidemokraattia tulee kehittää edelleen osana muuta sosialidemokraattista lehdistöä. Sosialidemokraattisten lehtien ilmestymiskertojen vähäisyys on puolueen tiedotustoiminnan ja koko puoluetoinnin kannalta eräs vaikeimmista ongelmista.

Puolueen hallintoelinten ja koko sosialidemokraattisen järjestöväen tulee toimenpiteillään vaikuttaa siihen, että lehtiemme levikkiä voidaan lisätä voimakkaasti.

211 SUOMEN SOCIALIDEMOKRAATIN ILMESTYMINEN SEITSEMÄNÄ PÄIVÄNÄ VIIKOSSA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 210 tekemäänsä päätökseen.

212 SUOMEN SOCIALIDEMOKRAATIN ILMESTYMISKERTOJEN LISÄÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 210 tekemäänsä päätökseen.

XI Sääntövaliokunta

213 SÄÄNTÖJEN MUUTOSESITYS

Puoluekokous yhtyy esitykseen.

214 KUNNALLISPOLIITTINEN OHJESÄÄNTÖ

Puoluekokous yhtyy esitykseen muilta osin paitsi 11 § 3 momentin kohdalla, jonka puoluekokous päättää kuuluvaksi: Kunnallistoimikunnan puheenjohtajalla, varapuheenjohtajalla, sihteerillä ja sosiaalidemokraattisilla kunnanhallituksen jäsenillä ja kunnanjohtajalla sekä puoluetoimikunnan tai piiritoimikunnan valtuuttamilla henkilöillä on ryhmän kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus.

215 PUOLUEEN PUHEENJOHTAJAN JA PUOLUESIHTEERIN MUKANAOLO VALTIONEUVOSTOSSA

Puoluekokous toteaa, että voimassa olevat puolueen säännöt ja aikaisemmat puoluekokouspäätökset määrittelevät tarkoituksenmukaisella tavalla puolueen puheenjohtajan ja puoluesihteerin osallistumisesta valtioneuvoston jäsenyyteen.

Puoluekokous toteaa, ettei aloite anna aihetta sääntömuutoksiin tai uusiin puoluekokouspäätöksiin.

216 PUOLUETOIMIKUNNAN KOKOONPANO PUOLUENEUVOSTON PUHEENJOHTAJIEN OSALLISTUMINEN PUOLUETOIMIKUNNAN KOKOUKSIIN

Puoluekokous toteaa, että SDP:n sääntöjen mukaan puolueen päättäntävaltaa käyttää puoluekokous — paitsi niissä asioissa, joissa sääntöjen mukaan päätösvalta kuuluu puolueenvostolle tai joista toimitetaan puolueäänestys. Päättävänä toimielimenä puoluekokosten välillä toimii puoluekokouksen valitsema puolueenvosto, joka mm. nimeää puolueen ehdokkaan tasavallan presidentiksi ja päättää puolueen osallistumisesta hallitukseen.

Puolueen täytäntöönpanevana elimenä ja lain mukaisena hallittusena toimii puoluekokouksen valitsema puoluetoimikunta, joka käytännössä kokoontuu kerran viikossa.

SDP:n puoluekokous valitsee siten suoraan nämä molemmat elimet, jotka puoluekokouksen lisäksi käyttävät päätös- ja täytäntöönpanovaltaa.

Muiden suomalaisten puolueiden päätösjärjestelmä poikkeaa SDP:n järjestelmästä. Puolueilla on yleensä puolueuuevostoamme vastaava päätöksentekoeelin. Sen sijaan puoluehallitukset ovat SDP:n puoluetoimikuntaa laajempia, mutta samalla ne kokoontuvat oleellisesti harvemmin, yleensä vain kerran kuukaudessa. Tämä merkitsee sitä, että niillä ei voi olla aktiivista yhteyttä päivän politiikkaan.

Tästä syystä mm. Keskustapuolueella ja Kokoomuksella onkin erillinen puoluehallituksen valitsema työvaliokunta, joka on luonteeltaan poliittinen päätöksentekoeelin ja kokoontuu viikottain.

SDP:ssä on periaatteena ollut, että puoluekokous valitsee suoraan päätäntä- ja täytäntöönpanovaltaa käyttävät elimet, eivätkä nämä enää valitse uusia suppeita puolue-elimiä. Siksi puoluetoimikunnalla ei ole työvaliokuntaa. Puoluetoimistolla on juoksevia asioita ja kokousten valmistelua varten työvaliokunta, mutta se ei tee poliittisia päätöksiä.

Tämän päätäntäjärjestelmän toimimisen edellytyksenä kuitenkin on, että puoluetoimikunnan jäsenten, varajäsenten eikä kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeutettujen määrä oleellisesti paisu nykyisestä.

Edellä mainittuihin perusteisiin ja puoluetoimikunnan jäsenmäärän lisäämisestä tehtyihin aloitteisiin viitaten puoluekokous päättää, että varajäsenten osallistumista päätöksentekoon nykyisestäään lavenetaan ja samalla varajäsenten lukumäärää lisätään yhdellä.

217 SDP:N PUOLUETOIMIKUNNAN JÄSENMÄÄRÄN KOROTTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 216 tekemäänsä päätökseen.

218 PUOLUETOIMIKUNNAN JÄSENMÄÄRÄN LISÄÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 216 tekemäänsä päätökseen.

219 KAIKISTA PIIRIJÄRJESTÖISTÄ EDUSTUS PUOLUETOIMIKUNTAAN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 216 tekemäänsä päätökseen.

220 PUOLUETOIMIKUNNAN JÄSENMÄÄRÄN LISÄÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 216 tekemäänsä päätökseen.

221 JOKAISESTA PIIRISTÄ EDUSTAJA PUOLUETOIMIKUNTAAN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 216 tekemäänsä päätökseen.

222 LISAEDUSTAJIA PUOLUETOIMIKUNTAAN, PUOLUENEUVOSTOON JA PUOLUEKOKOUSEDUSTAJIKSI

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 216 tekemäänsä päätökseen.

223 SDP:N TYÖVALIOKUNNAN ASEMAN VAHVISTAMINEN JA SÄÄNTÖIHIN KIRJAAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 216 tekemäänsä päätökseen.

224 MUUTOS PUOLUEKOKOUSEDUSTAJIEN VALINTAAN

SDPrn puoluekokousedustajat valitaan piireittäin jäsenmäärien perusteella. Jäsenmääriltään pienien puolueosastojen edustus määräytyy vaaliyhtymien välityksellä. Puoluekokous toteaa, että muutoksia tähän hyvin toimineeseen järjestelmään ei ole syytä tehdä, sillä kuntakohtainen edustus puoluekokouksessa muuttaisi kokouksen luonteen.

Puoluekokous toteaa, että puoluekokousedustajien vaalitapaa ei ole aiheellista muuttaa.

225 JÄRJESTÖDEMOKRATIAN KEHITTÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 224 tekemäänsä päätökseen.

226 PUOLUE- JA YHDISTYSVAALEISSA ANNETTAVIEN ÄÄNIEN RAJOITTAMINEN

Puoluekokous ei tässä vaiheessa katso tarpeelliseksi muuttaa puolue- ja yhdistysvaaleissa noudatettavaa käytäntöä ja päättää hylätä aloitteen.

227 PUOLUEORGANISAATION ERI TASOJEN TOIMINTOJEN YHTEENSOVITTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että puolueen suunnittelutoiminnassa on pyritty noudattamaan aloitteessa esitettyä menettelytapaa siten, että puolueen toimintasuunnitelman runko tulevalle toimintavuodelle on valmistettu jo kevätkauden aikana. Tavoitteena on ollut, että puolueen suunnittelemat tärkeimmät tapahtumat tulisivat näin myös perus- ja kunnallisjärjestöjen tietoon.

Puoluekokous toteaa, että aloitteessa esitetyt näkemykset otetaan huomioon suunnittelutoimintaa edelleen kehitettäessä.

228 KIINTEÄN RYHMÄTOIMINNAN SÄÄTELY

Erialaisten mielipiteiden esiintyminen ja niiden puolesta toimiminen on kiinteä osa sosialidemokratiaa. Sen sijaan ryhmittymisen puolueen sisäiseksi ryhmäkunniksi on sosialidemokratialle vierasta.

Puoluekokous päättää hylätä aloitteen.

229 PUOLUEKOKOUKSEN VAPAA PÄÄTÄNTÄVALTA

Sääntöjen mukaan puoluekokousedustajat valitaan piirijärjestöittäin ja vaaliyhtymittäin. Jokaisen edustajan takana on tällöin tietty määrä puolueen jäseniä. Käytännössä piirikohtaiset edustajaryhmittä kokouksissaan valitsevat edustajansa puoluekokousvaliokuntiin ja keskustelevat muista puoluekokouksessa esille tulevista asioista. Näiden kokouksien pitämistä ei ole syytä kieltää, koska ne ovat osa puoluekokousvalmistelua. Piiriryhmien päätöksillä ei kuitenkaan voi määrätä puoluekokousedustajien henkilökohtaisista mielipiteistä.

Puoluekokous toteaa, ettei aloite anna aihetta toimenpiteisiin.

230 MUUTOKSIA PIIRITOIMIKUNNAN VALINTAAN

Puoluekokous painottaa jatkuvuuden merkitystä järjestöjen luottamustoimia täytettäessä, mutta kuitenkin tässä vaiheessa päättää hylätä aloitteen.

231 SDP:N PIIRIJÄRJESTÖJEN MALLISÄÄNNÖN 14 § 1 MOM. MUUTTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että piiritoimikunnat voidaan myös nykyisen jäsenmäärän puitteissa valita alueellisesti riittävän edustaviksi ja päättää hylätä aloitteen.

232 LISÄYS LUOTTAMUSMIESVERON PERIMISESTÄ PIIRIJÄRJESTÖJEN JA KUNNALLISJÄRJESTÖJEN SÄÄNTÖIHIN

Puoluekokous toteaa, että esitetty sääntömuutos ei sovellu puoluejärjestöjen sääntöihin ja viittaa päätökseensä kunnallispoliittisen ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta.

233 KUNNALLISTOIMIKUNNAN TOIMIKAUDEN PIDENTÄMINEN

Puoluekokous toteaa, että toimikausi SDP:n järjestöorganisaatiossa on perinteisesti ollut yksi vuosi. Samaa käytäntöä on noudatettu piiri-, kunnallis- ja perusjärjestötasolla.

Puoluekokous toteaa, että mahdolliset toimikauden muutokset on syytä tehdä samanaikaisesti kaikilla organisaatiotasolla ja päättää hylätä aloitteen.

234 VARAJÄSENTEN VALITSEMINEN KUNNALLISTOIMIKUNNAN VALINTAAN

Puoluekokous viittaa sääntöjen muutosesityksen perusteluihin ja päättää hylätä aloitteen.

235 KUNNALLISJÄRJESTÖN EDUSTAJISTON VALINTAPERUSTEEN MUUTOS

Puoluekokous toteaa, että esitetty muutos vaatii kaikkien jäsenten yksimielisen hyväksymisen ja on tästä syytä vaikea toteuttaa ja päättää hylätä aloitteen.

236 KUNNALLISJÄRJESTÖJEN EDUSTAJISTON EDUSTAJAPERUSTEEN MUUTOS

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 235 tekemäänsä päätökseen.

237 MUUTOS KUNNALLISTOIMIKUNNAN KOKOONPANOON

Puoluekokous toteaa, että aloitteessa esitetty muutos ei sovellu kaikkiin kuntiin, koska suuremmissa kunnissa puolueosastojen määrä on suurempi kuin aloitteessa esitetty.

Puoluekokous päättää hylätä aloitteen.

238 PUOLUEOSASTOJEN SÄÄNTÖJEN 14 §:n 1. ja 2. MOMENTIN MUUTOS

Puoluekokous viittaa sääntöjen muutosesityksen perusteluihin ja päättää hylätä aloitteen.

239 MUUTOKSIA PUOLUEOSASTON JOHTOKUNNAN VALINTAAN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 238 tekemäänsä päätökseen.

240 AKTIIVISUUDEN LISÄÄMINEN PERUSJÄRJESTÖISSÄ

Puoluekokous viittaa aloitteesta jo 238 tekemäänsä päätökseen.

241 PUOLUEOSASTON RAHASTONHOITAJAN VALINTA JOHTOKUNNAN ULKOPUOLELTA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 238 tekemäänsä päätökseen.

242 TÄSMENNYKSIÄ KUNNALLISPOLIITTISEEN OHJESÄÄNTÖÖN

Puoluekokous viittaa päätökseensä kunnallispoliittisen ohjesääntön muuttamisesta.

XII Talousasiain valiokunta

243 PUOLUEEN YHTENAIJASENMAKSU VUOSIKSI 1981—1984

Puoluekokous päättää puoluekokouskaudeksi 1981—1984 jäsenmaksut seuraaviksi:

Luokka I	ei jäsenmaksua (vapaaajäsenet ja maksupaat jäsenet)
Luokka II	a) 15 mk/vuosi 1982 (nuoret 21 ikävuoteen saakka) b) 4,50 mk/kk = 54 mk/vuosi v. 1982 (vailla ansiotuloja olevat jäsenet)
Luokka III	jäsenmaksu 1982 8 mk/kk = 96 mk/vuosi
Luokka IV	vapaaehtoinen jäsenmaksu varsinaisen jäsenmaksun lisäksi 70 mk kantokerralta jäseniltä, joiden kuukausitulo ylittää 6.500 mk/kk.

Puoluekokous päättää, että nuorisomarkka on vuosina 1982—1984 4 markkaa maksavalta jäseneltä vuodessa.

Puoluekokous päättää, että jäsenmaksuun sisältyy ns. solidaarisuusmaksu, joka on 1 mk maksavaa jäsentä kohti vuodessa.

Jäsenmaksun reaaliarvon säilyttämisestä sekä jäsenmaksun jaosta eri osapuolille päättää edelleen puolueuuvosto vuosittain ennen seuraavan talousarviovuoden alkua.

Lisäksi puoluekokous jättää puolueuuvoston tehtäväksi tutkia ja laatia selvitys mahdollisuuksista lisätä puolueosastojen ja piirien osuuksia jäsenmaksujen jaosta.

244 OHJEET PUOLUEJARJESTOILLE TALOUDELLISTA TOIMINTAA HARJOITTAVIEN YHTEISÖJEN PERUSTAMISEEN JA HALLINTOON

Puoluekokous päättää, että puoluejärjestöjen piirissä tapahtuvaa taloudellista toimintaa on eräissä tapauksissa tarkoituksenmukaista irrottaa normaalin poliittisen järjestötoiminnan piiristä muodostamalla erillisiä taloudellista toimintaa harjoittavia yhteisöjä. Niiden perustamisesta on neuvoteltava puolue toimikunnan kanssa ohjauksellisesti ja neuvonnallisesti, lupaperusteisesti aina toiminnan alkuvaiheesta asti puolueen sääntöjen 11 §:n mukaisesti. Erityisen suurta huomiota on kiinnitettävä siihen, etteivät perustettavat yhteisöt siirry pois puoluejärjestöjen poliittisesta ja järjestöllisestä valvonnasta ja että perusjärjestöillä on mahdollisuus vaikuttaa SDP:n järjestöperiaatteiden ja -käytännön mukaisesti yhteisöjen hallintoon.

245 EI KOROTUSTA JÄSENMAKSUIHIN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

246 JÄSENMAKSUA EI SAA NOSTAA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

247 JÄSENMAKSUJEN PYSYTTÄMINEN ENTISELLÄÄN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

248 JÄSENMAKSUN SÄILYTTÄMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

249 JÄSENMAKSUN ALENTAMINEN TAI JÄÄDYTTÄMINEN NYKYISELLE TASOLLEEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

250 JÄSENMAKSUJEN ALENTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

251 PUOLUEEN JÄSENMAKSUN ALENTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

252 JÄSENMAKSUN SUURUUS JA JAKOPERUSTE

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen ja toteaa, että jäsenmaksun jaosta päättää puolueenvosto vuosittain ennen talousarviovuoden alkua.

253 PUOLUEEN JÄSENMAKSU JA VALTAKUNNALLISEEN LUOTTAMUSTOIMIVEROON SIIRTYMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteen jäsenmaksua koskevalta kohdaltaan päätökseensä aloitteesta no 243.

Valtakunnalliseen luottamustoimiveroon siirtymisestä puoluekokous toteaa, että pääpaino tulee olla kunnallisten luottamustoimiverojen perinnässä ja niiden saamisessa verovähennyskelpoisiksi. Kunnalliset luottamustoimiverot parhaalla mahdollisella tavalla tukevat myös paikallista puoluettyötä kunnissa.

254 PUOLUEEN JÄSENMAKSU ALLE 25-VUOTIAILLE

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen, missä on huomioitu nuorten, alle 21-vuotiaiden jäsenmaksujen alentaminen.

255 ALLE 24-VUOTIAIDEN JÄSENTEN VAPAUTTAMINEN JÄSENMAKSUISTA JA JÄSENMAKSUN PORRASTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

256 ALLE 21-VUOTIAIDEN JÄSENMAKSU

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen ja

toteaa, että nuorten, alle 21-vuotiaiden jäsenmaksun alentaminen on otettu huomioon.

257 JÄSENMAKSUN PORRASTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että tulojen mukaisesti määräytyvän jäsenmaksun toteuttamisvaihtoehdot selvitettiin jo edelliselle puoluekokoukselle tehdyn puolue toimikunnan esityksen yhteydessä. Silloin todettiin, että jäsenten tulojen luokitus perusjärjestöille on ylivoimainen tehtävä. Sen vuoksi päädyttiin ns. minimiporrastukseen, jossa otettiin huomioon ansiotuloa vailla olevat jäsenet ja toisaalta ns. suurituloiset, joille määrättiin ylimääräinen vapaaehtoinen lisäjäsenmaksu.

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen joka sisältää alle 21-vuotiaiden jäsenten maksujen alenemisen.

258 JÄSENMAKSUN PORRASTAMINEN JA ELÄKELÄISTEN JÄSENMAKSUN ALENTAMINEN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen ja toteaa, että sääntöjen mukaan yksinomaan kansaneläkkeen varassa oleva puolueosaston jäsen voidaan vapauttaa kokonaan jäsenmaksuista.

259 JÄSENMAKSUN SUHTEUTTAMINEN MAKSUKYKYYN, JÄSENMAKSUTUOTON JAKO JA JÄSENREKISTERIN KEHITTÄMINEN

Aloitteen jäsenmaksun suhteuttamista maksukykyyn ja jäsenmaksutuoton jakoa koskevalta osalta puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

Jäsenrekisterin käyttöä koskevalta osalta puoluekokous toteaa, että rekisteri on jäsenasioiden hoidon ja jäsenmaksujen perinnän vuoksi välttämätön. Se myös antaa puoluejärjestöjen käyttöön tiedot jäsenkunnasta. Rekisterin antamia mahdollisuuksia tulisi puoluejärjestöjen enemmän käyttää hyväksi puolue toiminnassa. Jäsenrekisteriä tulee jatkuvasti kehittää entistä paremmaksi.

Puoluekokous toteaa, että jäsenrekisterin toimivuuden ja käytön kannalta kuitenkin tärkein asia on rekisterin tietojen pitäminen ajan tasalla.

260 JÄSENMAKSUN MÄÄRITTELEMINEN PROMILLEINA ANSAITUSTA TULOSTA

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen ja toteaa lisäksi, että vapaaehtoisesta jäsenmaksun luokittelusta on huonot kokemukset jo 1950-luvulta, jolloin siitä luovuttiin, koska jäsenmaksuja maksettiin alimman mahdollisen maksun mukaan. Eikä nyt käytössä oleva vapaaehtoinen suurituloisten lisjäsenmaksun perimäkään ole hyvin onnistunut.

261 PERHEENJÄSENTEN JASENMAKSUPERUSTEEN MUUTTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että esitetyssä perhejäsenmaksussa seurattaisiin jäsenmaksuja ruokakunnittain, jolloin esim. perheenpään jälkeinen perheen muilla jäsenillä olisi alempi maksu.

Tämä edellyttäisi ns. perherekisterin muodostamista jäsenrekisteriin ja lisäisi työtä puolueosastoissa ja puoluetoimistossa sekä nostaisi jäsenrekisterikuluja.

Perhejäsenmaksu olisi ristiriidassa myös tasa-arvopyrkimysten kanssa. Puolueessa pitäisi olla yhtenäiset jäsenoikeudet ja myös yhtenäiset jäsenveloitteet perhesuhteista riippumatta.

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

262 PERHEENJÄSENTEN JÄSENMAKSU

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 261 tekemäänsä päätökseen.

263 PUOLUEEN JÄSENMAKSUN SUURUUS

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 243 ja 261 tekemiinsä päätöksiin.

264 JÄSENMAKSUN POISTAMINEN

Puoluekokous toteaa, että aloitteessa mainitut pienituloiset eläkeläiset tulisi rinnastaa yksinomaan kansaneläkkeen varassa oleviin eläkeläisiin ja myöntää maksuvapaus tai periä luokka II b:n mukainen alempi jäsenmaksu.

265 TALOUDELLISTEN VOIMAVAROJEN SUUNTAAMINEN PERUSJÄRJESTÖILLE

Puoluekokous toteaa, että Espoon puoluekokouksen suosituksen mukaisesti on päättyneellä puoluekokouskaudella perusjärjestön osuutta lisätty ja puolueen ja piirin osuutta vähennetty.

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen, missä todetaan jäsenmaksujen jaosta päättäväksi puolueuuevoston.

266 PUOLUEEN JÄSENMAKSUJEN JAKOPERUSTEET

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 252 tekemäänsä päätökseen.

267 JÄSENMAKSUISTA SUUREMPI OSUUS PUOLUEOSASTOILLE

Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 243 ja 252 tekemiinsä päätöksiin.

268 OSA JÄSENMAKSUISTA NAISLIIKKEEN TOIMINNAN TUKEKEMISEEN

Puoluekokous toteaa, että yhtenäisjäsenmaksu kattaa kaikki jäsenet eikä naisjäseniltä peritä enää pakollista erillisjäsenmaksua naispiireille eikä naisliitollekaan.

Sosialidemokraattisten Naisten toimintaa rahoitetaan puolueen talousarvion kautta ja talousarvion laadinta on tapahtunut yhteistyössä naisliiton kanssa. Naisliiton tulot muodostuvat pääosiltaan valtionavusta. Talousarvioon on sisällynyt vuosittain avustukset naispiireille.

Puoluekokous viittaa puoluetoimikunnan keväällä 1979 tekemään

päätökseen naisliiton toiminnan tukemisesta, jossa todetaan mm.:
»Naispiirijärjestöjen toimintaa tuetaan myös piiritasolla piiritoimikuntien ja piiritoimistojen toimesta. Naispiirien käytännön töiden suorittamisesta tulee sopia yhteisesti piiritoimistojen kanssa.»

Puoluekokous toteaa, ettei nyt ole aihetta muuttaa voimassa olevaa käytäntöä jäsenmaksujen jaossa ja toteaa, että jäsenmaksujen jaosta päättää edelleen puolueuuevosto.

269 OSA JÄSENMAKSUISTA SOLIDAARISUUSTYÖHÖN

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

270 RAITTIUSMARKAN SISÄLLYTTÄMINEN JÄSENMAKSUUN

Puoluekokous suhtautuu myönteisesti aloitteen ensimmäiseen ja kolmanteen ponteen. Esitykseen raittusmarkan perinnästä jäsenmaksujen kannon yhteydessä puoluekokous suhtautuu kielteisesti ja siltä osin päättää hylätä aloitteen.

271 PERHEJÄSENMAKSU JA RINNAKKAISJARJESTOJEN JÄSENMAKSUJEN PERINTÄ

Aloitteen perhejäsenmaksua koskevalta osalta puoluekokous viittaa aloitteesta no 261 tekemäänsä päätökseen.

Rinnakkaisjärjestöjen jäsenmaksujen sisällyttämisestä yhtenäisjäsenmaksuun puoluekokous ei pidä tarkoituksenmukaisena. Rinnakkaisjärjestöjen asemasta puolueen organisaatiossa puoluekokous viittaa Järjestötoiminnan kehittäminen-asiakirjaan.

272 PERHEJÄSENMAKSU

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 261 tekemäänsä päätökseen.

273 JÄSENMAKSUUN VAIN INFLAATION MUKAINEN TARKISTUS

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

274 JÄSENMAKSUJEN JAKO

Puoluekokous viittaa aloitteesta no 243 tekemäänsä päätökseen.

275 TYÖVÄENJÄRJESTÖJEN ARPAJAISTEN, MYYJÄISTEN JA KERÄYSTEN KOORDINOINTI

Puoluekokous toteaa, että arpajaiset .keräykset ja erilainen myyntitoiminta ovat välttämätöntä varainhankintaa työväenjärjestöille. Varsinaisesti puolue järjestää arpajaisia vain joka toinen vuosi ja niiden tuotto kokonaisuudessaan jaetaan piirijärjestöille. Puoluetoimisto on pyrkinyt yhdessä arpajastoimisto Kultareuna ry:n kanssa siihen, ettei sos.-dem. työväenjärjestöillä olisi arpajaisia samanaikaisesti.

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siinä, että puoluetoimiston tulee pyrkiä yhdessä muiden työväenjärjestöjen kanssa koordinoimaan varainhankintaa siten, ettei päällekkäistä toimintaa esiintyisi.

276 TYÖVÄENTALOJEN KUNNOSTAMINEN

Puoluetoimikunta veloitetaan tekemään tällainen selvitys, ja se tulisi tehdä puolueen ja piirijärjestöjen yhteistyönä. Selvitys olisi ohjeena piirijärjestöille ja puolueelle niiden pyrkiessä ohjaamaan varoja talojen kunnostamiseen.

277 TYÖVÄENYHDISTYSTEN TALOUDELLINEN TUKEMINEN

Puoluekokous toteaa, että valtion tulo- ja menoarvioon on muutaman viime vuoden aikana saatu määräraha työväentalojen korjauksiin. Vaikka määräraha on vaatimaton, on sillä kyetty saamaan kunnostustyön alle yli 100 sos.-dem. työväentaloa. Määrärahan pienuudesta johtuen se on suuntautunut lähinnä pienten ns. perinteisten työväentalojen kunnostukseen. Hallitus- ja eduskuntaryhmä veloitetaan tekemään kaikkensa työväentalojen kunnostusmäärärahojen lisäämiseksi valtion tulo- ja menoarviossa.

Maassamme on mm. Helsingissä, Jyväskylässä ja Kotkassa vuosisadan vaihteessa rakennetut työväentalot. Nyt nämä talot on yhteiskunnan päätöksellä määrätty suojelukohteiksi. Nämä talot ovat maineikkaitten arkkitehtiemme suunnittelemia: Helsingissä Lindvallin, Jyväskylässä Alvar Aallon ja Kotkassa Eliel Saarisen käsialaa.

Suojelupäätösten perusteella näiden rakennusten kunnossapito kuuluu omistajalle eikä niihin sallita tehdä taloudellisesti perusteltujakaan muutoksia. Suojelupäätökset ovat muodostumassa näille yhdistyksille taloudelliseksi rasitukseksi ja ylivoimaiseksi ylläpitää. Puoluetoimikunnan tulee ryhtyä tekemään selvitystä siitä, millä edellytyksillä näihin yhteiskunnan suojelupäätöksiin voidaan liittää myös talojen ylläpitoon liittyvä yhteiskunnan rahoitusvastuu, jotta nämä talot jatkossakin voidaan säilyttää yhdistyksien omistuksessa.

Puolueen saaman puoluetuen käytöstä päätetään vuosittain puolueen talousarvion käsittelyn yhteydessä. Se käytetään kokonaisuudessaan toimintaan eikä sitä voida käyttää esim. kiinteistöjen korjauksiin.

Mitä tulee Helsingin Työväenyhdistyksen toimintaan, siitä päättää HTY:n jäsenjärjestöjen edustajisto, eikä yhtä yhdistystä koskevaa puoluekokouspäätöstä ole tarkoituksenmukaista tehdä.

Puoluekokous viittaa aloitteesta 244 tekemäänsä päätökseen.

XIII Menettelytapavaliokunta

278 SISÄPOLIITTINEN JULKILAUSUMA

Sodan jälkeiset vuodet olivat teollisuusmaissa nopean kasvun aikakautta. Myös monissa peruspiireiltään kapitalistisissa maissa rakennettiin työväenliikkeen ihanteiden mukaista vahvaa valtiota. Sen turvin edistettiin sosiaaliturvaa ja yhteiskunnallista tulojen tasausta. Aktiivisella suhdanepolitiikalla päästiin lähelle täystyöllisyyden toteutumista.

Maailmantalous tuli 1970-luvulla käännekohtaan. Suuret muutokset olivat edessä. Energian hinta nousi jyrkästi, inflaatio kiihtyi, kansainvälinen valuuttajärjestelmä joutui vaikeuksiin ja työllisyysongelmat purkautuivat avoimeksi joukkotyöttömyydeksi. Tulevaisuuden odotukset järkkäyivät ja epävarmuus kasvoi. Uudet teollisuusvaltiot marssivat näyttämölle, vanhat ajautuivat kouristuksiin. Kehitysmaiden valtaosa juuttui syvään ahdinkoon. Uusi, jyrkästi työvoiman käyttöä supistava tekniikka

teki tuloaan. Monissa maissa talouspolitiikkaa kiristettiin inflaation hillitsemiseksi ja ulkomaankaupan ja valtiontalouden tasapainottamiseksi. Työttömyys kasvoi sen seurauksena entisestään.

Pitkään puolustuskannalla ollut oikeisto kävi samaan aikaan hyökkäykseen. Kun markkinatalous osoitti vakavia toimintahäiriöitä, on alettu entistä ponnekkaammin puhua vapaiden markkinoiden itsesäätelyn ylivoimaisuudesta. Oikeistoradikaalit virtaukset aloittivat voittokulkunsa Englannissa ja ovat jatkaneet sitä Yhdysvalloissa.

Uusi oikeistolaisuus hylkää hyvinvointipolitiikan perusteet. Sen ohjelmassa ovat täystyöllisyydestä luopuminen, tuloerojen kasvattaminen ja jo toteutetun yhteiskunnallisen uudistustyön purkaminen. Avain uuteen elpymiseen löytyy oikeiston mukaan tarjonnan edellytyksiä parantamalla. Kun kireällä raha- ja finanssipolitiikalla painetaan kysyntä matalaksi, väitetään »vapaan kilpailun» nostavan kapitalismin uuteen kukoistukseen.

Uusi tilanne on merkinnyt käännettä myös yhteiskunnallisessa ajattelussa. Luottamus poliittisiin puolueisiin ja niiden tarjoamiin perinteisiin ratkaisumalleihin on horjunut. Hyvinvointiyhteiskuntien rakentamisessa toteutunut yhteistyö työväenliikkeen ja edistyksellisten porvarillisten voimien kesken on alkanut rakoilla.

Sodan jälkeisen kasvukauden päätyttyä katsotaan yleisesti siirrytyn pitkäaikaisen hitaan kasvun kauteen. Suomi on avoin talous, jonka tulevaisuus riippuu ratkaisevasti viennin kehityksestä. Teollisuusmaiden pitkä hitaan kasvun kausi ulottaa vaikutuksensa myös Suomeen.

Suomi voi selvitä 1980-luvusta ilman vakavia vaurioita. Ulkomaankaupan ja teollisuuden rakenteen johdosta Suomi on suhteellisen hyvässä asemassa energian hinnan noustessa. Vienti- ja tuontihintojemme suhde ei välttämättä kehity niin kielteisesti kuin muissa teollisuusmaissa. Paljon jää kuitenkin riippumaan siitä, miten Suomi onnistuu talouspolitiikassaan.

Talouden aineelliset kehitysmahdollisuudet ovat joka tapauksessa rajalliset. Rajoituksia asettavat yhteiskuntajärjestelmästä riippumattomat luonnonvara- ja energiaongelmat. Siksi yhteiskunnallinen uudistustyö on suunnattava ensi sijassa laadullisiin parannuksiin ja rakenteellisiin muutoksiin, joiden toteuttaminen ei ole määrällisestä kasvusta riippuvainen.

1. SOLIDAARISEEN, VAKAASEEN TALOUSPOLITIikkaAN

Sosialidemokratian tavoitteena on ihmisten tasa-arvon edistäminen. Hitaan taloudellisen kasvun aikana se edellyttää entistä enemmän ihmisten välistä solidaarisuutta. Siksi talous- ja yhteiskuntapolitiikan tulonjakovaikutuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota ja toimenpiteet suunnattava siten, että ne parhaiten palvelevat heikoimmassa asemassa olevia.

Suomen talouden kehitys ja talouspolitiikka ovat olleet perinteisesti epävakaita. Työllisyys ja kilpailukyky ovat heilahdelleet rajusti. Heilahduksia ovat jyrkentäneet kerran vuosikymmenessä suoritettut suurdevalvaatiot. Sosialidemokraatit ovat vaatineet irrottautumista inflaatio-devalvaatio-kierteestä. Vain siten voidaan päästä vakaan taloudellisen kehityksen ja tasaisemman työllisyyden tielle.

Sosialidemokratian vaatimuksia toteuttamalla tässä on osittain onnistuttu. Vuosien 1977—1978 elvytyspolitiikalla vältettiin suurdevalvaatiot, valuuttakurssiratkaisut olivat aikaisempaa varovaisempia. Kun uusi nousukausi oli tosiasia vuonna 1979, toteutettiin SDP:n vaatimuksesta historiallisesti ainutkertaista revalvaatiota, vaikkakin vitkastellen.

Uusi valuuttakurssipolitiikka yhdessä järkevän tulopolitiikan kanssa luo perustaa aikaisempaa tasaisemmalle kehitykselle. Vakaa sisäinen kehitys on edellytys sille että Suomi voisi edes osittain välttyä kapitalistisen maailman kriisi-ilmioiltä 1980-luvulla.

2. TYÖLLISYYS

Jokaisen kansalaisen perusoikeuksiin kuuluu oikeus työhön. Tämän oikeuden turvaaminen on yhteiskunnan keskeinen velvollisuus. Hitaan taloudellisen kasvun aikana työllisyyden hoitaminen vaikeutuu, mutta siitä huolimatta sosialidemokraatit eivät tingi täystyöllisyystavoitteesta.

Työllisyyden hoidon perusedellytyksenä on talouspolitiikka, joka pitää inflaation kurissa ja tasaa suhdanteita sekä edistää maan eri alueiden tasapainoista kehittämistä. Myös veropolitiikan on suosittava työvoiman käyttöä, mikä tulee ottaa huomioon mm. sosiaaliturvamaksuista päätettäessä ja yritysverotusta uudistettaessa.

Samalla kun uutta teknologiaa valikoiden hyväksi käyttäen tuetaan jatkuvaa teollista kehitystä, on nähtävä, että teollisuuden mahdollisuudet tarjota suoraan uusia työpaikkoja ovat automaation ja rationalisoinnin vuoksi rajalliset.

Uudet työpaikat syntyvätkin pääosin palvelualoille. Lasten päivähoito, vanhustenhuolto, terveydenhoito, koulutus ja tutkimustoiminta, kulttuuri- ja virkistyspalvelut sekä ympäristönsuojelu ovat aloja, joilla on tarvetta luoda uusia työpaikkoja.

On toteutettava nuorten yhteiskuntatakuu, jonka mukaisesti kaikille nuorille on pystyttävä tarjoamaan työ, koulutus tai harjoittelupaikka. Nuorten työnsaannin helpottaminen edellyttää mm. työharjoittelun olennaista lisäämistä koulutuksen yhteydessä. Välillisiä työvoimakustannuksia on alennettava silloin, kun yritys ottaa palvelukseensa nuoria työttömiä työnhakijoita.

Maamme pienet ja keskisuuret yritykset ovat merkittäviä työllistäjiä. Ideointikykyistä ja työvaltaista pienyritteliäisyyttä on rohkaistava ja tuettava sekä riippumattomuutta suuryrityksistä vahvistettava. Erityisesti kaupan ja muun yritystoiminnan keskittyminen on jatkuvasti vaikeuttanut pienyrittäjien asemaa yritysten välisten sopimusten kohtuuttomien ehtojen vuoksi. Lakisääteinen yrittäjäsuoja tulee toteuttaa pikaisesti. Paikalliseen omatoimisuuteen ja pienyhteisöihin perustuvalla yritys- ja osuustoiminnalla on luotava riittävät toimintaedellytykset.

3. YHTEISTOIMINTARAHASTOT

Suomen talouden elinehto on kilpailukykyinen teollisuus, jonka aseman turvaaminen maailmanmarkkinoilla edellyttää myös tehokkuutta lisääviä investointeja. Investointeja ja uusia työpaikkoja luovaa tulonmuodostusta voidaan parhaiten edistää silloin, kun se vastaa kaikkien tulonsaajaryhmien etuja.

Tämä tavoite voidaan liittää sosialidemokratian pyrkimyksiin demokratian laajentamisessa. Yhteistoimin tarahastojen muodossa tapahtuva omistuksen laajeneminen ja yrityksen investointien rahoitus tarjoavat merkittävän keinon yrityksen kehittämiseksi taloudellista demokratiaa edistävällä tavalla.

Yhteistoimintarahastot tulee luoda siten, että ne ovat yrityskohtaisia. Järjestelmän piiriin tulee lukea suuryritykset. Pienille ja keskisuurille yrityksille tulee antaa mahdollisuus liittyä vapaaehtoisesti järjestelmän piiriin. Yhteistoimintarahaston pääoma on muodostettava siten, että rahastosiirron perustana on yrityksen voitto. Rahaston omistaisi yrityksen henkilökunta yhteisesti. Se päättäisi myös rahaston pääoman tuoton käytöstä. Uudistuksen rinnalla tulisi työeläkerahastoja kehittää taloudellisen demokratian välineiksi.

SDP korostaa, että rahastoissa ei ole kyse yksilöllisestä tulonlisästä työntekijöille, vaan työlle sinänsä kuuluvasta oikeudesta valtaan ja vastuuseen. Osakesäästämisen kaltaiset ratkaisut eivät tätä tavoitetta turvaa. Rahastojen on perustuttava laajojen joukkojen haluun ja valmiuteen ottaa asioista vastuuta yhä laajemmilla tasoilla talouselämässä. Pohjaa tälle valmiudelle on luotava siten, että laki yhteistoiminnasta yrityksissä todella toimii työpaikoilla. Työväenliikkeen kannalta on tässä vaiheessa keskeisintä korostaa näiden ratkaisujen myönteistä merkitystä taloudellisen demokratian ja vastuuntuntoisuuden kehittymisen kannalta. Yritysten kasvavat investointitarpeet on nähtävä sellaisena ulkoisena edellytyksenä, joka osaltaan kiirehtii tällaisia ratkaisuja.

4. JULKISET PALVELUT

Oikeisto on monissa länsimaissa vaatinut julkisen talouden ja palvelujen rajua supistamista ja niiden korvaamista yksityiseen eduntavoitteluun perustuvilla palveluilla. Myös Suomessa ovat samansuuntaiset vaatimukset nostaneet päätään.

Sosialidemokraattinen puolue on vuosikymmenten uudistustyön tuloksena saanut ajetuksi läpi laajan sosiaaliturvan ja yhteiskunnallisten palvelujen järjestelmän. Sen tavoitteena on turvata ihmisille turvallinen ja terveellinen elinympäristö taloudellisesta asemasta riippumatta. Palvelujen lisäksi tarvitaan paljon ihmisten omaa toimintaa ja yhteistoimintaa, jotta elämän sisältö olisi rikasta ja monipuolista.

Valtion ja kunnan palvelujen purkaminen merkitsisi sitä, että heikoimpien asema romahtaisi ja hyvätuloisille annettaisiin entistä enemmän. Sosialidemokratia ei hyväksy tällaista epäsolidaarisuutta, vaan puolustaa päättäväisesti julkisia palveluja ja niiden kehittämistä. Vähäosaisen väestön aseman parantaminen hitaan kasvun aikana edellyttää sitä, että hyvässä asemassa olevat tinkivät eduistaan.

Sosialidemokraattien on kohdistettava työnsä painopiste lähelle ihmistä sisällöllisiin ja rakenteellisiin uudistuksiin. Eriarvoisuutta, vieraantumista, työttömyyttä sekä sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia aiheuttaviin tekijöihin on puututtava niiden alkulähteillä. Samalla tulee julkisille palveluille asettaa entistä korkeammat vaatimukset. Palvelut pidetään yllä kansalaisten verovaroin, siksi niiden on toimittava tehokkaasti. Valtion ja kuntien laitoksissa tulee vallita kansalaispalvelun henki. Byrokratisoituminen on estettävä.

5. VEROTUS

Oikeudenmukaisuuden toteuttamisen ja tuloerojen tasaamisen tulee ol-

la henkilöiden verotuksen keskeinen tehtävä. Pääoma- ja yrittäjätulot on «intettävä verotuksellisesti samaan asemaan palkkatulojen kanssa.

SDP esittää, että pikaisesti toteutetaan palkkaverojärjestelmä, jossa keskituloisten palkansaajien marginaalivero olisi nykyistä alhaisempi ja jossa tavallisen palkansaajan, jolla ei ole erityisvähennyksiä esimerkiksi suurista koroista, ei enää tarvitsisi antaa veroilmoitusta. Mahdollisimman pikaisesti tulisi poistaa veroilmoituksen antamispakko.

Muodolliseen nettovoittoon perustuva yritysverotus aiheuttaa epäkohtia. Se voimistaa edelleen suhdannevaihteluita ja on hallinnollisesti raskas sekä julkiselle vallalle että yrityksille. Vero on vaikeasti ennakoitavissa ja rasittaa pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kohtuuttomasti.

SDP:n tavoitteena on yritysverotuksen uudistaminen 1980-luvulla siten, että voiton verottamisesta siirrytään asteittain voimavarojen verottamiseen. Näin voidaan kannustaa tehokasta tuotantoa, samalla kun voimavarojen tuhlaus käy kannattamattomaksi. Yritysten omistajien henkilökohtaiset tulot ja aineelliset edut on sen sijaan saatava nykyistä tehokkaammin progressiivisen tuloverotuksen piiriin.

Yritysverotus tulee uudistaa siten, että sen kokonaistuotto ei muutu. Uudistuksen yhteydessä tulee pyrkiä myös siihen, että työn ja pääoman kustannussuhde muuttuu työllisyyttä suosivaan suuntaan. Tämä merkitsee, että yritysten uutena veropohjana tulee olla ensisijaisesti pääomakanta tai energiankulutus ja vasta toissijaisesti työpanos.

6. KOULUTUS JA TUTKIMUS

Korkeatasoinen koulutus on ihmisten kehityksen, henkisen kasvun ja hyvinvoinnin perusedellytys.

Yleissivistävää koulutusta on laajennettava 10-vuotiseksi, Samanaikaisesti on kehitettävä peruskoulun ja keskiasteen sisältöjä ja työtapoja, tehostettava oppilaan ohjausta sekä luotava ja syvennettävä koulun ja työelämän välisiä yhteyksiä.

Aikuiskoulutuksen suunnittelu on 1980-luvun koulutuspolitiikan keskeisiä tehtäviä. Aikuiskoulutuksen on tuettava yhteiskunnan rakennemuutoksen hallitsemista ja työllisyyden turvaamista sekä otettava huomioon vapaa-ajan tarpeet.

Tieteen ja teknologian perustaa on olennaisesti vahvistettava aineellisia ja henkisiä voimavaroja lisäämällä niin tutkijoiden koulutukseen kuin tutkimustyön suorittamiseen.

7. ASUNTOPOLITIikka

Asunto-olojen parantumisesta huolimatta on eriarvoisuus asunnontarvitsijain välillä korostunut. Kynnys perheen kokoa vastaavaan asuntoon on kohtuuttoman korkea. Monet asuvat yhä hyvin ahtaasti, mutta yliväljä asuminen lisääntyy jatkuvasti.

Yhteiskunnan toimenpitein tulee turvata perheen elämänvaiheeseen ja kokoon nähden sopivan asunnon saanti heikoimmassa taloudellisessa asemassa oleville, tukea tarvitseville erityisryhmille ja erityisesti nuorille lapsiperheille. Asumistukijärjestelmää kehittämällä on alennettava näiden ryhmien asumiskustannuksia.

Yhteiskunnan ei pidä verotuksella eikä muutoinkaan edistää tuhlailevan väljää asumista.

Asuntorakentamisen määrällinen kehitys tulee pitää tasaisena, ja valtion lainoittaman tuotannon osuutta on nostettava. Rahoituksellisin keinoin on vapaarahoitteisen asuntotuotannon vaihteluja tasoitettava. Vuokra-asuntotuotantoa tulee lisätä.

Ensisijunnan hankkijaan rahoitusosuutta on alennettava. Asumisen pääomakustannuksia tulee laskea niin valtion kuin rahalaitostenkin lainaehdoista tarkistamalla.

Valtionrahoitusta täydentämään luodaan asuntosäästöpalkkio- ja siihen liittyvä korkotukijärjestelmä. Uustuotannon rinnalla on tehostettava koko olemassa olevan asuntokannan käyttöä mm. lisäämällä peruskorjausta ja myöntämällä kunnille lainoja vanhojen asuntojen hankintaan erityisesti puutteellisesti asuvien olosuhteiden parantamiseksi.

Vuokra-asuntojen muuttamista omistusasunnoiksi on rajoitettava tuemmalla kuntien mahdollisuuksia vuokra-asuntojen ostamiseen myös vanhasta asuntokannasta.

Tasa-arvoon tähtäävän ja asumiskustannusten nousua hillitsevän asuntopolitiikan toteuttaminen edellyttää, että valtion asuntomäärärahojen reaalin taso ja perusteltuihin uudistuksiin pohjautuva kehitys turvataan. Yhteiskunnan vero- ja maksupolitiikassa pitää ottaa huomioon erilaisten veroluonteisten maksujen ja verojen vaikutukset asumiskustannuksiin.

8. SOSIAALITURVA JA TERVEYS

Sosiaalinen perusturvallisuus on sekä kansakunnan että yksityisen kansalaisen täysipainoisen kehityksen välttämätön edellytys. Yhteiskunnalliset

palvelut eivät kuitenkaan poista tukea tarvitsevan lähimmäisen henkilökohtaisen auttamisen tarvetta ja velvollisuutta osana sosialidemokratian arkipäivän solidaarisuutta.

Yhteiskunnan on kyettävä 1980-luvulla ratkaisemaan pienten lasten hoitoon liittyvät ongelmat. Kansakunnan tulevaisuus on lapsissa. Vanhempainlomaa on edelleen pidennettävä, ja jokaiselle perheelle on luotava todellinen valinnanvapaus lasten hoidon järjestämisessä takaamalla kunnollinen päivähoitopaikka sitä tarvitseville. Se edellyttää kunnallisten päivähoitopaikkojen lisäämistä.

Lapsilisäjärjestelmää kehittämällä ja työsuhdeturvaa parantamalla on luotava mahdollisuus siihen, että toinen vanhemmista voi joustavasti jäädä hoitamaan lasta kotiin työpaikkansa säilyttäen lapsen toisen ikävuo- den aikana.

Lapsilisää tulee maksaa myös 18 ikävuoteen saakka. Vammaisten lasten hoitotukea on edelleen korotettava. Samalla tulee kehittää päivähoiton antaman varhaiskasvatuksen sisältöä. On turvattava erityisryhmien kuten vammaisten lasten, heidän vanhempiensa sekä myös vuorotyötä tekevien vanhempien tarvitsemat palvelut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon on luotava kunnissa edellytykset erityisesti pitkäaikaissairaiden, vanhusten ja vammaisten tarvitsemien palvelujen joustavaksi kehittämiseksi uudistamalla suunnittelu- ja valtionosuuslain- säädäntö ja saattamalla koko sosiaalihuolto valtionavun piiriin. Perus- terveydenhuolto on laajannettava maan kaikkiin osiin, ja hoidon jatku- vuus ja joustavuus on turvattava. Voimavarat sosiaali- ja terveydenhuol- lon tavoitteiden toteuttamiseksi on turvattava.

Elintarvikkeiden tuotanto ja tukeminen sekä ravinto- ja nautintoaineiden vero- ja hintapolitiikka on suunnattava terveellisemmän kansanravitsemuksen aikaansaamiseen. Terveyskasvatuksella on edistettävä terveelli- seen elämäntapaan tähtäviä henkilökohtaisia valintoja.

Rintamaveteraanien vapaaehtoinen varhaiseläke tulee toteuttaa kattavan järjestelmän puitteissa. Koska veteraanien valtaosa on jo eläkkeellä, van- hustenhuollon tarpeisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Rintamave- teraanien ja sotainvalidien muun sosiaaliturvan osalta on edelleen paran- nettava kuntoutumismahdollisuuksia sekä muita terveyden- ja sairaan- hoidon palveluja.

Yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa on toteutettava työttömyys- turvan kokonaisuudistus. Työttömyysturvan piiriin tulee päästä jokai- sen, joka on työkykyinen, työhaluinen ja joka etsii työtä tai määrätty

edellytykset täyttävää koulutusta. Työttömyyden aikainen toimeentuloturva on jaettava perusturvaan ja vakuutusmuotoiseen ansioturvaan. Perusturvan ja ansioturvan hallinnollisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi on järjestelmän valvonta keskitettävä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

9. SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

Suomi on tasa-arvolainsäädännön osalta jäämässä jälkeen muista Euroopan maista. YK:n yleiskokouksen hyväksymän naisten syrjinnän kieltävän sopimuksen hyväksyminen Suomessa edellyttää monia lainmuutoksia. SDP vaatii, että syrjintäsopimuksen hyväksymisen yhteydessä säädettäisiin yleinen tasa-arvolaki. Tässä laissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota naisten syrjinnän estämiseen ja tasa-arvon edistämiseen työmarkkinoilla.

10. TYÖSUHDETURVA

Työsuhteturvan parantaminen on työelämän uudistamisen kiireellisimpiä tehtäviä. Työnantaja ei saa katkaista työsuhdetta, ennen kuin toimenpiteen sopimusten ja lakien mukaisuus on selvitetty.

Työsuhdetta koskevat riita-asiat on voitava käsitellä niin nopeasti, ettei työsuhteen omavaltaisella katkaisulla tai muilla työsuhdetta koskevilla yksipuolisilla tulkinnoilla voi enää saavuttaa tilapäistäkään hyötyä.

11. MAATALOUS

Järkevän maatalouspolitiikan harjoittamista on vaikeuttanut toistuva lyhytjänteinen eduntavoittelu ja siitä aiheutuva epävarmuus. Maataloustuotantoa on kehitettävä siten, että maamme väestölle turvataan korkealaatuisten kotimaisten peruselintarvikkeiden saanti kohtuulliseen hintaan.

Nykyinen maataloustuotanto on kohtuuttomasti riippuvainen tuontitarvikkeista. Tämä riippuvuus on myös lisännyt maataloustuotteiden ylijäämien viennistä aiheutuvaa rasitusta. Maatalouden tuotantotavoitteet on asteittain saatettava maamme väestön tarpeiden tasolle.

Maataloustuloratkaisujen tekemiseen on liittynyt kohtuuttomia ongelmia ja suppeiden avainryhmien erityispyrkimyksiä. Nykyinen avoin maataloustulon neuvottelumenettely ei ole osoittautunut onnistuneeksi. Ratkai-

sujen kustannusvaikutusten on oltava sopuoinnussa muiden alojen ratkaisujen kanssa.

Maataloustuloratkaisuilla tulee tasoittaa viljelijöiden välisiä tuloeroja. Pienviljelijäin toimeentulon turvaamiseksi on myös lisättävä sivuansiomahdollisuuksia ja muutettava maataloustuen painopistettä tilakohtaisen tuen suuntaan.

12. YMPÄRISTÖ

Monipuolisen ja rikkaan elämän mahdollisuus on turvattava myös tuleville sukupolville. Yhteisten luonnonvarojen tuhoaminen ja niillä keinotelo on estettävä. Ympäristönsuojelu on erottamaton osa yhteiskuntapolitiikkaa. Siksi yhteiskunnan muiden tavoitteiden ja niiden toteuttamisen tulee olla sopuoinnussa ympäristönsuojelutavoitteiden kanssa.

Maamme ympäristönsuojelulainsäädännössä on pahoja puutteita. Puutteet ovat selvempiä meluntorjunnan, jätteiden hyötykäytön ja kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisyn aloilla. Myös ympäristöhallinto on edelleen hajanainen ja voimavaroiltaan heikko. Siksi on viipymättä perustettava ympäristöministeriö ja järjestettävä tehtävien hoito alue- ja paikallistasolla.

Kestävän kehityksen rakentamiseksi on Suomenkin mukautettava taloutensa ja elämäntapansa ympäristöä säilyttäväksi. Tuotantoa ja kulutusta on kehitettävä energiaa ja raaka-aineita säästäväksi. Vastuu sopeutumisen onnistumisesta lankeaa kaikille teollisuudesta kotitalouksiin ja maaja metsätaloudesta kuluttajiin saakka.

Ympäristönsuojelun tavoite on sopuointu ihmisen ja luonnon välillä. Uusi tieto ja teknologia on saatettava palvelemaan tämän tasapainon ylläpitämistä.

13. TYÖAJAN LYHENTÄMINEN

Työajan lyhentämistä vuorotyötä tekevien ja eräissä raskaissa ammateissa työskentelevien osalta on jo kyetty toteuttamaan siirtymällä 36 tunnin viikottaiseen työaikaan.

Ensisijaisesti on tutkittava keskimääräistä viikkotyöajan lyhentämistä ja sellaisten vapaa-aikajärjestelyjen toteuttamista, jotka tekevät perheen yhteisen vapaa-ajankäytön sekä työntekijöiden koulutuksen mahdolliseksi.

Tulevissa ratkaisuisissa olisi kyettävä mahdollistamaan elinikäisen työajan lyhentäminen joustavan yksilöllisen eläkkeelle siirtymisen kautta. Lisäksi tähän tulisi liittää iän mukana lisääntyvän loman käyttöä.

Tulevaisuudessa entistä tärkeämmäksi tulee nousemaan työ- ja perhe-elämän yhteen sovittaminen mm. vanhempainlomaa kehittämällä.

Elinikäistä työaikaa voidaan lisäksi lyhentää toteuttamalla palkallinen opintovapaajärjestelmä, joka samalla antaa työntekijöille mahdollisuuden vastata ammatti- ja yhteiskuntarakenteen muutoksiin.

Työajan lyhentämisellä on kyettävä edistämään myös täystyöllisyyden saavuttamista.

Tätä voidaan toteuttaa siten, että mm. henkilöt, joilla on täydet eläke-etuudet, jättäytyisivät pois työelämästä, ja että varhaiseläkkeelle siirtyvien tilalle otettaisiin nuoria työntekijöitä.

14. VAPAA-AIKA

Ihmisten vapaa-ajan käyttöä ohjaa lisääntyvässä määrin keskittynyt, kaupallinen ja monikansallinen viihde- ja huviteollisuus. Sen vaikutus ajan käytön tapoihin on yhdenmukaistava ja pinnallistava. Valtaosa väestöstä lapsista eläkeläisiin jää sen köyhdyttävän, vieraannuttavan ja jopa raaistavan tarjonnan armoille.

Tilanne edellyttää vastatoimia. Kansallisen kulttuurin kaikki mahdollisuudet on otettava käyttöön. Ihmisen arkeen on tehtävä tilaa aidoille elämyksille. Yksilöön sisältyvä luova voima ja tarve vuorovaikutukseen toisten kanssa on saatava rikastamaan yhteisön elämää. Sosialidemokratian tulee rohkaista ihmisiä itsenäisyyteen, erilaisuuteen, elävään kulttuuritoimintaan ja luovaan ilmaisuun.

15. VALTIOSÄÄNTÖUUDISTUS

Perustuslakien epäkansanvaltaiset määränemmistönsäädökset ovat olennaisesti vaikeuttaneet yhteiskunnan uudistustyötä. Valtiosäännön uudistaminen on välttämätöntä. Kansan valitsemasta eduskunnasta on kehitettävä keskeinen valtioelin, jonka rinnalla ei ole muita sen kanssa kilpailevia valtioelimiä.

16. VALLANKÄYTTÖ

Valtaa tulee käyttää demokraattisesti. Sosialidemokraatit eivät hyväksy

pyrkimyksiä vallan keskittämiseen. Vallankäyttöä keskittävät ratkaisut luovat usein yhtä paljon ongelmia kuin ratkaisevatkin.

Puolueet ovat olennainen osa demokraattista järjestelmää. Siksi myös puolueiden vallankäytön tulee perustua sisäiseen demokratiaan ja jäsenten laajoihin vaikutusmahdollisuuksiin.

Kansalaisilla tulee olla puolueiden lisäksi mahdollisuus vaikuttaa ympäristöönsä ja yhteispäätöksentekoon myös muun kansalaistoiminnan kautta. Sosiaalidemokratia kehottaa kannattajiaan osallistumaan monipuolisesti kansalaistoimintaan.

17. POLIITTINEN YHTEISTYÖ

Vakaa ja hallittu taloudellinen kehitys ja uudistustyön jatkaminen on mahdollista vain poliittisten puolueiden laajan yhteistyön turvin. Nyky-yhteiskunta edellyttää yhteistyökykyä myös poliittisten puolueiden ja etujärjestöjen välillä.

SDP on valmis laajaan yhteistyöhön maamme ulkopolittisen linjan taakamiseksi sekä yhteiskunnallisen edistyksen ja taloudellisen kehityksen turvaamiseksi.

18. TYÖVÄENLIIKE

SDP tukee ammattiyhdistysliikettä sen toiminnassa palkkatyöntekijäin taloudellisen ja sosiaalisen aseman parantamiseksi. SDP korostaa ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyttä sekä työntekijöiden ja toimihenkilöiden toimintamahdollisuuksien laajentamista työpaikoilla. Kaikkien palkansaajajärjestöjen välistä yhteistyötä tulee edelleen jatkaa ja kehittää.

SDP:n ja ammattiyhdistysliikkeen yhteistyön merkittävimmät tehtävät lähivuosina ovat toiminta täystyöllisyyden tavoittamiseksi, työelämän uudistaminen sekä tuotantorakenteen kehittäminen ja sopeuttaminen muuttuneisiin olosuhteisiin.

Työväen urheiluliikkeen cheytyminen oli suuri saavutus. SDP kehottaa jäseniään lisäämään toimintaa työväen urheiluliikkeessä TUL:n vahvistamiseksi entisestään.

Saavutettuun kokemukseen nojaten SDP pitää hyödyllisenä jatkaa yhteistyötä SKP:n ja kansandemokraattisen liikkeen kanssa työväen joukkojärjestöjen yhtenäisyyden lujittamisessa sekä niissä käytännön uudistuspyrkimyksissä, joista voidaan erikseen sopia.

Sosialidemokraattisen naisliikkeen yhdistyminen on lisännyt sosialidemokraattien mahdollisuuksia ponnistella tasa-arvotavoitteen saavuttamiseksi ja yhteiskunnallisen päätöksenteon rikastuttamiseksi.

Sosialidemokraattisen nuoriso- ja varhaisnuorisotoiminnan, opiskelijaliikkeen sekä sivistys- ja kulttuuritoiminnan ja sosiaalisten palvelujärjestöjen toiminnan tehostaminen on sosialidemokraattisen työväenliikkeen yhteinen tehtävä, joka tarvitsee kaikkien sosialidemokraattien tuen.

19. TASAVALLAN PRESIDENTTI

Tasavallan presidentin asema Suomen valtiollisessa elämässä on keskeinen. Maan ulkopoliitiikan johtaminen on presidentin tärkein tehtävä.

Presidentti Urho Kekkonen on vakiinnuttanut maamme aktiivisen, rauhantahtoisen puolueettomuuspolitiikan peruslinjan. Sen ansiosta maamme asema on vakaa kansainvälisen tilanteen muutoksista riippumatta. SDP on tukenut ja tukee presidentti Kekkonen ulkopoliitiikkaa.

SDP asettaa seuraaviin presidentin valitsijamiesvaaleihin oman sosialidemokraattisen ehdokkaan. Ehdokkaan nimeää puolueen sääntöjen mukaisesti SDP:n puolueuuevosto.

279 SDP:N PRESIDENTTIEHDOKKAAN NIMEÄMINEN

Puoluekokous toteaa, että SDP:n sääntöjen mukaan puolueuuevoston tehtävänä on nimetä puolueen ehdokas tasavallan presidentiksi. Puoluekokous päättää hylätä aloitteen.

280 UUSI SUUNTA

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siinä, että kappailua liennytyksen ja aseidenriisunnan puolesta on voimistettava. Puoluekokous päättää ulkopoliittiseen asiakirjaan ja puolustuspoliittiseen ohjelmaan viittaten hylätä aloitteen ponsiosan ensimmäisen kappaleen muilta osin.

Puoluekokous kannattaa Suomen kehitysmäärärahojen lisäämistä siten, kuin ulkopoliittisessa asiakirjassa esitetään.

Ponnen kolmannen kappaleen osalta puoluekokous toteaa, että aloitteessa esitetty uudenlainen elämänasenne varsin hyvin sopii yh-

teen sosialidemokratian aatesisällön kanssa. Puoluekokous toteaa, että mm. näistä asioista on syytä käydä perinpohjainen keskustelu periaateohjelman uudistamisprosessin yhteydessä.

Ydinvoiman osalta puoluekokous viittaa energiapoliittiseen ohjelmaan.

Päätöksenteon hajauttamisen osalta puoluekokous yhtyy periaatteessa aloitteeseen.

Vasemmiston yhteistä toimintastrategiaa ehdottavan osan puoluekokous päättää hylätä. Puoluekokous pitää hyödyllisenä jatkaa vasemmiston yhteistyötä kulloinkin erikseen sovittavissa käytännön uudistuspyrkimyksissä, mutta ei pidä tavoiteltavana sitoa erilaisia näkemyksiä edustavia puolueita yhteisin toimintaohjelmin.

281 ERÄITÄ NÄKÖKOHTIA PUOLUEEN LÄHIVUOSIEN TOIMINTAAN

Puoluekokous toteaa, että aloite on luonteeltaan laaja asiakirja maailman tilanteesta, valtakunnan tilasta ja puolueen kehityksestä. Puoluekokous yhtyy monissa kohdin aloitteessa esitettyihin käsityksiin.

Puoluekokous on kuitenkin tehnyt omat, useilta osin myös eriävät käsityksensä näistä asioista päätöksissään ulkopoliittiseksi asiakirjaksi, sisäpoliittiseksi julkilausumaksi, energiapoliittiseksi ohjelmaksi, periaateohjelman uudistamisraportiksi, järjestötoiminnan kehittäminen-asiakirjaksi jne. Niihin ja edellisten puoluekokousten päätöksiin viitaten puoluekokous katsoo, ettei aloite anna aihetta toimenpiteisiin.

282 SDP JA HALLITUSPOLITIikka

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyihin näkemyksiin, että yhteiskunnan uudistuspolitiikan taloudellinen perusta on kaventunut ja että porvarilliset virtaukset ovat yhteiskunnassamme voimistuneet. Rakenteelliset uudistukset ova todella tarpeen. Puoluekokous viittaa aloitteista no:t 281 ja 283 tekemiinsä päätöksiin sekä sisäpoliittiseen julkilausumaan ja päätökseen periaateohjelman uudistamisesta ja katsoo, ettei aloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

283 TALOUSPOLITIikka VASTAAMAAN OHJELMIA

Puoluekokous toteaa, että aloitteen perusteluissa on 1970-luvun jälkipuolella harjoitettu talouspolitiikka katsottu yhteneväiseksi SDP:n talouspolitiikan kanssa. Kuitenkin talouspolitiikkaa on jouduttu harjoittamaan porvarienemmistöisten eduskuntien, porvarienemmistöisten ja puhtaasti porvarillisten hallitusten ja porvarienemmistöisen Suomen Pankin johtokunnan aikana tilanteessa, jossa maailmantalouden vaikeudet ovat syventyneet.

Puoluekokouksen käsityksen mukaan SDP ei ole missään vaiheessa luopunut tavoittelemasta täystyöllisyyttä ja on porvarien vastarinnasta huolimatta ajanut julkisten palvelujen kehittämistä. Puoluekokous katsoo, että välttämätön edellytys täystyöllisyydelle ja julkisten palvelujen tuntuvalle lisäämiselle on kilpailukykyinen ja tehokas teollisuus.

Kun vuosien 1975—76 liian kireän talouspolitiikan jälkeen päästiin vuonna 1977 aloittamaan taloutta elvyttävä politiikka, alkoi Suomen taloudellinen kehitys vähitellen poiketa merkittävästi edukseen muiden teollisuusmaiden yleisestä kehityksestä. Myös työllisyystilanne on parantunut merkittävästi. Vuonna 1981 arvioidaan työllisten määrän olevan lähes 150.000 suurempi kuin vuonna 1978 ja myös työttömyysaste on alentunut.

Puoluekokous viittaa sisäpoliittiseen julkilausumaan ja katsoo, ettei aloite anna aihetta toimenpiteisiin.

284 SDP:n LAPSI- JA NUORISOPOLIITTINEN OHJELMA

Erikseen painettuna.

Valinnat

1 PUHEENJOHTAJAT

Puolueen puheenjohtajaksi puoluekokous valitsi yksimielisesti edelleen Kalevi Sorsan.

Puolueen I varapuheenjohtajaksi puoluekokous valitsi yksimielisesti edelleen Veikko Helteen.

Puolueen II varapuheenjohtajaksi puoluekokous valitsi yksi sesti edelleen Pirkko Työläjärven.

PUOLUESIHTTEERI

Puoluekokous valitsi puoluesihtteriksi Erkki Liikasen äänestyksen jälkeen 226 äänellä.

PUOLUETOIMIKUNTA

Puoluekokous valitsi yksimielisesti puoluetoimikunnan varsinaisiksi jäseniksi seuraavat:

Matti Ahde
Maija-Liisa Nieminen
Pertti Paasio
Sulo Penttilä
Matti Puhakka
Jarmo Rantanen
Pentti Sahi
Risto Tuominen ja
Jacob Söderman Ruotsalaisen Työväenliiton edustajana.

Puoluekokous valitsi äänestyksen jälkeen puoluetoimikunnan varajäseniksi seuraavat:

Riitta Prusti	345 ääntä
Kaija Ruukki	274 »
Kaarina Suonio	259»
Uolevi Kaukovaara	223 »
Mauno Forsman	188 »
Esko J. Ojala	173 »

4 PUOLUENEUVOSTON PUHEENJOHTAJAT

Puoluekokous valitsi yksimielisesti puolueeneuvoston puheenjohtajaksi Johannes Koikkalaisen.

Puoluekokous valitsi puolueeneuvoston I varapuheenjohtajaksi äänestyksen jälkeen Vilho Halmeen 186 äänellä.

Puolueeneuvosto valitsi yksimielisesti puolueeneuvoston II varapuheenjohtajaksi Kerttu Piispan.

5 PULUENEUVOSTON JÄSENET JA VARAJÄSENET

Puoluekokous valitsi yksimielisesti puolueueuvoston varsinaisiksi ja varajäseniksi seuraavat:

Helsinki

varsinaiset jäsenet
Kulmala, Antti
Vehviläinen, Sirkka-Liisa
Paananen, Risto
Leppälä, Anna-Kaarina

varajäsenet
Airola, Inkeri
Kalima, Kai
von Bonsdorff, Camilla
Järvinen, Antero

Uusimaa

varsinaiset jäsenet
Ahlqvist-Tenhunen, Annikki
Väyrynen, Kirsti
Heinäluoma, Eero
Silvennoinen, Anneli
Isokulmala, Olavi
Kauppinen, Tauno
Linnanahde, Matti

varajäsenet
Hämäläinen, Tuulikki
Tallgren, Veikko
Vuorikallio, Reijo
Alen, Kalevi
Tammero, Terttu
Lehtonen, Raimo
Kinos, Reino

Varsinais-Suomi

varsinaiset jäsenet
Lahoniitty, Armas
Ilola, Arja
Lindqvist, Reijo
Tamminen, Jukka
Aaltonen, Heikki

varajäsenet
Suominen, Tauno
Lahti, Pentti
Wäck, Ilkka
Viitanen, Osmo
Helander, Ulla

Satakunta

varsinaiset jäsenet
Nuotioma, Marjatta
Hakala, Rauno

varajäsenet
Sulankivi, Rainer
Vannekari, Matti

Soljavaara, Jorma
Nummela, Juha
Salo, Matti

Mikkonen, Jorma
Suominen, Elisa
Kivistö, Voitto

Etelä-Häme

varsinaiset jäsenet
Aattela, Kalervo
Kaistinen, Aulis
Niemi, Olavi
Sund, Veikko
Tiira, Jussi
Tuomi, Terttu

varajäsenet
Salonen, Erkki
Virtanen, Jaakko
Jylhä, Veikko
Koskinen, Johannes
Rantanen, Matti
Mäkelä, Veikko

Pohjois-Häme

varsinaiset jäsenet
Lindroos, Reijo
Lamminen, Irma
Viitala, Eero
Nurmi, Veli-Matti
Hyvönen, Matti

varajäsenet
Veilahti, Veikko O.
Pohjolainen, Teuvo
Kaleva, Keijo
Myllymäki, Aira
Säynäväjärvi, Mauri

Kymi

varsinaiset jäsenet
Piihari, Anna-Liisa
Luoto, Raimo
Jouhki, Kari
Ruotsalainen, Pekka
Sihvola, Alpo
Helminen, Heikki
Lehtinen, Esa

varajäsenet
Surakka, Aapo
Leskinen, Alvar
Kinnunen, Teuvo
Vanhanen, Heikki
Paakkunen, Erkki
Hokkanen, Mauri
Vähänäkki, Matti

Mikkeli

varsinaiset jäsenet
Nieminen, Kauko
Leskinen, Antti
Kääriäinen, Risto

varajäsenet
Kärnä, Esko
Kuuramaa, Anja
Muttalainen, Reino

Kuopio

varsinaiset jäsenet
Rajamäki, Kari
Löytynoja, Jouko

varajäsenet
Tykkyläinen, Marja-Liisa
Turkka, Olavi

Pohjois-Karjala

varsinaiset jäsenet
Myller, Riitta
Törnqvist, Kerttu
Soininen, Pekka

varajäsenet
Turkka, Jouko
Bau, Pauli
Melkko, Pekka

Keski-Suomi

varsinaiset jäsenet
Hacklin, Iris
Pöntiö, Heikki
Halonen, Veikko
Nieminen, Eila

varajäsenet
Haro, Eino
Vainiola, Eino-Erkki
Rantamäki, Esko
Hokkanen, Maila

Vaasa

varsinaiset jäsenet
Kujala, Eila
Rauhala, Raimo
Ojaniemi, Mauno

varajäsenet
Haavisto, Sulo
Leppänen, Osmo
Mäkynen, Lauri

Oulu

varsinaiset jäsenet
von Bell, Aarno
Kymäläinen, Juhani
Ojakangas, Anna

varajäsenet
Rautiainen, Paavo
Arvola, Markku
Kolivuori, Terttu

Lappi

varsinaiset jäsenet
Anttila, Maunu
Surakka, Eila

varajäsenet
Lehmonen, Matti
Hyvönen, Eila

Ruotsalainen Työväenliitto

varsinaiset jäsenet
Nyby, Mats
Sjöholm, Gösta

varajäsenet
Abrahamsson, Sten-Erik
Granfors, Thor

TILINTARKASTAJAT

Puoluekokous valitsi yksimielisesti puolueen varsinaisiksi tilintarkastajiksi seuraavat:

Ilmari Lavonsalo, pääjohtaja, HTM
Kalevi Koskivirta, konttoripäällikkö, HTM
Anssi Kärkinen, pankinjohtaja, varatuomari
sekä heidän varamiehikseen:
Pentti Laaksonen, pankinjohtaja
Pertti Kalliala, talousjohtaja

Erityisponnet

Tulevan puoluekokouskauden tärkeimpiä tehtäviä on jäsendemokratian laajentaminen ja syventäminen. Puoluedemokratian kehittämisessä tulee lähteä yksittäisten puolueen jäsenten vaikutusmahdollisuuksien vahvistamisesta mm. aloiteoikeutta laajentamalla, avoimella ja riittävällä aatteellisia, poliittisia ja järjestöllisiä tavoitteita pohtivalla järjestökäsittelyllä sekä jakamalla tehtäviä valmistelussa ja päätöksenteossa niin, ettei tehtävien kasaantuminen ole esteenä täysipainoiselle ja tehokalle puolueetyölle.

- 2 Puolueosastojen ja puolueen muiden järjestöjen sekä puolueen jä-

senten ja kannattajien tulee kaikissa yhteyksissä antaa tukensa Työväen Urheiluliitolle, sen piirijärjestöille ja seuroille sekä välittää tietoja TUL:sta, edistää TUL:n seurojen jäsenhankintaa ja muutoin kaikin tavoin toimia aktiivisesti työväen urheiluliikkeen vahvistamiseksi ja sosialidemokraattien aseman lujittamiseksi TUL:n sisällä.

Puolueen jäsenten ja kannattajien tulee toteuttaa liikuntatarpeensa ja -harrastuksensa Työväen Urheiluliiton seuroissa.

- 3 **Järjestötoiminnan kehittämissasiakirjan toteuttamisen seurannan yhteydessä ja asiakirjaan perustuvia järjestötoiminnan kehittämissuunnitelmia laadittaessa tulee ottaa huomioon puolueenvoston ja puolueitoimikunnan tehtävät järjestötoiminnan kehittämistyössä.**

Kannanotot

1 ETELÄINEN AFRIKKA

Etelä-Afrikan laiton Namibian miehitys, maan sisäisesti harjoittama rotusortopoliitiikka sekä jatkuva varustautuminen muodostavat yhä vakavamman uhan kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle.

Socialidemokraattinen puolue tukee eteläisen Afrikan vapautusliikkeitä niiden kamppaillessa kansojen itsenäisyyden ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan puolesta. Puolue vaatii Suomen hallitukselta määrätietoisia ponnisteluja siirtomaavallan ja rotusorron lopettamiseksi ja antaa täyden tukensa Namibian vapautusliikkeen SWAPO:n taistelulle itsenäisyyden puolesta. YK:ssa laadittu suunnitelma luo edellytykset rauhanomaiselle ratkaisulle ja näiden päämäärien toteuttamiselle. SDP vetoaa kaikkiin hallituksiin YK:n toiminnan tukemiseksi.

Puolue yhtyy maailman yleisen rotusortoa vastustavan mielipiteen vaatimukseen taloudellisten, poliittisten ja diplomaattisten pakotteiden tehostamisesta Etelä-Afrikan tasavaltaa vastaan.

Socialidemokraattinen puolue edellyttää Suomen yhä määrätietoisemmin tukevan eteläisen Afrikan valtioiden sekä kansallisia että alueellisia kehitysponnisteluja. Erityisesti tulee ryhtyä toimenpiteisiin kehitysavun suuntaamiseksi Namibialle maan itsenäistyttyä.

2 LATINALAINEN AMERIKA

Latinalaisessa Amerikassa on viime vuosina ollut lukuisia valtioiden sisäisiä ja alueellisia selkkauksia. Ne ovat tuottaneet suuria kärsimyksiä alueen kansoille.

Erittymisen kärjistänyt on tilanne El Salvadorissa. Maa on jo pitkään ollut katkeran sisällissodan runtelema. Valtaa El Salvadorissa käyttää maan kaapean suuromistajaryhmään ja ulkopuoliseen apuun tukeutuva sotilashallitus, jonka asevoimat ovat murhanneet tuhansia ihmisiä. SDP ilmaisee solidaarisuutensa veljespuolueelleen Kansalliselle Vallankumouspuolueelle (MNR) sekä sen johtamalle Demokraattiselle vallankumousrintamalle (FDR). Rauha ja demokratia El Salvadorissa edellyttävät syvällisiä uudistuksia ja ulkopuolisen sotilaallisen sekaantumisen lopettamista. Puolue tukee Sosialistisen Internationaalin työtä poliittisen ratkaisun saavuttamiseksi El Salvadorissa.

Guatemalassa on äärioikeistolainen sotilashallitus vuosien ajan toteuttanut sortopolitiikkaa. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue tahtoo ilmaista tukensa myös Guatemalan kansalle ja maan demokraattisille liikkeille.

Nicaraguassa on uusi hallitus rakentanut maata jo lähes kahden vuoden ajan repivät sisällissodan jättämille raunioille. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ilmaisee tukensa Nicaraguan pyrkimyksille yhteiskunnalliseen kehitykseen ja kansainväliseen riippumattomuuteen sekä edellyttää Suomen hallitukselta toimia maan avustamiseksi. Puolue tukee Sosialistisen Internationaalin työtä Nicaraguan demokratian turvaamiseksi ja maan jälleerakentamiseksi.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue korostaa solidaarisuuttaan kaikkien Latinalaisen Amerikan, mm. Chilen, Bolivian ja Argentiinan, kansojen pyrkimyksille ihmisoikeuksien ja demokratian palauttamiseksi sekä yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvokehityksen aikaansaamiseksi.

Valtioiden, kansainvälisten valuuttalaitosten ja ylikansallisten yritysten sekaantumispolitiikka ja sisäinen riistojärjestelmä ovat uhka rauhalle ja demokraattiselle kehitykselle.

3 KESKI-JA LÄHI-ITÄ

Keski- ja Lähi-itä ovat edelleen yksi maailman tulenarimmista alueista. Israelin ja arabimaiden väliseen kiistaan ei ole löydetty kestävä rauhano- maista ratkaisua. Lisäksi öljyn keskeinen merkitys maailman energiatalou-

dessa on lisännyt jännitystä ja epävakaisuutta Persianlahden alueella. Valtioiden väliset ja niiden sisäiset aseelliset selkkaukset ovat vakava uhka maailmanrauhalle.

Alueen kansojen oikeutettua pyrkimystä kansalliseen, taloudelliseen ja kulttuurin riippumattomuuteen on kunnioitettava. Ristiriidat on selvitettävä rauhanomaisesti poliittisin ratkaisuin sisäisiin asioihin puuttumattomuuden ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden pohjalta. Alueen ongelmia ei saa kärjistä ylläpitämällä kilpavarustelua.

Israelin ja arabimaiden suhteet on järjestettävä rauhanomaisesti laajapohjaisiin neuvotteluihin YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien pohjalta. Järjestelyn on taattava kaikkien alueen valtioiden riippumattomuus ja turvallisuus sekä toteutettava Palestiinan arabikansan oikeutettu vaatimus kansalliseen itsemääräämisoikeuteen. Israelin on vetäydyttävä kaikilta vuonna 1967 miehittämiltään arabialueilta. Rauhansuhteen menestymisen yhtenä edellytyksenä on, että Palestiinan arabikansaa edustava PLO voi osallistua ratkaisujen tekemiseen.

SDP tukee Suomen hallituksen pyrkimyksiä myötävaikuttaa Lähi-idän ongelmien ratkaisemiseen. Puolue pitää myönteisenä Suomen osallistumista humanitaarisiin avustustoimiin sekä YK:n rauhanturvajoukkojen toimintaa alueella. Tuloksellinen myötävaikuttaminen rauhanomaisiin ratkaisuihin edellyttää tasapuolista suhtautumista kaikkiin kiistojen osapuoliin PLO mukaan luettuna.

4 YDINASEIDEN RAJOITTAMINEN EUROOPASSA

Uhkaava uusi ydinvarustelun kierre Euroopassa on torjuttava maanosamme kansojen yhteisin ponnisteluin.

Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain on viipymättä aloitettava keskinäiset neuvottelunsa euroaseiden rajoittamisesta, välittömänä tavoitteenaan ensimmäisen sopimuksen aikaansaaminen ennen vuotta 1983. Tämän sopimuksen tehtävänä on molemminpuolisin rajoituksin estää uusien ydinaseiden sijoittaminen Eurooppaan sekä käynnistää olemassa olevan ydinaseistuksen asteittaiset supistukset.

Samanaikaisesti on otettava tavoitteeksi laajan ydinaseettoman vyöhykkeen luominen maanosamme. Tämän päämäärän saavuttaminen edellyttää laajaa valtioiden välistä yhteistyötä ja yleisen mielipiteen tukea, mikä vuoksi SDP pitää myönteisenä eri puolilla Eurooppaa viime aikoina virinnyttä kansalaisaktiivisuutta ydinaseita vastaan.

SDP tukee presidentti Kekkonen aloitteita Pohjolan ydinaseettomasta vyöhykkeestä.

Sosialidemokraattien pohjoismaisen yhteistyökomitean suosituksen mukaisesti Pohjoismaiden hallitusten tulisi käynnistää yksityiskohtainen selvitys ydinaseettoman Pohjolan perustamisedellytyksistä. Pohjoismailla on vahva perinne rauhan ja yhteistyön politiikan ajajina. Nyt niiden on omalla kohdallaan raivattava tietä ydinaseettomalle Euroopalle.

5 FINLAYSON OY

Porissa 3.—7. 6. 1981 kokoontunut Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokous keskusteli laajasti työllisyyskysymyksistä.

Kokouksessa keskusteltiin myös siitä inhimillisestä hädästä, jonka Porissa sijaitsevan Finlayson Oy:n kutomon tulipalo työpaikkojen menetyksinä on alueen ihmisille aiheuttanut.

Puoluekokous vetoaa Finlayson Oy:n johtoon, että palosta johtuvat vahingonkorvaukset käytetään Porissa olevan toiminnan jatkamiseen.

Samalla puoluekokous edellyttää, että valtiovalta kiinnittäisi vakavaa huomiota siihen, että yritykset eivät vastaavissa tapatuksissa pyrkisi vahingonkorvauksilla siirtämään tuotantoaan ja muualla olemassa oleville laitoksilleen.

Julkilauseumat

1 E-OSUUSKAUPPALIIKE

E-osuuskauppaliike on työväenliikkeen hallitsema liikeyritys. Se on perinteisesti ollut kehittämässä kuluttajien palveluja ja turvaa yhteiskunnassamme. Sen taloudellinen asema on viime vuosina vaikeutunut.

E-liikkeen eri osapuolet ovat yksimielisesti asettaneet tavoitteet ja päättäneet toimenpiteistä liikkeen talouden tervehdyttämiseksi ja aatteellisen työn uudistamiseksi.

E-liikkeen jäsenistön enemmistönä ja heidän valitseminaan luottamushenkilöinä sosialidemokraateilla on ratkaiseva mahdollisuus vaikuttaa liikkeen toimintaan ja kehitykseen. Tähän perustuen puoluekokous

— pitää tärkeänä, että E-osuuskappaliikkeen toiminta mahdollisimman pikaisesti tervehdytetään ja sen kehitys käännetään uuteen nousuun,

— kehottaa kaikkia E-yritysten luottamustehtävissä sekä liikeorganisaatioissa työskenteleviä puolueen jäseniä edistämään tehtäväsään näiden tavoitteiden toteutumista,

— pitää tärkeänä, että tervehdyttämistoimenpiteet suoritetaan yhteistyössä työntekijäjärjestöjen kanssa,

— pitää entistä välttämättömämpänä ostosten keskittämistä E-liikkeeseen ja aktiivista osallistumista sen toimintaan sekä

— pitää entistä välttämättömämpänä ostosten keskittämistä E-liikkeeseen ja osallistumista säästökassojen toimintaan, koska sitä kautta parhaiten turvataan liikkeen kehitys ja sen työpaikat.

KEHITYSYHTEISTYÖMÄÄRÄRAHOJEN LISÄÄMINEN

Kehitysyhteistyö on konkreettinen tapa toteuttaa kansainvälistä tasa-arvon ja solidaarisuuden politiikkaa. Omien lupauksensa ja kansainvälisten velvoitteidensa lunastamiseksi Suomen tulee laajentaa kehitysyhteistyötään siten, että valtion tulo- ja menoarviossa vuonna 1982 tähän tarkoitukseen osoitetaan 0,32 prosenttia bruttokansantuotteesta. Samalla hallituksen tulee laatia ohjelma siitä, kuinka vuoteen 1987 mennessä saavutetaan hyväksytty 0,7 prosentin taso.

Ohjelman toteuttamista ei saa alistaa lyhytnäköiselle budjetti- ja suhdannepoliittiselle laskelmoinnille.

Ohjelmat

Puoluekokous hyväksyi seuraavat ohjelmat:

- Puolustuspoliittinen ohjelma
- Energiapoliittinen ohjelma
- Järjestötoiminnan kehittäminen-asiakirja
- SDP:n lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma

Säännöt

Puoluekokous päätti sääntöjen sekä kunnallispoliittiseen ohjesäännön muutoksista, jotka julkaistaan erikseen painettuina.